

19 / 220

~~N. 6 Lib. 7.~~

~~Antonio de S. Antonio de S. Antonio~~

itt. A. N. 20. lib. 7. Et. 5. t. 5.

1772

James M. Smith

James M. Smith

1772

SANCTI AURELII
AUGUSTINI
HIPPONENSIS
EPISCOPI
OPERUM
TOMUS DECIMUS,

CONTINENS OPUSCULA POLEMICA CONTRA PELAGIANOS,

Post Lovanienfium Theologorum recognitionem correcta denuo ad manuscriptos
codices Gallicanos, Vaticanos &c. nec non ad editiones
antiquiores & insigniores.

de S. Agustin *lat.*
C.
76.

OPERA ET STUDIO MONACHORUM
Ordinis S. Benedicti à Congregatione S. Mauri.

PARISIIS,

Excudebat FRANCISCUS MUGUET Regis, Cleri Gallicani & illustrissimi
Archiepiscopi Parisiensis typographus.

M D C X C.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

IN TOMUM DECIMUM P R Æ F A T I O.

OST Donatistas celeberrimâ illâ Catholicorum in Carthagenensi collatione victoriâ penitus afflictos atque everfos, Ecclesia novum continuò insurgentem in se debellandum hostem habuit, qui jam non Christianæ societatis, ut illi, corpus, sed ipsammet animam, Salvatoris videlicet gratiam qua Christiani sumus, impetebat. Hujus longè pessimæ hæreseos, quam Pelagianam & Cælestianam de auctorum ejus nomine dictam nemo nescit, historiam ad primævos scriptores recognitam hîc repræsentare, nostrarum partium esse arbitramur, neque aliud vice præfationis quidquam expectari à nobis commodius, quàm ut brevi rerum Pelagianarum narratione ad lectionem Augustini, postremo istovolumine adversùs hanc hæresim decertantis, studiosorum animos comparemus.

I. Pelagii hæresiarchæ patria, vitæ institutum, & mores.

PELAGIUS hæresis princeps, vulgò dicebatur Brito: quod illi cognomen ^a Augustinus, ut ab illo distingueretur, ejus æquali, quem Pelagium Tarenti appellabant, inditum esse credidit. Eodem ipsum cognomine Prosper ^b in chronico ad annum 413. & Gennadius ad veteres codices emendatus, vocant. Dicitur quoque ab Orosio, ^c *Britannicus noster*; à Mercatore, ^d *gente Britannus*. Denique Prosper in carmine de Ingratis auctorem hæresis Pelagianæ notat his verbis:

^e *Dogma quod antiqui satiaturum felle draconis
Pestifero vomuit coluber sermone Britannus.*

Et multo infra in Semipelagianam impietatem dicit,

^f *Auctorem comitare exclusa Britannum.*

Idemque in epigrammate adversùs quemdam Augustini obtrectatorem:

^g *Aut hunc, ait, fruge sua æquorei pavere Britanni.*

Præter quàm quòd suo in Collatorem opere, ubi inimicos gratiæ quosdam in Britanniiis deprehensos memorat, hos ^h *solum suæ originis occupasse* scribit. Atque adeo idem si fuerit Pelagius, quem dicit Hieronymus ⁱ *Scotorum pultibus prægravatum*: hoc ipsum quod in homines natali ejus solo finitimos quadrabat, ei adtribuit. Qua ratione de eodem in alio loco, ^k *Habet*, inquit, *progeniem Scoticæ gentis, de Britannorum vicinia*. Quibus verbis nihil aliud significat, nisi illum gente Scotum, seu Hibernum, videri; quando & innata essent ipsi Scoticæ, id est, Hibernicæ regionis vitia, & ortum è finitima Britannia duxisset. Ipsum autem humilibus parentibus natum prodit ^l Orosius, quippe cui natales ait non dedisse, ut honestioribus disciplinis erudiretur, ob idque ad conficiendos libros subsidariis indiguisset operæ comitibus, qui sermonem ei suum commodarent.

Is tum ^m Augustino, tum ⁿ aliis à quibus memoratur, solet *Pelagius monachus* appellari: unde colligas eum hoc vitæ genus non modò professum fuisse, verùm etiam titulum, quo vocaretur, clariorem nullum habuisse, atque clericali dignitate neutiquam cohonestatum. Hinc ejus hæresim Augustinus ^o non ab episcopis, non à presbyteris, vel quibuscumque clericis, sed à quibusdam pseudomonachis invectam affirmat. Illum Orosius disertis verbis ^p *ho-*

^a Epist. 186.
cap. 1.

^b Infra Append. pag. 73. b. &

63. a.

^c Apolog.

^d Infra Append. pag.

63. d.

^e Ibid. 67. c.

^f Cap. 34.

^g Append. pag. 222. d.

^h Pag. 196.

ⁱ Pag. 77. f.

^k Pag. 78.

^l

^m Apolog. cap. 26.

ⁿ Hic pag.

212. b. &

lib. de hæreseos.

lib. har. 88.

^o Append.

pag. 63. d.

^p Hic pag.

224. a.

^q Append.

pag. 80. d.

P R Æ F A T I O.

minem laicum dicit, queriturque locum ipsi in Jerosolymitano confesso datum inter presbyteros. Et Zosimus papa eidem Pelagio, quem erroris falso insimulari existimabat, initio favens, eum ^a *laicum virum ad bonam frugem longa erga Deum servitute nitentem* nuncupavit. Utrum verò monachum in Anglia apud Bangorenses, vel in Italia induerit Pelagius, statuere hîc non magni refert: neque operæ pretium est, alia quæ apud Usserium videre licet, Anglicorum scriptorum de eodem commenta recensere. At omnibus ferè persuasum fuit, illum, quo tempore Johannes Chrysostomus ab adversariis exagitabatur, monachum egisse in Oriente; atque eundem illum esse, de quo Vir sanctus ad Olympiadem litteris anno, ut videtur, 405. in exilio apud Arabissum in Armenia datis scribebat in hæc verba: *De Pelagio monacho dolore vehementi affectus sum. Quot igitur quantisque ii qui forti animo steterint, coronis digni sunt, perpendas velim: cum viros tanta curâ & studio tantâque tolerantia viventes abduci videamus.* Procul dubio Pelagius ille, ab iis, qui Johannis innocentiam tuebantur, defecerat: neque aliud causæ erat, cur ejus lapsum miseraretur sanctus episcopus. Quod enim ad Pelagianam hæresim spectat, Chrysostomum, qui diem anno 407. obiit, de illa quidquam umquam audivisse, tametsi fortè illam sensim jam tum insinueret ejus parens, nemini videatur veri simile. Quin etiam Pelagium hæresiarcham hoc ipso anno 405. quo Johannes Pelagii monachi defectionem querebatur, versatum fuisse Romæ, facile jam persuadetur, post quàm ex ^b Mercatore observatum est, hæresim illum suam Romæ Rufino quodam Syro propinante imbibisse tempore Anastasii papæ. Quippe ex eadem urbe, in qua teste Augustino diutissime vixit, non ante annum ferè 410. secessit: nam & ad id temporis spatium revocanda est illa, quam ^c se Pelagius Paulino episcopo ante duodecim ferè annos scripsisse, in litteris ad Innocentium papam jam defunctum directis memorabat.

Romæ longissimum temporis spatium cum esset versatus, in multorum cognitionem insinuaverat se se: ac primùm existimationem in ea urbe sibi pepererat minimè vulgarem. Hinc ipse quoque ^d noscere illum cœpit Augustinus: ita ut, cum probaretur plurimis illius vita, eum in primis suis adversus ipsius errores opusculis numquam ferè sine honore ac laude nominaverit. Sic illum quodam loco, ^e *bonum ac predicandum virum*, ab iis qui eum nossent, vocitari testatur: alio autem, ^f *virum esse*, ut auditione quidem acceperat, *sanctum, & non parvo proventu Christianum.* Alibi gratiæ adversarios generaliter ita prædicat: ^g *Cum sint, ait, castâ vitâ moribusque laudabiles, nec dubitent facere, quod illi diviti pro consequenda vita aterna consilium requirenti. . . . præcepit Dominus, si vellet esse perfectus, venderet omnia quæ habebat, & daret pauperibus, thesaurumque transferret in celum.* De quibus rursus Honorato scribit: ^h *Nec tales sunt, quos facile contemnas; sed continenter viventes, atque in bonis operibus laudabiles.* Pelagium certè carum admodum habebat Paulinus episcopus Nolensis, ut pote quem insignem Dei servum existimabat. Illius adhortatione duo juvenes, Timasius & Jacobus, repudiatis quæ sæculum eis promittebat, se spemque suam omnem Deo voverant. Quapropter multorum episcoporum litteras postmodum in medium eo consilio protulit, ut eximiis laudibus quibus eum illi decorabant, imputatæ sibi hæreseos notam elueret: ⁱ *quasi eum, inquit Augustinus, hæc perversa sentire, omnes qui vehementes & quodam modo ardentes ad bonam vitam exhortationes ejus audiebant, facile scire potuerint.* Idem gloriabatur ^k se in amicis viros sanctos complures numerare. Sed post quàm semel germanam fidem deseruit, quidquid illi pietatis inesse videbatur, in dies defecit, aut omnino evanuit. Ab Orosio ad annum 415. aut 416. conscribente apologiam, *novus magister ministerque mensarum* appellatur. Tum ab eodem dicitur ἀναμάρτητος, qui venire sibi posse perfectionem vitæ immaculatæ manducanti, bibenti, dormientique confirmet. Infra quoque perstringitur quasi ob temulentiam hisce verbis: *post multam crapulam novissime expergefactus.* Et cum eum schemate gigantis descripsisset idem Orosius in hunc modum: *Stat immanissimus superbiâ Goliath carnali potentiâ tumidus, omnia per se posse confidens, caput, manus, totum insuper corpus plurimo apparatu vestitus: ut hominis, quem etiam de facie noverat, speciem ac formam suis omnibus coloribus effingeret, huic rudiori tabellæ subinde novas lineas adjecit, & quodam loco, Sed tibi, inquit, specialis inde portandi oneris fortasse fiducia est, quod balneis epulisque nutritus latos humeros gestas, robustamque cervicem, præferens etiam in fronte pinguedinem.* Verùm haud scimus, an ipsum eunuchum simul & luscum fuisse designet, cum ait:

^a Append.
pag. 100. d.

^b Append.
pag. 63. d.

^c Hic pag.
246. c.

^d Pag. 216.
b.

^e Pag. 73.
c.

^f Pag. 71.
d.

^g Pag. 54.
c.

^h Epist. 140.
cap. 37.

ⁱ Hic pag.
218. b.

^k Pag. 219.
c.

P R Æ F A T I O.

Noster hic mutilus, laevis in fronte, μονόφθαλμος. Denique qua ratione Pelagius vitam suam instituat, asserit ignotum esse nemini. Neque à fide alienum putaverimus, eundem illum ab Hieronymo nominari, ^a *Albinum canem, grandem & corpulentum, & qui cal-* ^{a Append. pag. 78. c.} *cibus magis possit servire quàm dentibus.*

Isidori Pelusiotæ, viri peccatorem in desideriis animæ suæ laudare ac palpare nescii exstat ad Pelagium monachum epistola in hanc formam: ^b *Canis effusi sunt in Ephraim, &* ^{b Lib. 1. epist. 314.} *ipse ignoravit, vitiosis nimirum affectionibus juvenescens.* Eo modo tibi quoque ingens annorum turba canitiem invexit, & tamen rigidum atque inflexum animum habes, ex alio monasterio in aliud subinde migrans, atque omnium mentes perscrutans atque explorans. Quam ob rem si tibi carniū nidor atque obsoniorum condimentum curæ est, iis qui magisteratus gerunt potiùs blandire, atque urbium caminos vestiga. Neque enim homines eremitæ facultates eas habent, ut te, quemadmodum tibi gratum est, excipere valeant. Hoc autem epistolium si Pelagio hæresiarchæ missum est, oportet illud ante vulgatam ejus hæresim scriptum; atque adeo non multo post quàm ex Africa anno, ut postea dicturi sumus, 411. profectus est. Et certè quam morum depravationem animadvertibat in Pelagio Isidorus, ea non leve argumentum subministrat, quo persuasum habeamus, id ante quàm Romæ moraretur, ubi in magna apud probos quosque existimatione vixit, neutiquam contigisse.

II. *Prima Pelagii scripta veneno hæreseos jam imbuta.*

TESTATUM reliquit ^c Gennadius, Pelagium priùs quàm in hæresis notam incurris- ^{c Append. pag. 63. a.} set, scriptiones aliquot bonas edidisse, tres videlicet libros *de Trinitate*, studiosis qui Ecclesiæ super ea re dogmata discere cuperent, perutiles; ac librum unum *Eulogiarum*, ad componendos hominis Christiani mores in primis accommodatum. Ibi varia Scripturarum testimonia sub diversis titulis distributa proponebat, nimirum Cypriani more ac instituto, cujus iste ^d opus ad Quirinum suo isto ad Romanum libro imitari, immo ex- ^{d Ibid. pag. 85. a.} plere se velle prædicabat: beatum tamen illum Martyrem ^e cum debito semper honore commemorans. Erat hicce liber, sicut & alia Pelagii opera, ^f latinè scriptus. At illum ^{e Hic pag. 480. d.} Augustinus, non *Eulogiarum*, sed ^{f Pag. 194. a.} *Capitulorum*, nec non alio loco ^g *Testimoniorum* li- ^{g Pag. 195. a. 219. f.} brum appellat: qua posteriore titulatione fuisse ab auctore prænotatum asserit ^h Orosius. ^{h Pag. 480. d.} Dubium non est, Pelagium, cùm hunc librum confecit, nondum in suspicionem erroris ⁱ incidisse; id enim disertè tradit Gennadius: sed hæreticus certè jam tum erat; quando ^{i Apolog.} quidem varios ex eodem libro locos ^k ei Præsules in Diospolitana synodo objecere. Idem ^{k Hic pag. 192. a. 197. b. c.} quoque facit ^l Hieronymus; atque illi in primis crimini dat, quod eo in libro, quo se ^{l Append. p. 84. & 85. a.} imitatore, immo expletore operis beati martyris Cypriani esse profiteretur, doctrinæ sancti illius antistitis contraria placita proponat, maximè verò in eo quòd *posse hominem sine peccato esse, & Dei mandata facile custodire si velit*, titulo centesimo asseveret; cùm è contra, titulo tertii libri sui quinquagesimo quarto Cyprianus ponat, *Neminem sine sorde & sine peccato esse.*

In fidei professione, quam Innocentio papæ anno 417. inscripsit, ut sese probet catholicum, prolixam epistolam ante duodecim ferè annos, sicque circiter annum 405. ad Paulinum Nolanum antistitem, sui tum temporis amantissimum, à se datam ^m citat: con- ^{m Hic pag. 246. c.} tenditque nihil propè aliud quàm Dei gratiam & auxilium hac in epistola commendari; nec non illic declarari, nos nihil omnino boni facere posse sine Deo. Qui verò illam perlegerat Augustinus, ab eo naturæ vires ac possibilitatem ubique prædicari, & penè ibi tantum Dei gratiam constituere, affirmat; vixque ullam Christianæ gratiæ mentionem illic ab eo fieri nisi perfunctoriè, ac ne illam omnino prætermisisset videatur; quin immo non apparere prorsus, an aliud quid per eam gratiam intelligi velit, quàm remissionem peccatorum & Christi doctrinam. ⁿ Nuntiat ipsi Paulino Augustinus, exstare Pelagii litteras ad eundem Paulinum scriptas, ubi dicit, *se non debere existimari sine gratia Dei defendere liberum arbitrium, cùm possibilitatem volendi atque operandi, sine qua nihil boni velle atque agere valeremus, à Creatore nobis insitam diceret*: ut videlicet hæc intelligatur doctore ipso gratia Dei, quæ paganis & Christianis, impiis & piis, fidelibus atque infidelibus communis est. Has porrò litteras diversas à superioribus non esse, haud illibenter assentiemur. ^{n Epist. 186. c. 1.}

Ad hæc Pelagius purgandi sui causâ epistolam quamdam ad Constantium episcopum

P R Æ F A T I O.

^a Hic pag. 246. c. proferebat, in qua tametsi breviter, sed planè tamen, ut aiebat, Dei gratia auxiliumque ab se fuerat cum libero hominis arbitrio conjunctum. Hanc epistolam reperire nequiverat Augustinus: sed si ceteris auctoris sui scriptionibus absimilis non erat, non habebat etiam ipsa Christianæ gratiæ, quam ab eo Catholici postulabant, veram confessionem.

^b Pag. 202. Præterea factum se à sanctis quibusdam viris anno 416. certiore ^b asserit Augustinus, apud se esse libros exhortatorios vel consolatorios ad quamdam viduam, cujus nomen ibi desiderabatur, conscriptos, quos illi ante quatuor ferme annos se tamquam Pelagii libros habere cœpisse affirmabant, nec umquam utrùm ejus essent, ab aliquo se audisse dubitari.

^c Append. pag. 87. b. c. Eorumdem Hieronymus ^c meminit; ex quibus & geminam sententiam, alteram quidem superbiæ Pharisaicæ, alteram verò pudendæ assentationis profert. Utraque inter articulos, quos Pelagio in Palæstina synodo præfules ^d objecerunt, relata est: quam eorum objectionem, negando reperiri locos in scriptis suis, ac eosdem tamquam ineptias devovendo, elusit declinavitque. Hos porrò duos locos ^e abdicare vel inter discipulos suos consueverat: neque illum super ea re urgere Augustino visum est: attamen Pelagii re vera illos esse, idque ex stilo manifestè deprehendi, contendit ^f Hieronymus.

^d Hic pag. 200. c. Ad hoc ipsum opus pertinere eum suspicamur Pelagii libellum, quem ^g Marius Mercator habere se in manibus, & ad Livianiam viduam sermonem continere exhortatorium, testabatur.

^e Append. pag. 87. c. Variis ^h insuper operum suorum locis Augustinus incertam quamdam in Paulinas epistolas Pelagii commentationem citat. Hanc ille Romæ, ante ⁱ Urbis ab Alarico Gotthorum rege anno 410. vastationem composuerat, inque eorum ediderat gratiam, de quorum amicitia præsumebat.

^f Ibid. Multas illuc adversus peccatum originale congererat argumentationes: ^k quas tamen, ne tam apertâ perduellione contra Ecclesiæ fidem insurgere videretur, non ex sua ipsius persona, sed ex aliena, tamquam adversantis objectiones proponebat. Commentarium illum Pelagii non injuriâ putant eundem ipsum esse, quietiam nunc exstat inter opera Hieronymi, erroribus re ipse Pelagianis refertus. Nam quod ad locum præcipuum, ab Augustino quidem relatum, sed nostra ætate in eo commentario desideratum, aut ipse postea Pelagius expunxit, aut id potius factum à Cassiodoro, qui expositionem quamdam epistolarum sancti Pauli, illâ unâ demtâ quæ est ad Hebræos, sub annotationum nomine commemorans, eas tanto in pretio habitas dicit, ut Gelasio papæ tribuerentur: quæ tamen ut peracutæ erant ac brevitate sua gratissimæ, ita Pelagiani erroris insperso veneno inficiebantur: se autem, pro sua virili, purgandæ epistolæ ad Romanos operam dedisse; quò ad idem quoque in aliis præstandum exemplo esset. Attamen multis adhuc locis dogmata Pelagiana exhibet, quæ Cassiodoro prætermissa fuisse mirum videatur: enim verò annotationem illic ad Rom. 9. 16. legere est eandem illam, quam alicubi ^l citat Augustinus. Primasium ex hoc commentario non pauca desumisse, fonte interim, unde illa duceret, non indicato, ab eruditis observatum est.

^g Pag. 72. b. ^h Hic pag. 71. d. 73. d. 213. c. ⁱ Append. pag. 70. c. ^k Hic pag. 73. c. 261. d. 263. b. ^l Hic pag. 213. c.

^m Append. pag. 74. d. 75. d. 78. d. ⁿ Pag. 63. ^o Ibid. d. ^p Hic pag. 214. b. ^q Hier. Epist. 66.

^r Cassiod. lib. de institut. divin. litt. cap. 8.

III. *Origo hæresis Pelagiana. Hanc Pelagius Romæ proferre incipit, quæ brevi longè latèque diffunditur.*

PELAGIANA hæresis originem ex Oriente primam traxit, ^m ab Origene Adamantio, ut volunt, præcipuè autem à ⁿ Theodoro Mopsuestiæ episcopo profeminata. Hanc ^o Rufinus quidam natione Syrus Anastasio Romano pontifice, id est, circiter annum Christi 400. Romam primus invexit: & ut erat argutus, ait Mercator, se quidem ab ejus invidia muniens, per se proferre non ausus, Pelagium gente Britannum monachum tunc decepit, eumque ad prædictam apprime imbuivit atque instituit impiam vanitatem. Huc facit, quod in Carthaginensi concilio affirmabat Cælestius, *sanctum^p Rufinum presbyterum Romæ qui mansit cum sancto Pammachio*, peccatum originale præsentem se atque audientem negavisse. Sunt qui Rufini hujus nomine Aquileiensem illum, toto Christiano orbe celebrem, intelligant: attamen Romæ numquam in convictu Pammachii fuisse Rufinum Aquileiensem, neque eum tempore Anastasii papæ in Urbe commoratum esse, asseverare licet. Hinc alii contendunt, debere intelligi Rufinum alium ex ^q Hieronymo cognitum, qui anno circiter 399. in Occidentem venit, missus ab eo Mediolanum ad Venerium. Nihilo minùs tamen Hieronymus iis, quos primos hæresis Pela-

gianæ auctores nominat, satis apertè Rufinum Aquileiensem annumerat; nec ambigè illam hæresim in *discipulo Origenis*^a *Grunnio*, quo nomine quandoque in eundem Rufinum ludit, jam jugulatam fuisse pronuntiat. Plerique etiam putant Pelagium esse, cujus^b præ-^a Append. pag. 78. d. ^b Pag. 77. c. cursor, saltem in carpendis suis ipsius scriptis, Grunnum fuisse dicit; & in quem alio^c quoque loco tamquam in heredem Rufiniani adversum semet odii insurgit. Verum ad ea non est difficilis responsio; quia eos omnes qui Origeni non cum ipso palam adversarentur, Pelagiani erroris magistros compellare non dubitabat Hieronymus. Porro ejusdem Rufini Aquileiensis ecclesiasticam historiam post ortum Pelagianæ hæresis Augustinus citavit, neque illam ullâ umquam approbationis improbationisve notâ affecit.

Verum ne à proposito longius divertamur: jam ex ipsis Pelagii scriptionibus observatum nobis est, illum jam inde ab anno 405. pravos gessisse animo sensus, ejusque omnino mentem jam tum corruptam fuisse, cum in Urbe morabatur. Testatur quoque Augustinus, eundem ibi^d sermonibus & contentionibus adversus gratiam, in quibus versari solebat, notissimum evasisse; ita ut Romanos, inter quos tam diu vixerat, illius sensus & dogmata, quamquam ea timidè ac secretò traderet, non laterent: qui præterea Cælestium, cujus erat explorator impietas, ejus esse discipulum sic noverant, ut fidelissimum ac firmissimum possent de hac re testimonium perhibere. Per id verò temporis hæc inter alias se dedit occasio, ut hæresim suam Romæ detegeret in colloquio quodam, ubi cum Episcopus qui tum aderat, retulisset ex Augustini Confessionibus verba illa, *Da quod jubes, & jube quod vis*: Pelagius ferre, inquit Augustinus, non potuit, & contradicens aliquantò commotius, penè cum eo qui illa commemoraverat litigavit. Nimirum Deo volente certis quibusdam casibus se ipse prodebat. Nam alioqui mirus erat dissimulandi artifex, & qua ratione errores suos catholicis verbis involveret, oppidò gnarus. Discipulos suos, qui apertiùs loquerentur, summittebat; ut quemadmodum eorum dicta exciperentur explorans, illa deinde vel approbaret, vel improbaret, prout id sibi magis conducere videretur.

Ejus error brevi tempore tam longè latèque fluxit, ut Augustinus in quodam è primis illis scriptis, quibus eidem studuit occurrere, sectatores illius plures jam esse asserat, quàm credere ipse potuisset; ab iisque etiam alios, ubi non redarguuntur, in suam sectam adduci; ac demum hæresim in dies tantum incrementi capere, ut non facile quis pervideat, quò res postmodum sit eruptura.

Erat adhuc Romæⁱ Pelagius, cum illum Augustinus adversus Dei gratiam disputare, certior factus est. Id enim à viris fide longè dignissimis cognovit: & quidem permolestè tulit sanctus Doctor; ne quid tamen Pelagio imposuisse diceretur, scribere in illum prius noluit, quàm vel ipsum coram esset allocutus, vel saltem ejusmodi erroris in quopiam è scriptis ejus testimonia deprehendisset. Venit ille re ipsa in Africam, atque ad oram ipsammet Hipponensem appulit: at contigit hoc temporis illinc abesse Augustinum. Adventus iste Pelagii in Africam circiter annum 410. quo Roma capta est, collocatur: quo re vera tempore longiorem paulò fuisse suam ab Hipponensi urbe absentiam, eamque hominum in se querimonias excitasse, non tacet Augustinus. Neque est vero dissimile, Pelagium unà cum Cælestio, cujus ex Urbe egressum^l Mercator in annum circiter 409. refert, Româ exiisse; cumque eodem suo discipulo in Siciliam, quæ eorum hæresis germina quædam^m sub annum 413. palam emisit, se primùm recepisse; tum inde postea in Africam simul transfretasse. Ceterum Pelagiùs hæresim suamⁿ Hippone-regio nequaquam aperuit: quia & citiùs quàm putabatur, inde profectus est. Is Carthaginem postea se contulit, qua in urbe eum semel aut iterum anno Christi 411. vidit Augustinus, sed in iis, quæ ad collationem cum Donatistis habendam adtinebant, tum occupatissimus. Ad hoc idem tempus respicere illa credimus Augustini verba: ° Ante parvum, ait, tempus à quibusdam transitorie colloquentibus, cursim mihi aures perstrictæ sunt, cum illic apud Carthaginem essemus, non ideo parvulos baptizari, ut remissionem accipiant peccatorum, sed ut sanctificentur in Christo. Qua novitate permotus, & quia opportunum non fuit ut contrà aliquid dicerem, & non tales homines erant, de quorum essem auctoritate sollicitus, facile hoc in transactis atque abolitis habui: & ecce jam studio flammante defenditur, ecce scribendo etiam memoriæ commendatur; ecce res in hoc discriminis adducitur, ut hinc etiam à fratribus consulamur; ecce contrà disputare atque scribere co-

^a Hic pag. 216. c. gimur. Carthagine abiens Pelagius ^a mare trajicere properavit ; idque forsitan animo proficiscendi in Ægyptum ; si modò quam epistolam ad eum scripsit Isidorus Pelusiotus, huic tempori adtribuenda videatur. Sed in Palæstinam post paulò transisse creditur, ubi per diu moratus offensionem Hieronymi sibi concitavit. Hinc fortè est, quòd Hieronymus præfatione libri in Ezechielem sexti, anno, ut opinamur, 412. compositi, vexari se ab Rufiniani erroris atque odii successoribus queritur.

IV. Cælestius Pelagii discipulus accusatur à Paulino, idemque à Carthaginensi concilio anno 412. condemnatur.

^b Hic pag. 263. a. DOCTRINA ^b illa pestifera, quam Romæ Pelagius tradere cœperat, in Africam perlata, tametsi hanc provinciam non tam latè occupavit, altèque pervasit, sectatores ibi ^c quosdam statim reperit, qui ubicumque poterant, hæc sui erroris nova semina spargerent. Illic ^d per ora eorum, qui Pelagii discipuli ferebantur, dogmata ista fervebant : ita ut unus ex eis Cælestius Carthagine ad ecclesiasticum judicium perduceretur, & reportaret dignam sua perversitate sententiam. Fuit hic discipulorum Pelagii, cùm temporis ordine, tum nominis celebritate facilè princeps, qui magistri sui vestigiis tam diligenter institit, ut eorum hæresis sectatores ^e ex æquo Pelagiani vel Cælestiani dicerentur. Immo Cælestius videtur ipso Pelagio notiores famam ac latius propagatam in Oriente consecutus. Quæ patria ejus esset, non reperitur : si quidem vero propius existimamus, Pelagium ipsum esse, quem, ut suprà diximus, Albinum canem Hieronymus appellabat. E Campania oriundum conjectat ^f Vir eruditus ex illo versu Prosperi, quem non de Juliano, sed de Cælestio interpretatur :

^g Aut huic Campano gramine corda tument.

^h Ibid. pag. 61. a. Natu nobilis ^h fuit, sed naturæ vitio eunuchus utero matris editus ; quo forsitan fit, ut ⁱ prodigiosus à Vincentio Lirinensi dicatur. Idem aliquandiu in foro versatus est, eam ob causam, nisi fallimur, dictus à Mercatore ^k auditorialis scholasticus. Post verò meruit in monasterio : & inde, ^l teste Gennadio, ante quàm se Pelagio adjunxisset, atque adhuc adolescens, ad parentes suos epistolas in libellorum formam tres conscripsit, omnibus divinæ studentibus caritati utiles ; ut pote quæ tantum ad virtutem accenderent, nec pravæ illius doctrinæ, quam postea palàm professus est, quidquam saperent.

Hieronymus adversarios suos verbis deprimere solitus, Cælestii sicut & magistri ejus Pelagii stilum ac ingenium admodum elevat. Et de Cælestio quidem hunc in modum loquitur : ^m *Unus discipulorum ejus, immo jam magister & totius ductor exercitus, & contra Apostolum vas perditionis, per solacismorum, & non ut sui jactitant syllogismorum, spineta decurrens.* Quæ paucula tamen restant ⁿ ex hujus scriptis, ea subtili cum fuisse ingenio, nec non in philosophicis cavillis ac tricis exercitato declarant. Vocat illum Augustinus ^o *hominem acerrimi ingenii, qui profectò si corrigeretur, plurimis profuisset.* Pelagius quoque ab eodem sancto Antistite dicitur ^p esse *acutissimus.* Et quid de ingeniis illorum senserit, hæc inter cetera clarè demonstrant : ^q *Hanc absurditatem, inquit, talia ingenia non videre, quis credat ?* Item alio loco : ^r *Ne amicis nostris, quorum fortissima & celerissima ingenia, non in perversum, sed in directum currere volumus, facere existimemur injuriam.* Alibi rursus : ^s *Illam ingenia, quamvis nefando errore pervasa, non tamen contemtilia.* Præterea de præceptore ac discipulo ita pronuntiat : ^t *Quid inter istum Pelagium & Cælestium in hac questione distabit, nisi quòd ille, nempe Cælestius, apertior, iste occultior fuit ; ille pertinacior, iste mendacior ; vel certè ille liberior, hic astutior ?* Cælestius ergo cùm & animo ad audendum parato esset, & prompto argutoque ingenio ; ^u contra traducem peccati primus, ut fertur, scripsit, anno fortè 402. & multos, ^x inquit Mercator, incredibili loquacitate amentia suæ participes & complices fecit, ausus palàm publicèque Pelagii errores passim disseminare per populos.

^y Epist. 157. p. 22. Is anno Christi 412. agebat Carthagine ; qua etiam in urbe jam ^y ad presbyterii honorem subrepere cœperat : verùm cùm hæresim non dissimulanter prædicaret, deprehensus fuit, & apud Aurelium episcopum accusatus. Mox ergo in concilium Carthaginense habitum, cui ^z Aurelius quidem cum aliis episcopis bene multis interfuit, absuit verò Augustinus, arcessito Cælestio, libelli judicibus accusationis ipsi intentatæ capita continentes,

P R Æ F A T I O.

nentes, oblatis sunt duo, quorum alter *libellus minor* dicitur. Stabat contra Cælestium ex^a adversa parte Paulinus quidam, ille haud dubiè, qui Ambrosii vitam scripsit Augusti-^a *Ibid.* ni rogatu; quam ipse in Africa, Johanne præfecto prætorio, (hanc verò dignitatem Johannes annis 412. 413. & 422. gessit,) scriptam ab se testatur. Hic in libro quodam^b de hæresibus vocatur diaconus, defensor, ac procurator Ecclesiæ Mediolanensis: & Mercator prodit disertis verbis, quòd^c Cælestius per libellum à quodam Paulino diacono sanctæ memoriæ Ambrosii Mediolanensis episcopi sit accusatus, tamquam hæretica capitula quædam non solum ipse doceret, sed & per provincias conspirantes sibi^c diversos, qui hæc per populos disseminarent, misisset.

Capitula^d ex Cælestii doctrina hæc in libello afferebantur. I. *Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus fuisset.* II. *Quòd peccatum Adæ ipsum solum læsit, & non genus humanum.* III. *Quòd parvuli qui nascuntur, in eo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem.* IV. *Quòd neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat.* V. *Quòd lex sic mittit ad regnum calorum, quomodo & Evangelium.* VI. *Quòd & ante adventum Domini fuerunt homines impeccabiles, id est, sine peccato.* Promisit hæc Mercator de concilii gestis, quorum exemplaria in manibus habebat: ubi tamen ab ipsius Mercatoris exscriptoribus omissum suspicamur septimum, quod alio^e loco exhibet, capitulum Cælestii, quo is docuit, *Infantes, etiam si non baptizentur, habere vitam æternam.* Nam Cælestio capitula numero septem objecta fuisse à Paulino, significat idem auctor, cum ait, ^f *de supra scriptis capitulis septem paribus synodi patres restitisse Cælestio*, id est, de septem capitulis Cælestii alia fuisse contra ipsum pari numero confecta. Isthic etiam illud desideratur capituli sexti corollarium, quod cum in Cælestio Africana synodus, teste Orosio, ^g detestata jam fuisset, non desinebat Pelagius in Jerosolymitano conventu idem adhuc præfractè dicere, scilicet, *Hominem posse esse sine peccato, & facile Dei mandata servare, si velit.* Porro ad capitulum secundum & ad tertium Cælestius in synodo Carthaginensi respondens, errores istos^h neque confiteri ausus est, neque rursus voluit inficiari, sed ejusmodi quæstiones in utramque partem disputari posse dixit; cum plurimos, ut aiebat, ex ordine presbyterorum, atque in his maxime Rufinum sancti Pamachii convictorem nosset, qui originis peccatum negarent. Addidit tamen, se semper dixisse, infantes egere baptismo, ac debere baptizari. Quin etiamⁱ *libello brevissimo*, redemptione ipsis etiam parvulis opus esse, eamque ob causam necessarium iis baptismum concessit, catholicum videlicet hocce dogma negare coram Christianis veritus: sed tamen ex Adamo in parvulos transisse peccatum, aut remissionem alicujus in eis peccati apertius exprimere noluit. De hoc haud dubiè loquitur libello Zosimus, cum^k priorem quemdam libellum in Africa datum à Cælestio, fidei ejus documentum præbere scribit, quod ab eo damnando prohibere iudices debuisset. Tum verò Zosimus nondum perspectas habebat horum hæreticorum fraudes: neque profectò ipsa viderat synodi acta; quando quidem etiam dicit, ^l nihil ibi liquidò judicatum. Etenim ex iisdem actis patebat, ^m auditum illum frequenter, confessum, & convictum, tandem cum in hæreticis illis dogmatibus, quorum insimulatus fuerat, obstinata mente perstaret, meritò damnatum esse, & ecclesiastica communione privatum. Cælestius à synodi sententia provocavit ad apostolicam sedem: cujus quidem provocationis, præter Zosimum in litteris ad Africanos episcopos, ubi de illiusⁿ *appellatione pristina* commemorat, testes sunt^o Paulinus, ^p Mercator, & ^q Facundus. Addit Mercator, eundem ipsum mox, appellatione neglecta, Ephesum Asiæ urbem contendisse, ibique ausum esse per obreptionem locum presbyterii petere.

Errores Cælestii qui apud Carthaginem sectabantur, ejus condemnatione deterriti sunt, quo minùs^r Ecclesiæ fidem, quam fundatissimam cernebant, impugnare auderent, nisi tantum sermonibus, aut querelis potiùs, quas in vulgus dissimulanter & mussitando spargebant. Quare non injuriâ Patres concilii Carthagine anno 416. habiti affirmant, ^s episcopali judicio excisum fuisse hoc tantum ab Ecclesia vulnus, nimirum Pelagianam hæresim; idque judicium *ante ferme quinquennium* super Cælestii nomine Carthagine agitatum, atque adeo circiter initium anni 412. Illud Augustinus quoque collocat^t post habitam cum Donatistis collationem; aut saltem non antè factum quàm illa iniretur, sa-

^a Append.
pag. 66. f.

tis apertè significat. Ad idem etiam concilium fortè respiciebat, quæ ^a Photio visa est, hæresis Pelagianæ historia, dum hosce hæreticos Theophili Alexandrini atque Innocentii Romani pontificis tempore ejectos Ecclesiâ tradit: nisi fortè loco Theophili, legendum sit Theodori Antiocheni. Quippe diem obiit Theophilus anno Christi 412. aliis conciliis, in quibus condemnati illi fuere, nondum habitis.

V. Pelagianos sacris concionibus primùm, tum postea scriptis libris impugnat Augustinus. Scribit in eosdem ad Marcellinum opuscula duo, aliud de baptismo parvulorum, aliud de Spiritu & littera: nec non inter id temporis epistolam ad Honoratum de gratia novi Testamenti.

^b 2. Retract.
33.

^c Hic pag.
1388.

^d Cap. 2.

CONCILIO contra Cælestium coacto, uti suprâ vidimus, Augustinus minimè aderat: verùm cùm postea Carthaginem venisset, ejusdem gesta recensuit. Neque tamen in id argumenti confestim ^b scribere est aggressus: sed tum ipse, tum alii catholici antistites, & publicis concionibus, & familiaribus colloquiis, pro sua quisque parte Pelagianos errores convellere moliebantur. Huc omnino spectant Augustini Sermones CLXX. CLXXIV. CLXXV. ^c alique vel hoc tempore vel aliquanto post habiti: si quidem in iis placita Pelagianorum, quamvis nominatim illos non appellet, funditus evertit. In Sermone CLXXVI. adversus eosdem disputans, ^d Nemo, ait, vobis susurret doctrinas alienas. Hoc Ecclesia semper habuit, semper tenuit; hoc à majorum fide percepit &c. Quisque ergo quod potest, Fratres, loquatur pro eo qui loqui pro se non potest. Pro magno commendantur episcopis patrimonia pupillorum, quanto magis gratia parvulorum? Pupillum tuetur episcopus, ne mortuis parentibus ab extraneis opprimatur: clamet plus pro parvulo, cui timet ne à parentibus occidatur.

^e Hic pag.
105. d.

^f Pag. 35. f.
8.

^g Pag. 6. d.

^h 2. Retract.
33.

ⁱ Hic pag.
263. b. Epist.
139. n. 3.

^k Append.
pag. 87. f.

Postea verò quàm Pelagianam hæresim aliquamdiu viva voce esset aggressus, stilo quoque adversus illam decertare compulsus est. Nam idem ille Marcellinus, qui collationi Carthaginensi ab Honorio imperatore datus fuerat moderator, cùm homines ex illa hæresi ^e quotidie disputatores molestissimos pateretur, sancto Doctore per litteras quæstiones eorum ac difficultates proponens, ut sibi solutionem earum significaret, obsecrabat. Hæ porrò quæstiones potissimùm spectabant ad infantium baptismum: circa quem & novam quorundam ex illis absurditatem nuntiabat, qua faterentur, ^f etiam in parvulis per baptismum remissionem fieri peccatorum; non tamen eos originaliter, sed in vita jam propria, postea quàm nati sunt, peccatum habere cœpisse, dicerent. Admonebat quoque, ^g novum prorsus atque inauditum sensum illos affingere hisce Apostoli verbis: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors.* Et urgebat, ut eos redargueret, qui prædicabant, *Adam, etiam si non peccasset, fuisse moriturum; nec ex ejus peccato quidquam ad ejus posteros propagando transisse; & quòd in hac vita sint, fuerint, futurique sint filii hominum nullum habentes omnino peccatum.* Cùm ergo hujusmodi quæstionibus jam usquequaque ferventibus animos multorum infirmos perturbari cerneret Augustinus, non modò amicissimi viri rogatu, sed etiam sollicitudine suæ erga Ecclesiam caritatis adductus, libros *de peccatorum meritis & remissione* conscripsit. Sic enim eos in ^h Retractionibus nuncupat: alibi ⁱ autem, *de baptismo parvulorum*; quo etiam titulo eosdem laudat ^k Hieronymus. Et quidem è quæstionibus à Marcellino propositis præcipua hæc erat; neque argumentum aliunde validius ullum quàm ex parvulorum baptismo peti poterat, ad ostendendum, quod adversus Pelagianos tuebatur, originale peccatum. Id operis eidem Marcellino dicavit: unde fit ut quandoque suos ad Marcellinum libros vocet, aliam inscriptionem nullam adjiciens.

^l Hic pag.
36. a.

Libro primo probat mortem hominis, non necessitate naturæ consecutam esse, sed merito peccati: tum etiam peccato Adæ totam ejus stirpem obligatam; atque ob id baptizari parvulos, ut originalis peccati remissionem accipiant. Legerat ^l unius cujusdam ex Pelagianis librum, ea continentem quæ ab hujus operis exordio usque ad caput 34. libri primi refellit. In libro secundo docet primùm, hominem in hac vita sine peccato esse posse per Dei gratiam & liberum ipsius hominis arbitrium. Postea monstrat,

P R Æ F A T I O.

non esse tamen quemquam in hac vita sine ullo prorsus peccato. Tertiò, ideo non esse, quia nemo est qui tantum velit, quantum res exigit, dum vel latet quod justum est, vel non delectat facere. Quartò demum loco, nullum prorsus, excepto uno Mediatore Christo, esse, vel fuisse, vel futurum esse hominem ab omni peccato immunem. Paucis post diebus quàm superiores duos libros absolvisset, expositiones Pelagii in Paulum nactus, in iis argumentationem quamdam novam adversus originale peccatum reperit, quam ipsi in mentem non venerat posse excogitari à quoquam: quæ quidem à Pelagio non ex sua persona, sed tamquam ex aliena ponebatur. Quia verò priores duo libri ad modum erant legitimum perducti, & jam certo fine conclusi, idcirco nihil illis addendum ratus, epistolam de hac re propriam ad eundem Marcellinum scribere satius putavit, quam tertii libri instar duobus primis annexuit.

Libellum à Cælestio synodo Carthagenensi oblatum haud obscurè indicat in libro 2. Verùm clariùs profitetur ^a alio loco, se post illud episcopale iudicium, quo Cælestius excommunicationem meruerat, scripsisse hoc opus, anno videlicet Christi 412. Non tamen aut Pelagium, aut Cælestium, aut alium ex adversariis quempiam nominat in primis libris, spe nimirum ductus eos ad sanam fidem hac moderatione revocandi. Quin etiam in tertio libro, cùm illa redarguit, quæ Pelagius in suis commentariis contra peccatum originale protulerat, eum non dubitat honorificentius appellare.

Laudat ^b Hieronymus Augustini ad Marcellinum, eum qui postea, ut ait, sub invidia tyrannidis Heraclianæ ab hæreticis (Donatistis scilicet anno 413.) innocens cæsus est, duos libros *de infantibus baptizandis*; & tertium ad eundem *contra eos qui dicunt, posse hominem sine peccato esse, si velit, absque Dei gratia*. Dicta ex primo libro quædam ^c re-
torquere in Augustinum ipsum nitebatur Julianus.

Porrò dum epistolam illam ad Marcellinum duobus *libris de baptismo parvulorum* ^d ad-
jungendam scriberet sanctus Doctor, simul etiam *tunc in manibus habebat librum*, seu ^e epi-
stolam *ad Honoratum*, de quæstionibus ab eo propositis quinque; quibus sextam ipse, ut novos hæreticos gratiæ Dei inimicos impugnaret, quæstionem injecit, *de gratia Testa-
menti novi*. Hanc illic præcipuâ curâ & diligentia discussit, atque ad eam reliquas om-
nes revocavit.

Huic epistolæ aliud opus contra Pelagianos itidem Marcellino nuncupatum ^f subjungit
Augustinus. Nam quia in libro de peccatorum meritis & remissione secundo dixerat, fieri
posse ut sit homo sine peccato, si voluntas ejus non desit, ope adjuvante divina; nec tamen
jure inde colligi, hominem ullum, excepto Christo, tam perfectæ justitiæ in hac vita vel
fuisse, vel esse, vel futurum esse: rescripsit Marcellinus, id sibi mirum videri, nec satis
capere se, quonam modo ea res, cujus nullum exstet exemplum, fieri tamen posse præ-
dicetur. Hoc ergo Augustinum impulit, ut novum opus, *de Spiritu & littera*, ut vocavit,
ad illum dirigeret. Principio quidem ^g innumera, quæ neque exstiteret, neque exstarent
umquam, tamen maximè esse possibilia, illic demonstrat. Verùm cùm reponere posset
Marcellinus, exempla illa in miraculorum ac operum divinorum numero censenda esse,
justitiæ verò perfectionem in homine ad opus ipsius hominis pertinere: hoc Augustinus
quidem agnoscit, sed simul eam perfectionem opus esse divinum contendit. Hinc occa-
sione accepta de adjutorio gratiæ Dei disputare pergit: atque illa exponens Apostoli ver-
ba, *Littera occidit, Spiritus autem vivificat*; ostendit non solas figuratas dictiones, neque
legis cerimonias, quæ Christi adventu fuerunt antiquatæ, per *occidentem litteram* intel-
ligere beatum Paulum, sed sanctissima quæque præcepta, & quæ piè inviolatæque ser-
ventur dignissima, si tantum eorum ex lege cognitionem, non autem ad ea exlequen-
da vim illam & caritatem habeamus, quæ nobis per Dei Spiritum & gratiam infundun-
tur. Et hæc caussa fuit, cur libro *de Spiritu & littera* titulum fecerit: quo in libro con-
tra inimicos gratiæ divinæ qua impius justificatur, se acriter ^h disputasse dicebat.

*V I. Augustinus anno 413. Carthagine contra Pelagianos concio-
natur. Rescribit Pelagio. Doctrinam de gratia Dei contra ejus
hæresim confirmat litteris suis ad Anastasium & Paulinum.*

POSTEA ⁱ quàm suos ad Marcellinum contra novam hæresim libros ediderat Augusti-
Tom X.

^a 2. Retract.
33.

^b Append.
pag. 87. f.

^c Hic pag.
655. d. 701.
d. 909. c.

^d Epist. 119.
n. 3.
^e Epist. 140.

^f 2. Retract.
37.

^g Hic pag.
85. 86. c.

^h 2. Retract.
37.

ⁱ Hic pag.
205. d.

P R Æ F A T I O.

nus, Carthaginem aliquando profectus, ea in urbe ipsum diem natalem Johannis baptistæ celebravit: ac proinde non anno 412. quo quidem apud Cirtam, urbem Carthagine centum plus minùs leucas distantem, in concilio ibidem habito ^a XVIII. Kalendas Julias aderat. Igitur beati Præcursoris festo Carthagine habuit ^b sermonem ad populum: atque inter cetera, ^c inquit, quæ dicenda videbantur, ad baptismum parvulorum „ sermo deductus est, & quia jam prolixus erat, & de illo terminando cogitabatur, non tanta dicta sunt de tanta quæstione, quanta in periculo tanto à sollicitis dici debuerunt. Et enim qui sibi ^d persuaderi errores Pelagii circa peccatum originale passi fuerant, ii latius in dies eadem dogmata profeminare, ac sibi adjungere quàm plurimos omni ope moliebantur; ita ut de Orientalibus comminarentur Ecclesiis, quòd nisi hæc tenerent, earum possent judicio condemnari. Parum ^e erat, quia differerent & disputarent impias quasdam novitates; & catholicos doctores conabantur arguere, quòd aliquid novum dicerent: neque antiquæ fidei defensoribus tantummodo temere obistere, sed eos insuper appellare hæreticos, minimè dubitabant.

Itaque sanctus Doctor, ut errores è pectoribus eorum, qui se se illis seducendos præbuerant, penitus evelleret, auctore Aurelio episcopo Carthaginensi, ea de re statuit denuo concionari V. Kalendas Julias. Contigit autem celebrari eo die martyris Guddentis memoriam: sed erudiendis fidelibus, quàm laudando martyri vacare, satius existimavit. Quare perlecto Christi Domini ad Nicodemum sermone, in basilica Majorum, sive ut alii legunt, Majore, vel Majorini, quæstionem de baptismo parvulorum tractandam suscepit, ac primùm redarguit Pelagianorum commentum illud, quo dicebant, *Parvulos, etsi non baptizentur, merito innocentia, eo quòd nullum habeant omnino, nec proprium, nec originale peccatum, habituros salutem & vitam eternam; sed propterea baptizandos esse, ut intrent etiam in regnum Dei.* Tum impetivit eorundem effugium, qui dum urgerentur Apostolicâ sententiâ, *Per unum hominem peccatum intravit in mundum; hanc ideo dictam respondebant, quia primus peccavit Adam, & qui postea peccaverunt, illum imitando peccaverunt.* Postea ad eorum refellendas cavillationes perrexerit, quarum aliam sic proponebant: *Si de peccatore peccatores nati sunt; quare non de baptizato jam fidei, cui remissa sunt universa peccata, justi nascuntur?* Aliam autem: *Si Adam, inquiebant, nocet his qui non peccaverunt; ergo & Christus prodesse debet etiam his qui non crediderunt.* Ad extremum pro perpetuo Ecclesiæ in ea quæstione consensu, Cypriani martyris, quem antiquum episcopum sedis hujus nominat, insigne testimonium ex ipsius ad Fidum epistola, sumto in manus codice recitavit. Sermonem postmodum clausit, patientiam erga novos hæreticos primis illis temporibus ab Ecclesia exhibitam commendans in hæc verba: Impetremus ergo, si „ possumus, à fratribus nostris, ne nos insuper appellent hæreticos; quod eos talia dispu. „ tantes nos appellare possimus forsitan, si velimus, nec tamen appellamus. Sustineat eos ma. „ ter piis visceribus sanandos, portet docendos, ne plangat mortuos. Nimium est quò „ progrediuntur, multum est, vix ferendum est, magnæ patientiæ adhuc ferri: non abu. „ tantur hac patientiâ Ecclesiæ, corrigantur, bonum est. Ut amici exhortamur, non ut „ inimici litigamus. Detrahunt nobis, ferimus: canoni non detrahant, veritati non detrahant, „ Ecclesiæ sanctæ pro remissione peccati originalis parvulorum quotidie laboranti non contra. „ dicant. Fundata ista res est. Ferendus est disputator errans in aliis quæstionibus non diligenter „ digestis, nondum plena Ecclesiæ auctoritate firmatis; ibi ferendus est error: non tantum „ progredi debet, ut etiam fundamentum ipsum Ecclesiæ quatere moliatur. Non expedit: „ adhuc fortè nostra non est reprehendenda patientia: sed debemus timere ne culpetur etiam „ negligentia. Sufficiat caritati vestræ, habete ad illos, qui nostis illos; habete cum illis „ amicè, fraternè, placidè, amanter, dolenter: quidquid potest faciat pietas; quia po. „ stea diligenda non erit impietas.

Huic eidem tempori, quo sic Pelagianorum animos amicè ac fraternè tractandos judicabat pius episcopus, haud injuriâ tribuas quamdam Pelagii ad Augustinum ipsum epistolam, cui hæc data responsio legitur. ^f GRATIAS ago plurimùm, quòd me litteris tuis ex. „ hilarare dignatus es, & certum facere de salute vestra. Retribuat tibi Dominus bona, „ quibus semper sis bonus, & cum illo æterno vivas in æternum, Domine dilectissime „ & desideratissime frater &c. ^g Magno tum desiderio tenebatur cum præsentem Pelagio colloquendi: quippe quem data qualibet occasione, contra gratiam qua justi efficimur,

^a Epist. 141.

^b Serm. 293.

^c Serm. 294. cap. 1.

^d Hic pag. 205. c.

^e Serm. 294. cap. 19. & 20.

^f Epist. 146.

^g Hic pag. 218. d. c.

P R Æ F A T I O.

aperta contentione conari jam audierat. Et quamquam suis eum Pelagius litteris exquisitè dilaudasset : ipse tamen, quantà par erat urbanitate rescribens, sic ab ejus laudatione temperavit, ut etiam illum, quoad sine ipsius offensione aut quæstionis ullius commotione licuit, de Dei gratia rectè sapere admonuerit. Hoc rescriptum ipse nobis conservavit Augustinus, cuidam alii opusculo suo insertum, ubi verba rescripti ejusdem singula exponens, nihil causæ fuisse monstrat, cur id pro se Pelagius in Diospolitana synodo recitaret.

Mirum verò est, cur illic Pelagium, ne tantisper lassisse eum videretur, de quæstione ad Dei gratiam pertinente commemorare noluerit sanctus Doctor : hanc enim tunc temporis etiam non rogatus contra nascentem hæresim perlibenter tractabat in litteris ad amicos directis. Sic Anastasio cuidam scribens, ^a sedulo egit, ut persuaderet, justitiam ^a Epist. 145. non per legem, sed per gratiam, neque per servilem timorem, sed per liberam caritatem impleri. Qua de re cum eo se delectatum loqui significat, ^b propter quosdam, ait, qui ^b Ibid. n. 8. nimium arrogant humanæ voluntati, quam lege data putant ad eam implendam sibi " posse sufficere, nullâ super doctrinam legis gratiâ sanctæ inspirationis adjutam. Ubi Pelagianorum adhuc nomini, ut in primis suis contra eos scriptis solebat, parcendum existimavit.

In epistola quoque Paulino episcopo Nolano sub illud tempus reddita, ubi ad illius quæstiones ex Apostolo propositas venit, hanc ipse causam arripuit ad explicandum dogma prædestinationis : de quo mox tam perspicuè tamque graviter statuit, ut eam ipsam epistolam esse, in quam postea Semipelagiani tumultuati sunt, haud ægrè tibi ipse persuaderes, nisi hos Augustinus, non cuius ad Paulinum epistolæ, sed ei ^d nominatim, ^d Hic pag. 852. d. quæ contra Pelagianos edita fuerat, contradixisse memoraret, id est, haud dubiè, ^e epistolæ ad eundem anno Christi 417. scriptæ. ^e Epist. 186.

VII. Pelagius anno 413. aut 414. Demetriadi virgini venenum suæ hæresis propinat. Hieronymum calumniis appetit, permolestè ferens errores ab eo suos confutari. Pelagianos Siculos refellit Augustinus.

Quam Demetrias velatione sua universis admirationem adtulerat, ea virorum omnium qui tum in Ecclesia præcellebant, linguam & calamum provocavit. His si quidem non injuriâ persuasum erat, quidquid sibi facultatis divinitus fuerat concessum, utiliùs collocari nequaquam posse, quàm si præceptis illam informarent, nec non in tam generoso proposito confirmarent. Quales autem aliorum, quæ perierunt, epistolæ fuerint, ex ea quæ adhuc exstat ^f Hieronymi ad eandem virginem data, judicare licet. Scripsit eam ille anno 413. aut 414. intermissa tantisper commentatione in Ezechielem, ad cujus caput 43. jam tum pervenerat. In his porrò quæ Hieronymus Demetriadi multa præscribit, id ei magnopere inculcat, Innocentii pontificis adhærescere fidei, ac eorum casses declinare, qui Anastasii papæ auctoritate jam profligati, surgere denuo, & clanculum doctrinæ suæ virus per Orientem spargere moliebantur. Haud pauca sunt, quæ inducant, ut signari ab eo Pelagianos fateamur : tamen non aliam ibi, quàm quæ Origenistarum fuit, de exstantia animarum ante corpora hæresim adtingat. Eadem occasione ^g Augustinus Probæ aviæ, & Julianæ matri Demetriadis litteris suis gratulatus est. ^g Aug. epist. 150.

Insignium horumce virorum vocibus suam quoque Pelagius adjungere, ac sibi tam nobilis argumenti tractatione gloriam comparare decrevit : neque tamen lucubrationi suæ proprium adscripsit nomen ; aut saltem ^h ab exemplo, quod aliquantò post perlatum est ad Augustinum, à quo & libri titulo censetur, illud aberat. Agnoscit anno 417 ipsemet Pelagius ⁱ ab se ad virginem Demetriadem conscriptas in Oriente litteras. De quibus & anno 415. agens ^k Orosius, eas jam Pelagio adtribuit : unde etiam verba aliquot refert, quæ legere est in epistola cujus exordium est, *Si summo ingenio* &c. Exstat hæc in appendice post Augustinianas : ubi similiter quidquid ex ipsius Pelagii ad Demetriadem epistola citat Augustinus, reperire licet. Ea quidem cum ornatè eleganterque scripta est, tum egregias pietatis regulas complectitur ; verum superbiâ istâ infectas, quæ fuit propria Pela-

gii, quæque certissimum pietati parit interitum. Eamdem magno in pretio fuisse apud Pelagianos, Orosius ^a satis apertè significat illis verbis: *In epistola tua illa lucubratissima.* Et Augustinus, cum de hac ipsa expostularet, ^b Pelagianorum *scripta propter acrimoniam atque facundiam legi à plurimis testabatur.* Addit Orosius Pelagium in ea conscribenda stilo ac sermone usum fuisse aliorum, Juliani forsitan seu Aniani pseudodiaconi Celedensis, qui ideirco à sociis erroris copiossimè pascebatur, teste ^c Hieronymo, ut alienæ blasphemiae verba frivola subministraret. Hinc fortè data occasio, ut epistola Juliano adscriberetur à Beda. Epistola hæc Augustino non ante annum 416. visa est. Quippe cum ipse, ^d ante concilium Diospolitanum, quod sub anni 415. finem celebratum est, an verò postea scripta fuerit, ambigere se significet.

Quò animum referret Pelagius in hoc edendo opere, facilè quidem ex illis præfationis ejus verbis intelligitur: *Quoties mihi de institutione morum & sanctæ vite conversatione dicendum est, soleo primò humane nature vim qualitatemque monstrare, & quid efficere possit ostendere, ac jam inde audientis animum ad species incitare virtutum, &c.* Idem tamen ut ostenderet, quemadmodum dicebat ipse, quàm à neganda Christi gratia longè abesset, suæ ad Demetriadem epistolæ testimonium adhibebat. Certè quidem ^e fatetur Augustinus, sibi ejus lectione penè persuasum fuisse, veram ab illo Dei gratiam agnoscere: tametsi auctorem in multis ibi locis sibi ipsum contradicere appareret. Verùm lectis postea aliis scriptionibus Pelagii, in quibus clariùs mentem aperiebat, non difficili negotio deprehendit, gratiæ ab illo vocabulum elevandæ tantummodo invidiæ causâ usurpari, neque aliud quidquam in illius ore sonare hanc vocem, nisi vel institutam à Deo naturam, vel doctrinam, vel ad summum remissionem peccatorum, aut exemplum Christi. Hoc igitur comperto, Augustinus & Alypius, ^f qui Demetriadem sua exhortatione ad sanctimoniam virginalem profitendam adduxerant, ad se in primis spectare judicarunt, eam quoque, ut contraria gratiæ Dei dogmata devitaret, admonere. Id autem præstiterunt epistolâ ad Julianam ejus matrem circiter exeuntem annum 417. datâ: ubi cum è Pelagiana scriptione protulissent hunc præcipuè locum Christianæ humilitati & gratiæ planè contrarium: ^g *Nam corporalis nobilitas atque opulentia, tuorum intelliguntur esse, non tua; spirituales verò divitias nullus tibi præter te conferre poterit. In his ergo jure laudanda, in his meritò ceteris preferenda es, quæ nisi ex te & in te esse non possunt.* ^h Et nos quidem, inquit illi, de sanctæ virginis disciplina & humilitate Christiana, in qua nutrita & educata est, hoc existimamus, quòd illa verba cum legeret, si tamen legit, ingemuit, & pectus humiliter tutebat, ac fortassis & flevit, Dominumque, cui dicata est, & à quo sanctificata est, fidenter oravit, ut quomodo illa non sunt verba ipsius, sed alterius, ita non sit talis & fides ejus. De hoc ergo ejus affectu utrùm non fallamur, inde nos fac potius rescribendo certiores.

Pelagianæ ejusdem epistolæ locis variis reconditum virus commonstrat etiam Beda. Nempe quòd ibi legere est, *Multos Philosophorum castos fuisse, patientes, modestos &c. atque hominibus alienis à Deo, ista quæ Deo placent animi bona non aliunde adfuisse, nisi de nature bono.* Tum etiam illos exemplo suo sibi invicem ostendere, cum omnium natura una sit, omnia ista virtutum ornamenta in omnibus esse posse, quæ vel omnia in omnibus, vel singula inveniuntur in singulis. Deinde quòd si etiam sine Deo homines ostendunt, quales à Deo facti sunt; inde intelligere liceat, quid Christiani possint, quorum in melius per Christum instaurata natura est, & qui divinæ quoque gratiæ juvantur auxilio. Præterea quòd Job aperiens occultas nature divitias, & in medium proferens ex se quid omnes possimus ostendit. Et quòd hac injuriâ vindicanda natura est, ne ejus vitio ad malum videamur impelli, qui nec bonum sine voluntate faciamus, nec malum, & quibus liberum est unum semper ex duobus agere, cum semper utrumque possimus. Quòd ideo alii judicaturi sint, alii judicandi, quia cum omnes idem possimus, diversa faciamus. Quòd non à justo Deo, aut ille puniri meruisset, aut hic eligi, nisi uterque utrumque potuisset: hocque etiam de Esau & Jacob geminis intelligendum sit; ac sciendum solam voluntatis esse causam, cum in eadem natura merita diversa sunt. Quòd neque alia nobis causa difficultatem bene vivendi facit, quàm longa vitiorum consuetudo. Tandem quia nec impossibile aliquid potuit imperare, qui justus est; nec damnaturus est hominem pro eo quod vitare non potuit, qui pius est. Hæc ad excutiendum decerpfit aliquot post sæculis Beda.

P R Æ F A T I O.

Porrò quo tempore Pelagius virulentum illud poculum Demetriadi miscebat, eodem etiam dabat operam, ut errores suos in Palæstina propagaret. Illuc eum ver-
tente anno 411. quando, ut dictum est suprà, ex Africa navigavit, devectum putant.
Ac primò, cùm cuperet cum claris ac sanctis quibusque viris videri amicitia conjunctus,
familiaritatem fortè cum Hieronymo aliquam iniverat. Id sanè sancti Viri verba ista in-
dicant: ^a *ne veterem ledere videamur necessitudinem*. Verùm cùm Hieronymus, quo jam ^{a Appen. pag. 78 g.}
latius serpentem cohiberet illius hæresim, nihil omitteret; conati sunt Pelagiani ipsius
ulcisci generositatem iis calumniis, quibus se ab illis petiitum, sæpe conqueritur. Nam
quando quidem indubitatum est anno 415. Pelagium egisse in Palæstina, absurdum nemini
videatur, eum cum alio quodam ab Hieronymo designatum fuisse, cùm circiter annum
416. loquebatur in hæc verba. ^b Hic tacet, alibi criminatur: mittit in universum orbem ^{b Ibid. b.}
epistolas biblinas, prius auriferas, nunc maledicas, & patientiam nostram de Christi hu-
militate venientem malæ conscientia signum interpretatur: ipseque mutus latrat per Albinum
canem, grandem & corpulentum, & qui calcibus magis possit sævire, quàm dentibus;
habet enim progeniem Scoticæ gentis de Britannorum vicinia. Quæ non malè quadrant
in Pelagium, ut pote Britannum, & quem ^c alio loco videtur Hieronymus Scotum vo- ^{c Pag. 77. c. f.}
care voluisse: tametsi quem sibi superiorem habuerit Pelagius, ut ejus canis nuncuparetur,
videmus neminem; nisi si quis velit verba illa, *Hic tacet* &c. referri oportere ad
Johannem episcopum Jerosolymitanum, qui re ipsa tam malè de Hieronymo mæruerat,
ut jure cum eo sic ille expostularet.

Neque Hieronymus his semper se limitibus continuit, ut errores qui secretò illic à Pe-
lagio discipulis tradebantur, viva tantum voce argueret: sed permotus catholicorum quo-
rundam precibus, primò suam ad Ctesiphontem epistolam, in qua disputationem de hac
re pollicebatur uberiores, scripsit anno fortè 414. nam eam ^d *nuper* ab illo editam Oro- ^{d Pag. 80. f.}
sius in Jerosolymitano conventu testabatur. Neque multum distulit, ut pollicitationi
suæ satisfaceret: quippe tribus contra Pelagianos libris, quos dialogorum formâ compo-
suit, jam manus in extremo Julio anni 415. admoverat. Et ipsâ quidem epistolâ ^e ad Ctesiphontem, ^{e Pag. 74. d, 75.}
renovatas opiniones superiorum hæreticorum ac Philosophorum, quod ad
ἀπάθειαν & ἀναμάρτησιν, exprobrat Pelagio, ejusque has potissimum sententias impugnat,
quibus ille pronuntiabat, *Posse hominem sine peccato esse, si velit*: quamvis ad decipiendos
homines huic sententiæ adderet, *non absque Dei gratia*: cùm ita Dei gratiam poneret,
ut eam ad liberum arbitrium & ad præcepta legis referret. Porrò, *Eos qui absque legis
scientia sint, peccata vitare non posse*, dicebat. Deinde, *Liberum arbitrium destrui, si al-
terius ope indiget, ac semper ei auxilium Dei est necessarium*: proinde, *Unumquemque suo
arbitrio regi*. Postremò, *Facilia Dei esse mandata*. Hortatur autem Hieronymus, ut publi-
cè prædicet, quod secretò discipulis loquitur. Nam ECCLESIAE, ait, VICTORIA EST,
vos apertè dicere quod sentitis.

Ipsò, ut videtur, anno 414. epistolam contra Pelagianos Siculos scripsit Augustinus.
Anno si quidem 415. Hieronymus tres libros ad Marcellinum ab eo jam ^f *dudum* editos ^{f Pag. 87. c. f.}
fuisse, *nuper* verò confectum librum ad Hilarium, affirmabat: nec secus ^g hac de re Oro- ^{g Pag. 80. c.}
sius eodem anno 415. loquebatur. Ibi Augustinus varia jam se scripsisse de gratia tradit.
Huic epistolæ causam dedere, quæ in Sicilia movebantur à Pelagianis quæstiones. Certè
quidem testabatur anno circiter 416. ^h Hieronymus, non in Occidente solum, verùm ^{h Pag. 78. d.}
etiam in Oriente, præcipuè verò in Sicilia & Rhodo insulis gliscere Pelagianam luem,
eam corrumpere plerosque, atque eò latius in dies crescere, quòd cùm ab auctoribus
ejurarentur publicè ejus dogmata, clanculum tamen ea traderentur. De Rhodo quidem,
quid ibi gestum fuerit, ignoratur: de Sicilia autem id ex Augustino compertum, ⁱ multos ^{i Hic pag. 167. b.}
in ea insula fuisse qui errarent, quique alios in errorem mitterent; atque inventum ibidem
ipsius, ut dicebatur, Cælestii quemdam librum, quem sibi refellendum sumsit sanctus Anti-
stes. Infestabat hoc virus potissimum ^k Siracusas, qua in urbe, eadem quæ Carthagine in ^{k Epist. 156. c. 157.}
Cælestio damnata fuerant, docebantur. Sed & his alia quædam Siracusani adjiciebant, quæ
tametsi videri possint à Pelagianorum erroribus aliena, tamen ab eodem oriebantur su-
perbiæ fonte, unde illis commentitiæ sanctitatis affectatio manabat. Etenim isti statuebant,
*Divitem manentem in divitiis suis, regnum Dei non posse ingredi, nisi omnia sua vendi-
derit: Nec debere quemquam jurare omnino*.

Ergo Hilarius Hipponensium quorundam, qui Siraculis ad sua revertebantur, oportunitate usus, illis ad Augustinum epistolium dedit, in quo, quæ doctrinæ capita tumultum cierent, perscripserat; simulque rogabat, ut sibi per litteras, quid esset de his credendum, significaret. Hunc Augustinus in responso suo filium salutat; sibi que, quod fuerit de valetudine ejus factus certior, gratum testatur accidisse: quo nimirum indicat non obscure, illum jam antea sibi fuisse cognitum. Unde haudquaquam temere fecisse videbimur, si hunc esse dixerimus eundem illum Hilarium, qui postea sancto episcopo epistolam contra Semipelagianos misit, ubi se ipsius præsentis deliciis potitum aliquando, & salubribus uberibus nutritum fuisse profitetur. Difficultatibus ab illo propositis, quantum res quæque postulabat, articulatim respondit Augustinus prolixiori epistolâ, quæ & ab eo ^a nonnumquam libri nomine donatur. Illic testatur, ^b eorum qui Pelagianos errores sectarentur, opinione majorem esse numerum, neque scire se, an non ad eos ex Ecclesiæ corpore, in quo spe correctionis usque tum fuerant tolerati, refecandos tandem coactura esset ipsa necessitas. Cælestium quoque ibidem nominat, & de ejus à synodo Carthaginiensi condemnatione commemorat; quia scilicet verebatur sanctus Doctor, ne fortè ab ipso in Sicilia hujusmodi turbæ moverentur. Tamen earum illum auctorem non fuisse, videtur postmodum edoctus: quando quidem proximo post anno ipsum in Sicilia non agere, ex opinione communi tradit. Hanc Augustini epistolam cum secum in Palæstinam tulisset Orosius, ^c exhibuit in Jerosolymitano conventu, & Johanne, qui præsedebat, annuente perlegit. Eadem rursus apud ^d Diospolitanam synodum laudata fuit.

^a Hic pag. 204. c.
^b Epist. 157. n. 22.

^c Append. pag. 80. c.
^d Hic pag. 204. c.

VIII. Augustinus anno 415. Timasium & Iacobum revocat ab erroribus Pelagii, cujus & librum ab iis sibi traditum refellit opere de natura & gratia. Aliud opus contra Pelagianas definitiones Cælestio tributas scribit, dictum de perfectione justitiæ hominis.

^a Epist. 179. n. 2. INTER Pelagii discipulos non minimùm addicti eidem fuere Timasius & Iacobus, ^c adolescentes honestissimo loco nati, & liberalibus disciplinis instituti, qui ipsius hortatu, omni spe seculari abjecta se se totos divino servitio mancipaverant. Ii prava illius dogmata ^f studiosissimè sectantes, eò quoque progressi erant, ut contra gratiam, qua Christiani sumus, palàm disputarent. Verùm ab hac eos perniciæ Deus liberavit operâ monitisque Augustini: jamque ^g spiritu claritatis qui in ipso erat, ut iidem loquuntur, edocti errorem expuerant, cum librum quemdam, quem ^h affirmabant esse Pelagii, sancto Doctori tradiderunt, eum obnixè, ut illi responderet, obtestantes. Igitur intermissis aliis suis occupationibus Augustinus librum magna cum animi adtentione perlegit: cujus & locum in quadam epistola sua refert, ipso ex loco monstrans, hanc illius fuisse, quam tamen in Diospolitana synodo post agnoscere noluit, opinionem, quod non nemo inveniatur, ac nominatim Abel, qui ⁱ ita hîc vixit, ut nihil omnino peccaverit.

Pelagius ut naturam hominis contra Dei gratiam defenderet, quidquid in ratiocinando habebat facultatis aut virium, in hoc opere adhibebat. Cum objiceret sibi quod quidam dicunt, ^k levia quædam peccata ipsâ multitudine, quod sæpe irruant, non posse cuncta vitari; negabat debere argui, ne levi quidem correptione, si vitari omnino non possunt. Et pugnabat, ^l naturam per peccatum debilitatam vel mutatam non esse: alioqui ^m materiam peccati esse vindictam, si ad hoc peccator infirmatus est, ut plura peccaret. Immo ⁿ posteros Adæ non solum illo non esse infirmiores, sed etiam plura implevisse præcepta, cum ille unum implere neglexerit. Contendebat quoque, ^o fieri non posse, ut cuicumque jam baptizato sit caro contraria. Ibi tamen sibi ipse quæstionem illam celebrem proponebat, ^p numquid gratiam Dei excluderet, cum diceret hominem posse hîc esse sine peccato: & id non nisi per Dei gratiam fieri posse consentiebat. Augustino quidem non parum voluptatis adtulit hæc Pelagii tam aperta confessio: verùm sub gratiæ voce aliquam latere æquivocationem non multò post deprehendit, tandemque ex iis quæ sequebantur, comperit, illum per gratiæ nomen nihil intelligere ^q præter naturam sui juris, seu cum libero arbitrio creatam, cui quidem velut obiter, idque satis obscure, legis adjutorium remissionemque

^a Hic pag. 132. d.

^l Pag. 135. c.

^m Pag. 137.

ⁿ Pag. 136.

^f Pag. 132.

^g Pag. 131.

^h Pag. 131.

ⁱ Ibid. n. 8.

^j Ibid. n. 8.

^k Ibid. n. 8.

^l Ibid. n. 8.

^m Ibid. n. 8.

ⁿ Ibid. n. 8.

^o Ibid. n. 8.

^p Ibid. n. 8.

^q Ibid. n. 8.

P R Æ F A T I O.

remissionemque peccatorum nonnumquam adjungebat; veram autem Christi gratiam non modò ipsum agnoscere, sed etiam plurima proponere cum eadem omnino pugnantia, neque aliò quàm ^a ad fidem ejus è Christianorum animis expungendam pertinentia. Opiniones suas perversas nonnullis Scriptorum quorundam ecclesiasticorum, atque adeo ipsiusmet Augustini testimoniis adstruere moliebatur. Testatur ^b Innocentius papa se librum illum evoluisse, in quo reperit multa blasphema, nihil quod placeret, nihil penè quod non penitus displiceret, à quovis damnandum atque calcandum, cui similia, nisi qui ista scripserat, nemo alter in mentem reciperet atque sentiret. Hoc opere Pelagium epistolæ Hieronymi ad Ctesiphontem respondere conatum esse, ^c arbitratur clarissimus scriptor Pelagianæ historiæ.

Augustinus porrò officii sui esse duxit, opus istud refellere, de quo etiam à Timasio & Jacobo interpellabatur. Hac de causâ grandem librum *adversus Pelagii hæresim*, ^d (his enim verbis hoc ipso anno 415. utitur,) composuit; quem & dicavit illis adolescentibus, à quibus Pelagii scriptionem acceperat; ut videlicet, si quid adhuc pravæ doctrinæ eorum animis adhæresceret, id radicitus extirparet. Ibi tamen Pelagii nomine abstinuit, ^e veritus ne hoc ille in sui contumeliam accipiens, medicis manibus se se præberet minùs tractabilem; nec non ^f faciliùs, ut ait sanctus Doctor, se existimans profuturum, si servatâ amicitia, adhuc ejus verecundiæ parceret, cujus litteris jam parcere non deberet. Atqui cum postea ^g pœnituit, quòd cum dolorem facere timeret, nihil suâ illâ moderatione contulerit, nisi ut tumorem augeret. Hoc opus inscripsit *de natura & gratia*, quòd ibi ^h gratiam defendat, non quidem contra naturam, sed per quam natura & liberatur, & regitur. Ibidem Pelagii pronuntiatum illud, *Hominem posse esse sine peccato, & mandata Dei facile custodire, si velit*, condemnari ab Augustino, testatur ⁱ Orosius. Veterum auctoritates à Pelagio adductæ examinantur; his etiam non prætermisiss, quæ Xisti Romani pontificis & martyris nomine ab eo laudatæ fuerant. Necdum enim deprehenderat sanctus Doctor, illa ethnici cujusdam philosophi esse: quod postmodum ex epistolæ Hieronymi ad Ctesiphontem, ut putamus, lectione intellexit. Tandem eâ diligentia ventilasse Pelagii librum ^k dicitur, ut ad singulos apices responsa reddiderit. Ipso anno 415. Hieronymum atque Orosium Augustiniani hujusce opusculi, tamquam inchoati quidem, nondum tamen absoluti, mentionem facere, ^l alibi observamus. Augustinus Evodio, ut id exscribendum curaret, extemplo ^m permisit. Id ipsum sequenti anno, cum ipsius Pelagii libro conjunctum, Johanni episcopo Jerosolymitano, ut inde istius hæresiarchæ mentem perspiceret, ⁿ transmisit; rogans illum etiam ut utrumque ad Pelagium dirigeret. Similiter easdem illas disputationes anno 416. dedit ^o ad Innocentium papam deferendas.

Quamvis autem non liceret Augustino revocare in dubium, quin scriptio illa sibi à Timasio & Jacobo tradita Pelagii esset: eam tamen sine cautione numquam memorat, gnarus videlicet hunc esse eo ingenio, ut, si non aliâ viâ se se expedire posset, illam inficiari minimè dubitaret. Eam itaque Augustinus non citat in libro de gratia & peccato originali, in quo libro damnandas Pelagii opiniones ex operibus, quæ ille in sua ad Romanum antistitem epistola agnoscebat, ostendit; non verò ex iis quæ sibi vel ante quàm recognosci potuissent, subrepta, vel etiam planè falsòque afficta querebatur: nam & similiter acceptâ eadem epistolâ Zosimus papa ^p fidem nimis temere scriptis quibusdam Timasii atque Jacobi testimonio habitam dicit. In istos duos animum Julianus gerebat infensum, ^q & adolescentes ex monachis dissolutos eosdem per injuriam vocitabat.

Hunc in annum referre visum est alteram Augustini lucubrationem contra Pelagianas quasdam ratiocinationes, comprehensas ^r in chartula, quæ sic prænotata erat: *Definitiones, ut dicitur, Cælestii*. Hanc de Sicilia chartulam fratres quidam, id est, catholici adtulerant: dederant autem Augustino Eutropius & Paulus episcopi, ^s iidem illi qui non multo post appulsum Orosii in Africam, videlicet ante medium ipsum annum 415. sancto Doctori commonitorium de diversis hæresibus obtulerunt. Codicillus iste varia ratiocinia complectebatur, brevia illa & pressa, quæ eò pertinebant, ut statueretur, *Hominem hîc sine peccato esse posse*. Cumque illis congesta erant de Scripturis testimonia, scilicet quædam quibus probaretur, uti auctor inquebat, *præceptum esse homini ut absque peccato sit*: alia quibus ostendi volebat, *quòd Dei mandata non modò impossibilia non sint, verum ne gravia quidem*: alia postremo quasi iis, quæ à catholicis adversus Pelagianos proferri solerent, testimoniis contraria. Afferit Augustinus perbreves istas ratiocinationes ab Cælestii inge-

nio, quantum è scripto alio, cujus certissimus is auctor erat, conjectando licebat assequi, haud quaquam abhorrere. Easdem autem responsis & ipse per brevibus dissolvit, docens perfectionem plenitudinemque justitiæ illam, qua homo sine ullo prorsus peccato sit, nec sine gratia possibilem per vires naturæ, præsertim jam vitiatæ, nec umquam esse præsentis hujus vitæ. Attamen censet illis non nimis reluctandum, qui quosdam gratiæ divini auxilio vitam vixisse omnino inculpatam atque à peccato planè liberam affirmarent. Quod certè post canones adversus hanc opinionem in Carthaginensi concilio anni 418. sancitos non dixisset.

I X. Confessus Ierosolymis anno 415. à Iohanne episcopo habitus, in quo cum Pelagio coràm disputat Orosius. Pelagio Iohannes plus aequo favens, Orosium paulo post insimulat blasphemiæ: quam ille criminationem scripto apologetico ab se propulsat. De Hieronymi dialogis contra Pelagianos.

Cùm ex Africa hoc anno solvisset Paulus Orosius, in Palæstinam circiter medium eundem annum appulit. Is presbyter auditâ Augustini famâ, ^a ex ultimis Hispaniis ad eum discendi cupiditate venerat: quem ille ad Hieronymum, ut hunc de animæ origine consuleret, à se transmisit. Quemadmodum autem Augustinum debellandis Pelagianis occupatum reliquerat, ita Hieronymum reperit eidem quoque bello implicatum. Quando ergo Pelagius tantos tamque celebres in Ecclesia viros fecisse sibi adversarios jam noscebatur, quin occasione doctrinæ ipsius multum fuerit in Palæstina tumultuatum, dubitaverit nemo: nec aliunde profectò colloquium Jerosolymitanum, de quo hîc agendum nobis est, ortum habuit: quod ut iniretur, operam dedisse institisseque videntur ^b Jerosolymitanæ Ecclesiæ presbyteri. Initum autem fuit ^c quadraginta & septem diebus ante Encæniorum sollemnitatem, hoc est, die 29. aut 30. Julii. Si quidem omnia huc faciunt, ut festum illud non aliud existimemus fuisse, quàm ecclesiæ Resurrectionis dedicationem, quæ quotannis magno cum apparatu ^d die 13. aut 14. Septembris celebrabatur. Ventum est in disputationem præsentem Johanne Jerosolymorum episcopo, qui solus ex episcoporum ordine, quemadmodum ex Orosii relatione intelligere licet, isthîc interfuit. Presbyterorum tantum erat confessus, in quibus numerabantur Orosius, Avitus, Vitalis ac Passerius. Aderat quoque ignotus quidam interpres, numero haud dubiè adscribendus falsorum horumce fratrum, qui, teste Orosio, ex adverso latere considebant. Præter hos omnes memoratur etiam Dominus ex duce. Hic ille Dominus, sicut & Passerius presbyter, multum sibi nominis tum in rebus quæ ad Deum, tum in his quæ ad sæculum spectant, fide sua atque experienciâ pepererant: qui quia & græcè & latinè sciebant, ab Jerosolymitanis sacerdotibus, ut confessui tamquam interpretes adessent, invitati fuerant, atque ab iisdem illuc adducti, ipsomet Johanne conveniente.

Inductus à presbyteris Orosius secessum Bethleemiticum, ut Jerosolymam veniret, reliquit: ingressusque in locum conventûs, jubente episcopo sedit. Verum id eo in conventu peccatum est, quòd notarium, qui quæ gererentur, in tabulas referret, nullum adhibere. Orosium statim rogarunt universi, *ut si quid super hæresi, quam Pelagius & Cælestius contra Dei gratiam seminarant, in Africa gestum esse cognosceret, fideliter ac simpliciter indicaret.* Orosius igitur Cælestium à concilio Carthaginensi damnatum fuisse declaravit; mentionemque libri de natura & gratia, quem hoc tempore commentabatur Augustinus, iniecit. Unde intelligas, ab illo hunc ante non multos dies recessisse. Idem addidit, habere se in manibus epistolam, ^e quam nuper in Siciliam miserat sanctus Episcopus; quam & jussus recitare Orosius, paruit.

His actis Johannes Pelagium introduci postulavit: assensum est à confessoribus, tum propter Episcopi venerationem, tum propter refutationem Pelagii, quam pleniorē hinc fore atque utiliorē sperabant. Ingressum Pelagium omnes una voce interrogarunt, easne docuisset opiniones, quas confutasset Augustinus episcopus. Quibus ille confestim respondit in hæc verba: ^f *Et quis est mihi Augustinus?* Qua responsione in sanctum hunc episcopum, cujus ore Dominus toti Africæ sanitatem unitatis extincto Donatistarum schismate indulerat, usque adeo injuriosâ, offensi quotquot aderant, eum non è conventu solùm, sed etiam

^a Epist. 169. n. 13.

^b Append. pag. 80. a. b. ^c Pag. 81. d.

^d Nicephor. lib. 8. c. 50. & Menolog. græc.

^e Epist. 157. ad Hilar.

^f Append. pag. 80. c.

ex omni Ecclesia pellendum conclamarunt. Tum verò Johannes, quem extrudere debuisset, eum jussit sedere inter presbyteros, hominem laicum atque insuper in crimine hæreseos deprehensum. Et præterea quòd liberiùs injuriam Augustino illatam ipsi ignosceret, eamdem in se recipere professus est : ^a *Augustinus ego sum*, inquit. Cui ab Orosio statim repositum : *Si Augustini personam sumis, Augustini sequere sententiam.*

^a Append.
pag. 80. d.

His ita gestis sciscitatus est Johannes, an quæ legerentur ex epistola Augustini, Pelagium peterent, an alium quempiam : simulque adjecit, si Pelagius impugnaretur, posse eos, quæ in illo reprehenderentur, declarare. Hic annuentibus reliquis ita Orosius : *Pelagius mihi dixit, dicere se hominem posse esse sine peccato, & mandata Dei facile custodire, si velit.* Ad quæ Pelagius universis audientibus respondit : *Hoc & dixisse me, & dicere, negare non possum.* Tunc Orosius, *Hoc in Cælestio*, inquit, *Africana synodus detestata est : hoc Augustinus episcopus scriptis suis, sicut audistis, exhorruit ; hoc in ipsius nunc Pelagii scriptis sua^b responsione condemnat : hoc & beatus Hieronymus, cujus eloquium universus Occidens, sicut ros in vellus, expectat, (multi enim jam hæretici cum dogmatibus suis ipso oppugnante suppositi sunt,) in epistola sua, quam nuper ad Ctesiphontem edidit, condemnavit ; similiter & in libro quem nunc scribit, collata in modum dialogi altercatione confutat.* Johannes verò auribus ad hæc omnia obturatis, illos inducere conabatur, uti apud se judicem tamquam Jerosolymitanum antistitem, accusandi Pelagii actionem ipsi susciperent. Cui sæpius ab universis responsum : *Nos accusatores hujus non sumus ; sed quid fratres tui, patres nostri, senserint & decreverint super hac hæresi, quam nunc laicus vulgo prædicat, intimamus ; ne Ecclesiam tuam præsertim, ad cujus sinum consolavimus, te ignorante conturbet.* Johannes interea, ut eos ad agendam accusatoris personam pelliceret, instare pergebat, docendi simulatione varia ratiocinia in medium proferens, in quibus quædam esse, quæ ab Origene mutuatus esset, animadvertabant complures. At unum hoc ab illis responsum tulit : *Nos filii Ecclesiæ catholice sumus ; non exigas à nobis Pater, ut doctores super doctores esse audeamus, aut judices super judices. Patres quos universa per orbem Ecclesia probat, quorum communioni nos adherere gaudemus, damnabilia hæc esse dogmata decreverunt : illis probantibus nos obedire dignum est.*

^b Id est, libro de natura & gratia.

Pluribus adhuc disputare perseveravit Johannes : quid autem disputando dixerit, Orosius non exprimit. Volebat sanè eundem Orosium, quasi is naturam hominis malam atque peccandi necessitati obnoxiam à Deo conditam esse diceret, perstringere. Idem ille verò antistes, quid coram se in Jerosolymitano conventu non pridem esset actum, ^c rogatus in synodo Diospolitana, retulit inter alia, Pelagium acriter hærescos ea de causa postulatam, quòd diceret, *quoniam potest homo, si voluerit, esse sine peccato.* Et de hoc, inquit, *interrogantibus nobis eum, respondit : Non dixi, quoniam recepit natura hominis ut impeccabilis sit ; sed dixi, quoniam qui voluerit pro propria salute laborare & agonizare, ut non peccet, & ambulet in præceptis Dei, habere eum hanc possibilitatem à Deo.* Prosequitur Johannes : *Tunc quibusdam susurrantibus & dicentibus, quòd sine Dei gratia diceret Pelagius posse hominem perfici, id est, esse posse hominem sine peccato ; culpans, inquit, super hoc etiam intuli, quia & apostolus Paulus multum laborans, sed non secundum suam virtutem, sed secundum gratiam Dei, dixit, Amplius omnibus illis laboravi, non autem ego, sed gratia Dei mecum &c. & alia multa similia diximus, inquit, de scripturis sanctis.* Cum autem iis quæ à Johanne dicebantur, nondum sibi satisfactum esse obstrependo significarent, tum Pelagius, *Et ego, ait, sic credo : anathema sit, qui dicit absque adjutorio Dei posse hominem ad profectum omnium venire virtutum.* Agnoscit ipsemet ^d Orosius, Pelagium dixisse, *posse hominem esse sine peccato, non sine adjutorio Dei.* Inde subjunxisse episcopum, *Si sine adjutorio Dei hoc hominem posse diceret, pessimum & damnabile erat.* Cumque dehinc sciscitatus fuisset quidnam præterea Pelagio objectarent, anve Dei negarent auxilium ; se Orosium illico respondisse, *Anathema ei qui negat adjutorium Dei : ego certè non nego ; præcipue cum è contrario in hæreticos confutarim.*

^c Sic pag. 220. b.

^d Append. pag. 81. b.

Orosius latinè loquebatur, Gracè Johannes, sic ut neuter neutrum intelligeret, sed uterque opus haberet interpretis. Porrò qui hæc partes obeundas susceperat, homo Orosio incognitus, nequaquam officium implebat suum. Enimverò alia alio, quàm dicta fuerant, sensu reddebat ; alia aliis dictis mutabat, denique nonnulla omittebat : atque ita responsiones Orosii plerasque omnes aut corrumpebat, aut supprimebat : qua tamen in re peri-

tiam ejus magis Orosius desiderat, quàm fidem. Illius autem frustrationes Passerius & Avitus presbyteri, nec non Dominus ex duce animadvertabant. Quapropter cùm interprete tam parum commodo tamque parum æquo judice uti se intelligeret Orosius, palàm professus est, latinum esse hæreticum, se itidem latinum, hæresim denique latinis partibus magis notam ejusdem linguæ judicibus reservandam: Johannem minùs idoneum judicem videri, quòd cùm accusatorem ageret nemo, ipsemet se se ad judicandum ingereret. Orosio suffragati complures liberè testati sunt, non posse eundem & advocatum esse, & judicem. Multis demum ultro citroque actitatis, Johannes ipse pronuntiavit, quosdam ad Innocentium Romanum pontificem cum epistolis destinandos, ut quidquid ille decerneret, universi judicium ejus sequerentur: debere interim Pelagium silentium sibi impositum observare, adversarios autem ab insultatione ejus ceu convicti jam confusique temperare. Huic sententiæ assensere omnes, gratiisque Deo redditis, ac pace invicem data, ut eam certiore testimonio confirmarent, orationi se dederunt; solutusque postremò est totus conventus.

Exactis postea quadraginta septem diebus, cùm primo Encaniorum die Orosius de more ad Johannem deducendum venisset, pro amica salutatione exceptus ab illo fuit hisce verbis: *Quare ad me venis, homo qui blasphemasti?* Ad quæ perculsus Orosius, ac nullius criminis sibi conscius, illum rogavit, cujusmodi blasphemiam, quandonam ac quo teste prolatam sibi impingeret. *Ego te*, subjunxit Episcopus, *audi vi dixisse, quia nec cum Dei adjutorio possit esse homo sine peccato.* Hic Orosius presbyterorum aliorumque omnium qui tunc aderant, testem conscientiam appellans, se quidquam umquam dixisse hujusmodi pernegavit. Et certè si verbis istis in Jerosolymitano conventu fuisset usus, nequaquam Johannes commissurus erat, quin eum statim corripere, ac simul paternè admoneret, ne in posterum orationem adeo periculosam sibi pateretur excidere. Neque ullo pacto erat audiendus, cùm post exactos totos quadraginta septem dies ejus blasphemiam eum accusaret, quam ab illo proferri non alius quisquam animadverterat: ita ut idem & accusator & judex esset ejus criminis, cujus unicum se testem posset allegare; tametsi homo latinè ignarus, dicti latinè prolati nequaquam pro teste idoneo habendus esset; nec ei quidquam aliud affirmare liceret, nisi ita se ex ore interpretis didicisse. Id quidem, postea fortè corruptus, ^a dixisse videtur interpretes, ac postulasse, ut sibi qui mendacio suo fidem facerent, testes præberent. Paret etiam, testimonio suo criminationem confirmasse Pelagium, quem illa haud dubiè Orosii verba respiciunt: *Conabor exquirere, hi qui ita nos respondisse asserunt, qualiter ipsi interrogasse videantur, &c. Ait enim à nobis esse responsum &c.*

Orosio satis non fuit, contra Johannis criminationem verbis reclamasse: sed insuper innocentiam suam stilo propugnare sibi necessarium duxit: gavisusque etiam est, oblatam sibi occasionem impietatis Pelagii in lucem proferendæ; ^b ratus non sine divina providentia factum, ut hæreticorum procacitate malum jam æquo patientiùs toleratum detegere cogeretur, & simul non errorem modò impugnare, quod hætenus Aurelio, Augustino, atque Hieronymo sufficere visum fuerat, sed ipsas quoque hæreticorum personas. Enimverò cernebat Pelagium ac Cælestium hæresis suæ virus palàm ubique spargere, nec non sacram sedem Ecclesiæ Jerosolymitanæ, in quam irreperant, usque adeo tenere obsessam, ut potentiæ suæ terrore veros fideles, ne ad illam recurrerent, prohibere se posse confiderent: se ipsum verò, qui contrà pugnaret, pelli ex Ecclesia, in cujus sinu aleretur, fovereturque hæreticus, qui instar Goliath, famulos Dei ad pugnam jam diu provocaret, ignavam eis timiditatem exprobrans. Scriptum itaque in apologiæ formam vulgavit, quod Sacerdotibus, (hoc enim eos titulo *beatissimi Sacerdotes*, numquam non compellat,) inscripsit. Neque nos dubitaverimus, quin intelligendi sint Jerosolymitanæ Ecclesiæ presbyteri, in quibus & hi potissimùm, qui colloquio interfuerant. Principio strictim totius colloquii ordinem narrat, ac Johannis accusationem diluit. Hinc occasione arrepta fusiùs sententiam suam explicandi, ac Pelagii, quem persæpe nominat, errorem impetendi, satis longam de impeccantia & de gratiæ adjutorio disputationem instituit, eamque non parum consentaneam menti & scriptis Hieronymi, cum quo de hac re quin contulerit, nulli dubitamus. Fatetur quidem illic hominem divinâ gratiâ adjutum vitam agere posse ab omni prorsus peccato puram, verùm id nec factum umquam, nec futurum aliquando, contendit; nec enim eum hominis statum esse, in hac scilicet, qua vivit, corruptione.

^a Append.
pag. 82. a.

^b Pag. 79. b.
c. &c.

P R Æ F A T I O.

Augustinus de oborta illa inter Johannem & Orosium discordia non tacet; ^a & ad- ^a *Hier. pag. 213. c. f.*
versus hunc atque alios quosdam illum antistitem in Diospolitana synodo exposulasse me-
moriam prodit. Instante autem ipsa synodo Diospolitana, quonam tunc statu essent res
Pelagianorum apud Palæstinam, non ex apologetico solo Orosii, sed ex Hieronymi
quoque adversus eosdem dialogis oportet discere, in quibus videlicet is ad ^b *cunctas* ^b *Hieron.*
eorum *questiunculas* hoc ipso tempore respondebat.

Dialogo igitur primo de hoc tractavit Hieronymus, ^c quod à Pelagio scriptum audie- ^c *præfat. ad dialog. ad- vers. Pelag. c. Append. pag. 82. b. c. & seq.*
rat, *Possè hominem sine peccato esse, si velit, & facilia Dei esse præcepta.* Et id quidem Pe-
lagius sic dictum volebat, ut subaudiretur, *cum Dei gratia*: sed Dei gratiam ad conditio-
nis referebat beneficium, quia liberi arbitrii conditi sumus. Nec aliter ad singulas res
quas gerimus, adesse Dei adjutorium consentiebat, nisi quòd nobis *hæc semel dati liberi*
arbitrii gratia conservetur. Præterea existisse aliquos re ipsa sine peccato contendebat,
ut Job, Zachariam & Elizabeth. Et è Scripturæ locis, quibus præcipitur ut homo non
peccet, sitque perfectus, argumentabatur hunc in modum: *Aut possibilia Deus mandata*
dedit, aut impossibilia: si possibilia, in nostra est potestate ea facere si volumus; si impossibilia,
nec in hoc rei sumus, si non facimus quod implere non possumus. Tandem statuebat, homi-
nem *in hoc etiam corpore existentem possè cunctas habere virtutes.* His autem confutatis
Hieronymus ad examen vocat sententias aliquot de Pelagii libro, quem ille Capitulorum
inscripserat: quarum & nonnullæ similiter in Orosii apologia perstrictæ sunt, & pleræque
Diospolitans postea iudicibus oblata.

In secundo dialogo, qui Pelagianorum personam agit, objectat, *invidiam referri ad*
Deum, si tales homines condidit, ut oblivione, & ignorantia, & peccato carere non possint:
neque dari possè testimonium novi Testamenti, ubi error, & ignorantia, & impossibilitas
mandati teneatur in crimine. Nam quod afferri soleret ex Apostolo, Video aliam legem in
membris meis &c. ac similia, *eum non ex sua persona hæc dicere, sed ex persona generis*
humani, quæ vitis subjacet ob carnis fragilitatem, ex persona peccatoris. Illa quoque Da-
nielis verba, Peccavimus, iniquè egimus &c, sic accipienda, ut & *Daniel, & omnes pro-*
phetae, non pro se qui sancti erant, sed ex persona populi sint locuti.

In tertio dialogo contendit rursus Pelagianista, & naturam accusari, & culpam referri ad
Deum, & liberum arbitrium tolli, nisi fateamur, hominem baptismo Christi semel justifi-
catum possè in sempiternum justitiam custodire, ac per hoc omne vitare peccatum. Joviniani
jam damnatum errorem hîc suscitari, queritur Hieronymus: qui etiam præfatione admo-
nuit, illud esse Origenis dogma; Impossibile esse, humanam à principio usque ad mortem
non peccare naturam; & rursus esse possibile, cum se aliquis ad meliora converterit,
ad tantam fortitudinem pervenire, ut ultra peccare non possit. Denique capitula duo ex
scriptis Pelagii ad viduam, Pharisaicæ superbiæ tumorem referencia, perstringuntur. Atque
hinc sensim sermo delabitur ad quæstionem de originali peccato: sed eam ab Augustino egre-
giè tractatam recordatur Hieronymus, ac dialogum claudit in hæc verba: Scripsit dudum
VIR SANCTUS ET ELOQUENS EPISCOPUS AUGUSTINUS ad Marcellinum,
qui postea sub invidia tyrannidis Heraclianæ ab hæreticis innocens cæsus est, duos libros
de infantibus baptizandis contra hæresim vestram &c. Unde supersedendum huic labori
censeo, ne dicatur mihi illud Horatii, In silvam ne ligna feras. Aut enim eadem dice-
mus ex superfluo; aut si nova voluerimus dicere, à clarissimo ingenio occupata sunt me-
liora.

Adversarios hîc nominatim appellare ^d noluit, ut ea ratione omnibus probaret, se ^d *Hier. præ- fat. ad dia- log. advers. Pelag.*
non odisse homines, sed errores; neque aliquorum infamiam quærere, sed errantium do-
lere vicem. Itaque Pelagii nomen à præfatione operis, ubi nunc in excusis legitur, om-
nino removendum; cum illud nec eo loci habuerit umquam vetus codex noster Cor-
beiensis. Opus Diospolitana synodum, cujus in eo nulla fit mentio, exiguo tempore
præcessit: quando quidem apud conventum Jerosolymis in fine Julii anni 415. habitum,
Orosius Hieronymum eidem conscribendo operi per id temporis incumbere testa-
batur.

X. Pelagius ab Herote & Lazaro accusatus perducitur ad Diospolitanæ synodi iudicium: illo iudicio damnatur Pelagiana hæresis, hæresiarcha ipse Pelagius absolvitur.

JOHANNIS Jerosolymitani adversus Orosium criminatio, sicut & ipsius Orosii apologia, qua is episcopum illum verbis tractabat asperioribus, nec non^a societatem cum Pelagio, nisi resipisceret, habere se nolle renuntiabat, nequaquam poterant eas turbas non excitare, quibus quidquid pactum decretumque in conventu Jerosolymitano fuerat, de silentio videlicet atque induciis utrinque servandis, quoad Romanus pontifex causam dijudicasset, convelleretur. Nihil igitur mirum, si Pelagium hæresis nomine apud Palæstinos antistites haud ita multo post denuntiatus reperiamus. Ejus accusatores fuerunt Heros & Lazarus, Galli episcopi, hic Aquensis, Arelatensis ille, sed suis tunc sedibus pariter pulsi. Hos Zosimus papa, quo tempore Pelagii ac Cælestii contra eosdem calumniis fallendum se se præbebat, durissimè prorsus habuit. At Prosper in chronico ad annum 412. Herotem virum sanctum appellat, B. Martini discipulum, qui, ait, cum Arelatensi oppido episcopus præsideret, à populo ipsius civitatis, insons, & nullis insimulationibus obnoxius, pulsus est. Ex ipso autem socium ejus Lazarum, cujus remansit obscurior memoria, discere nos oportere dicit^b Baronius: quia quos calumnia par involvit, eosdem decorasse æqualem virtutem putandum sit; cum non nisi bonos consueverint odisse mali, & hæretici vexasse catholicos. Eosdem sanè Augustinus^c sanctos fratres & coepiscopos, ac rursum alio^d loco bonos fratres vocat. Et fatetur quidem aliquam^e de illis apud Diospolitanum concilium habitam à Johanne Jerosolymitano querimoniam: sed illam ad eorum præjudicium nihil valere, neque ullius momenti visam esse patribus concilii, defendit. Idem à præsulibus concilii Carthaginensis^f sancti fratres & sacerdotes nominantur.

Quid porrò in causa fuerit, cur illi duo Galli episcopi anno 415. versarentur in Palæstina, curve tam acriter in Pelagium insurgerent, ignoramus: nisi quòd scribit Augustinus, & eos perversâ doctrinâ, quam ejus in disputationibus deprehenderant, offensos fuisse. Errores illi in libellum retulerunt, ex Pelagii & Cælestii libris collectos, sed redactos tamen, ^h ut fatebantur, in compendium, eo quòd locos integros excerpere sibi non licuisset. His adjecere tum eos articulos, quorum causâ damnatus à concilio Carthaginensi fuerat Cælestius, tum etiam illos quos Hilarius è Sicilia ad Augustinum miserat. Scriptum idiomateⁱ latino huncce libellum obtulere^k Eulogio, quem antistitem aliis tredecim Diospolitanæ synodi episcopis, ipsimet etiam Johanni Jerosolymitano semper præponit Augustinus. Atque inde est, quòd episcopus Cæsareæ ac totius provinciæ Palæstinæ metropolitanus fuisse meritò censeatur. Res ad concilium *Palestinum*, quo id nomine Augustinus vocitat, delata est: quin verò idem concilium fuerit, quod apud Diospolim urbem Palæstinæ, in Scripturis^l Lyddæ vocabulo cognitam, habitum esse^m scribit Hieronymus, nemo ambigit. Docet revelationis reliquiarum Stephani martyris historia, quo tempore illæ relectæ sunt, nimirum circiter diem 20. Decembris anni 415. Johannem ejus rei nuntium Lyddæⁿ seu Diospoli, ubi concilio intererat, accepisse. Idem enim 18. die nondum ad concilium profectus adhuc erat Jerosolymis, quò memorata beati Protomartyris ossa die 25. vel 26. (nam variant codicum lectiones) transtulit. Quapropter commodius quàm vigesimo vel circiter assignari concilium non potest.

Huic autem præsentēs fuere episcopi quatuordecim, videlicet^o Eulogius, Johannes, Ammonianus, Porphyrius, Eutonius, Porphyrius alius, Fidus, Zoninus, Zoboennus, Nymphidius, Chromatius, Jovinus, Eleutherius, & Clematius. Quin Eulogius ac Johannes, alter Cæsareæ, alter Jerosolymis, sederint, non dubitatur. Autumant similiter è Porphyriis duobus alterutrum celebrem illum Gazæ antistitem esse, qui anno tantum 420. diem obiit. In historia prædictæ translationis legere est, Johannem ad eam peragendam assumisse secum alios duos episcopos, Eutonium seu Hestonium Sebastensem, & Eleutherium Jerichontinum. Ephesinæ synodo adfuit Fidus episcopus Joppenensis. Jovinum autem illum credere forsan liceat, quem Palladius ante annum 420. ad Ascalonis episcopatum cooptatum fuisse tradit. Nec etiam alius fortè Zoboennus fuit ab illo hujus nominis, qui dicitur apud Sozomenum Eleutheropolis antistes, quique Turboni, à quo circiter annum 386. sedes istius loci tenebatur, potuit succedere.

^a Oros. in fine apolog.

^b Bar. ad an. 417.

^c Hic pag. 191. d.

^d Pag. 219.

^e Pag. 213.

^f Epist. 175. inter Aug. n. 1.

^g Hic pag. 219. b.

^h Pag. 207. c. d.

ⁱ Pag. 192. b.

^k Pag. 196. c.

^l Ath. 9.

^m Epist. 102. inter Aug. n. 2.

ⁿ Lucian. de revelat. S. Steph. in append. tom. 7.

^o Hic pag. 307. f. 5. 7.

P R Æ F A T I O.

Pelagius præsentem se concilio stitit : Heros autem ac Lazarus eò venire , ^a propter ^a *Hic pag. 191. d. 214. d.* gravem alterius ægritudinem , non potuerunt. Aberat similiter Orosius : nec omnino quisquam aderat , qui partes actoris obiret in Pelagium , ut & pravum ejus sensum aperiret , & eum ad explicandam mentem adigeret , ac demum si quid esset in ejus doctrina ambiguitatis , distingueret. Id sanè mirum videatur , nec sine occulta quadam conspiratione factum , quam tametsi Augustinus ignorare non potuerit , tamen memoriæ tradendam non putavit. Vidimus certè quàm infensum se adversariis Pelagii declaraverit Jerosolymæ civitatis episcopus : quod quidem & eventus funestos , uti videbimus , peperit , & in ipsa quoque synodo jam erupit. Johannes enim ab episcopis rogatus , ^b ea quæ præsentem se in ^b *Pag. 212. f. 213. d.* conventu Jerosolymitano gesta fuerant exponeret ; orationem , quæ ex parte ab Augustino refertur , habuit , qua non modò Christi gratiam admitti à Pelagio contendebat , verùm etiam in Herotem & Lazarum , in Orosium , & in quosdam alios invehebatur.

Pelagius verò Johannis præsidio & favore non contentus , ut existimationem suam apud judices amplificaret , complures sanctissimos viros sibi junctos amicitia jactitavit , multasque ^c antistitum , à quibus eximie prædicabatur , protulit epistolas. Harum nonnullas curavit in synodo recitari , in quibus & Augustini una fuit. ^c *Pag. 218. b.*

Atqui tandem aliquando necesse fuit legi libellum , in quo Heros & Lazarus sententias Pelagii perscripserant. Interpretis operâ utebantur judices ^d latinæ dictionis ignari : at Pelagius ad sibi objecta responsiones ^e eloquio græco reddebat. In his quæ de libello recitata sunt , & objecta Pelagio , illud est primum , ^f quod in libro suo ^g quodam scribit , ^d *Pag. 193. c.* ^e *Pag. 194. b.* ^f *Pag. 192. a.* ^g *Lib. Capitulum. V. Append. pag. 84. a. b.* *Non posse esse sine peccato , nisi qui legis scientiam habuerit.* Quo recitato Synodus dixit : *Tu hoc edidisti , Pelagi ? At ille respondit : Ego quidem dixi , sed non sicut illi intelligunt : non dixi , non posse peccare , qui scientiam legis habuerit ; sed adjuvare per legis scientiam ad non peccandum , sicut scriptum est , Legem in adjutorium dedit illis.* Hoc audito Synodus dixit : *Non sunt aliena ab Ecclesia , quæ dicta sunt à Pelagio.*

Adjecit episcopalis Synodus , & ait , ^h *Legatur & aliud capitulum.* Et lectum est in eodem libro suo posuisse Pelagium , *Omnes voluntate propria regi.* Quo lecto Pelagius respondit : *Et hoc dixi propter liberum arbitrium , cui Deus adjutor est eligenti bona ; homo verò peccans , ipse in culpa est , quasi liberi arbitrii.* Quo audito episcopi dixerunt : *Neque hoc alienum est ab ecclesiastica doctrina.* ^h *Hic pag. 194. b.*

Item recitatum est , ⁱ quod in libro suo Pelagius posuit , *In die judicii iniquis & peccatoribus non esse parcendum , sed æternis eos ignibus exurendos.* Respondit Pelagius : *Hoc secundum Evangelium dixi , ubi dicitur de peccatoribus , Illi ibunt in supplicium æternum , justi autem in vitam æternam : & si quis aliter credit , Origenista est.* Synodus dixit : *Alienum non est ab Ecclesia.* ⁱ *Pag. 196. a.*

Objectum est & illud Pelagio , ^k tamquam in suo libro scripserit , *Malum nec in cogitationem venire.* Respondit : *Hoc non ita posuimus ; sed diximus , debere studere Christianum , ne malè cogitet.* Episcopi approbarunt. ^k *Pag. 197. f.*

Recitatum est & aliud , ^l quod in suo libello scripsit , *Regnum calorum etiam in veteri Testamento promissum.* Ad quod Pelagius : *Hoc & per Scripturas probari possibile est ; heretici autem in injuriam veteris Testamenti hoc negant.* Ego verò Scripturarum auctoritatem secutus dixi , quoniam in propheta Daniele scriptum est , *Et accipient sancti regnum Altissimi.* Qua ejus accepta responsione , Synodus dixit : *Neque hoc alienum est à fide ecclesiastica.* ^l *Pag. 198. c.*

Post hæc objectum est , ^m quòd Pelagius in eodem libro scripserit suo , *Posse hominem , si velit , esse sine peccato : & quòd scribens ad viduam adulatoriè dixerit : Inveniat apud te pietas , quæ nusquam invenit , locum : inveniat ubique peregrina in te sedem justitia : veritas quam jam nemo cognoscit , domestica tibi & amica fiat : & lex Dei quæ ab omnibus propè hominibus contemnitur , à te sola honoretur.* Et iterum ad ipsam : *O te felicem & beatam , si justitia , quæ in cælo tantum esse credenda est , apud te solam inveniat in terris.* Et in alio ad ipsam libro , post orationem Domini & Salvatoris nostri , docens quemadmodum debeant sancti orare , ait : *Ille ad Deum dignè elevat manus , ille orationem bonâ conscientia effundit , qui potest dicere , Tu nosti , Domine , quàm sanctæ & innocentes & munda sint ab omni molestia & iniquitate & rapina , quas ad te extendo manus ; quemadmodum justa & munda labia , & ab omni mendacio libera , quibus offero tibi deprecationem , ut mihi miserearis.* Ad hoc Pelagius respondens ait : *Posse quidem hominem sine peccato esse & Dei* ^m *Pag. 200. b.*

P R Æ F A T I O.

mandata custodire, si velit, diximus; hanc enim possibilitatem Deus illi dedit: non autem diximus, quod inveniatur aliquis ab infantia usque ad senectam qui numquam peccaverit; sed quoniam à peccatis conversus, proprio labore & Dei gratiâ possit esse sine peccato; nec per hoc tamen in posterum inconversibilis. Reliqua verò quæ subjecerunt, neque in libris nostris sunt, neque talia umquam diximus. His auditis Synodus dixit: Quoniam negas te talia scripsisse, anathematizas illos qui sic tenent? Pelagius respondit: Anathematizo quasi stultos, non quasi hæreticos; si quidem non est dogma. Deinde judicaverunt episcopi dicentes: Nunc quoniam propria voce anathematizavit Pelagius incertum stultiloquium, rectè respondens, hominem cum adiutorio Dei & gratia posse esse sine peccato, respondeat & ad alia capitula.

^a Pag. 204.
c.

Tum objecta sunt Pelagio, ^a quæ in doctrina Cælestii discipuli ejus referuntur inventa. Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset. Quoniam peccatum Adæ ipsum solum laeserit, & non genus humanum. Quoniam Lex sic mittit ad regnum, quemadmodum Evangelium. Quoniam ante adventum Christi fuerunt homines sine peccato. Quoniam infantes nuper nati in illo statu sunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quoniam neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat. Hæc ita objecta sunt, ut etiam apud Carthaginem ab Aurelio & ab aliis cum ipso episcopis dicerentur audita atque damnata. Deinde objecta & alia quædam capitula, commemoratione nominis Augustini interpositâ, quæ ipsi de Sicilia missa fuerant, cum ibi fratres catholici hujusmodi quæstionibus turbarentur, quibus per librum ad Hilarium scriptum idem ipse responderat. Ista sunt autem: Possè hominem sine peccato, si velit, esse. Infantes, etsi non baptizentur, habere vitam æternam. Divites baptizatos, nisi omnibus abrenuntient, si quid boni visi fuerint facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse eos habere. Ad hæc sibi objecta Pelagius ita respondit: De posse quidem hominem sine peccato esse, dictum est superius: de eo autem quod fuerint ante adventum Domini homines sine peccato, dicimus & nos, quoniam ante adventum Christi vixerunt quidam sanctè & justè, secundum scripturarum sanctarum traditionem. Reliqua verò & secundum ipsorum testimonium à me dicta non sunt, pro quibus ego satisfacere non debeo: sed tamen ad satisfactionem sanctæ synodi, anathematizo illos qui sic tenent, aut aliquando tenuerunt. Post hanc ejus responsionem Synodus dixit: Ad hæc prædicta capitula sufficienter & rectè satisfecit præsens Pelagius, anathematizans ea quæ non erant ejus.

^b Pag. 206.
c.

Objectum est Pelagio, ^b quòd diceret, Ecclesiam hîc esse sine macula & ruga. Ad hoc respondit: Dictum est à nobis, sed ita, quoniam lavacro ab omni macula & ruga purgatur Ecclesia, quam velit ita Dominus permanere. Ad quod Synodus dixit: Hoc & nobis placet.

^c Pag. 207.
d.

Deinde objecta sunt de libro Cælestii, ^c quid in unoquoque capitulo contineatur, magis secundum sensum, quàm secundum verba: quæ quidem ille latius exsequitur; sed tunc subjicere omnia, qui libellum adversus Pelagium dederunt, se non potuisse dixerunt. Ergo in primo capitulo libri Cælestii hoc scriptum esse posuerunt: Quoniam plus facimus, quàm in Lege & Evangelio jussum est. Ad quod Pelagius respondit: Hoc quasi nostrum posuerunt; dictum est verò à nobis secundum Apostolum de virginitate, de qua Paulus dicit, Præceptum Domini non habeo. Synodus dixit: Hoc & Ecclesia recipit.

^d Pag. 208.
a.

Hinc objiciuntur Pelagio alia Cælestii capitula capitalia. In tertio capitulo ^d scripsisse Cælestium: Gratiam Dei & adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in lege ac doctrina. Et iterum, Dei gratiam secundum merita nostra dari; quia si peccatoribus illam det, videtur esse iniquus: & his verbis intulisse, Propterea & ipsa gratia in mea voluntate posita est, sive dignus fuerim, sive indignus. Si enim per gratiam omnia facimus; quando vincimur à peccato, non nos vincimur, sed Dei gratia, quæ voluit nos adjuvare omni modo, & non potuit. Et iterum ait: Si gratia Dei est, quando vincimus peccata; ergo ipsa est in culpa, quando à peccato vincimur, quia omnino custodire nos aut non potuit, aut noluit. Ad ista Pelagius respondit: Hæc utrùm Cælestii sint, ipsi viderint qui dicunt ea Cælestii esse; ego verò numquam sic tenui, sed anathematizo qui sic tenet. Synodus dixit: Recipit te sancta Synodus ita verba reproba condemnantem.

^e Pag. 209.
c.

Cum de quinto capitulo libri Cælestii Pelagio fuisset objectum, ^e quòd affirmant, unumquemque hominem omnes virtutes posse habere & gratias; & auferant diversitatem gratiarum, quam Apostolus docet: Pelagius respondit, Dictum est à nobis, sed malignè & imperitè reprehenderunt:

P R Æ F A T I O.

reprehenderunt : non enim auferimus gratiarum diversitatem ; sed dicimus donare Deum ei , qui fuerit dignus accipere , omnes gratias , sicut Paulo apostolo donavit. Ad hoc Synodus dixit : Consequenter & ecclesiastico sensu & ipse sensisti de dono gratiarum , quæ in sancto Apostolo continentur.

In sexto capitulo Cælestii libri positum ^a objectum est , *Filios Dei non posse vocari , nisi omni modo absque peccato fuerint effecti.* Unde secundum ipsum dictum est , neque apostolum Paulum esse filium Dei , qui dixit , Non quod jam acceperim , aut quod jam perfectus sim. In septimo capitulo , *Oblivionem & ignorantiam non subjacere peccato , quoniam non secundum voluntatem eveniunt , sed secundum necessitatem.* In decimo capitulo , *Non esse liberum arbitrium , si Dei indigeat auxilio ; quoniam in propria voluntate habet unusquisque aut facere aliquid , aut non facere.* In duodecimo capitulo , *Victoriam nostram non ex Dei esse adjutorio , sed ex libero arbitrio.* Quod inferre dictus est his verbis : *Nostra est victoria , quoniam propriâ voluntate arma suscepimus ; sicut è contrario nostrum est , quando vincimur , quoniam armari propriâ voluntate contempsimus.* Et de apostolo Petro posuit testimonium , *divinæ nos esse consortes naturæ.* Et syllogismum facere dicitur : *Quoniam si anima non potest esse sine peccato , ergo & Deus subjacet peccato , cujus pars , hoc est , anima , peccato obnoxia est.* In tertio-decimo capitulo dicit : *Quoniam penitentibus venia non datur secundum gratiam & misericordiam Dei , sed secundum merita & laborem eorum , qui per penitentiam digni fuerint misericordiâ.* His recitatis Synodus dixit : *Quid ad hæc quæ lecta sunt capitula dicit præsens Pelagius monachus ? Hoc enim reprobabat sancta Synodus , & sancta Dei catholica Ecclesia.* Pelagius respondit : *Iterum dico , quia hæc & secundum ipsorum testimonium non sunt mea ; pro quibus , ut dixi , satisfactionem non debeo : quæ verò mea esse confessus sum , hæc recta esse affirmo : quæ autem dixi non esse mea , secundum judicium sanctæ Ecclesiæ reprobato , anathema dicens omni contravenienti & contradicenti sanctæ catholice Ecclesiæ doctrinis.* Ego enim in unius substantiæ Trinitatem credo , & omnia secundum doctrinam sanctæ catholice Ecclesiæ : si quis verò aliena ab hac sapit , anathema sit.

Synodus ^b dixit : *Nunc quoniam satisfactum est nobis prosecutionibus præsentis Pelagii monachi , qui quidem piis doctrinis consentit , contraria verò Ecclesiæ fidei reprobato & anathematizat , communionis ecclesiasticæ eum esse & catholicæ confitemur.*

Atque hoc pacto terminatus est ille conventus : quem Hieronymus ^c miserabilem synodum Diospolitanam vocat , in ea procul dubio nihil aliud considerans , nisi offensionem bene multorum ex imperitioribus , qui rem ipsam penitus cum penetrare non valerent , hoc unum erant observaturi , eum scilicet qui hæreseos postulatus fuerat , ab orientalibus episcopis pro catholico admissum. Et re ipsa non sibi defuit Pelagius , quin inde partibus suis commodum atque auctoritatem accerferet , ^d opiniones suas episcopis quatuordecim approbatas prædicaret , demum adversarios suos jactitaret pudore suffusos. Attamen id non prohibuit , quo minus de hoc concilio numquam non in meliorem partem Augustinus judicaverit. Patres synodi ^e pios appellat judices & catholicos ; qui numquam Pelagium , nisi damnasset errores suos , insontem declarassent. Quocirca ^f ipso quidem , quantum ad conspectum hominum adtinet , velut absoluto hæresiarchâ , omnia tamen illa dogmata quibus hæresis proserpebat , damnata palàm fuisse asserit. Hinc ^g quatuordecim illos antistites contra Julianum doctrinæ catholicæ testes citat. Addit præterea , Pelagianam hæresim tunc ^h Pelagii linguâ , tamquam prostrati gladio detruncatam omnino cecidisse , quando eam ipse suæ damnationis timore damnavit : & illum ⁱ absolutionem suam fallendo furatum esse ; aut verius , ^k nequaquam absolutum Pelagium , sed id quod ore tenere se professus est. Innocentius papa illius concilii judicium ^l neque culpæ , neque rursus approbare se posse , declaravit. Prosper verò de eo ^m non aliter atque Augustinus loquitur : idem tamen agnoscit exhibitam Pelagio indulgentiam , quæ justos limites non nihil excedere videretur.

^a Hic pag. 214. g.

^b Pag. 215. c.

^c Epist. 102. inter Aug. n. 2.

^d Hic pag. 219. c.

^e Pag. 194. a. 508. c. f. Pag. 223. b. & 549. a.

^g Pag. 507. f.

^h Pag. 554. d.

ⁱ Pag. 259. f.

^k Pag. 260. f. & tom. 5.

^l pag. 1511. d.

^m Append. pag. 94. f.

ⁿ Pag. 67. g.

*XI. Pelagius hæresis sua post Diospolitana synodum retinens-
tissimus, varias scriptiones anno 416. pervulgat. Eamdem hære-
sim adversus Augustini & Hieronymi dissertationes tutatur
Theodorus Mopsuestenus. Pelagiani cujusdam Romæ blasphem-
ia.*

QUANTUM LIBET adjumentum speraret Pelagius sibi accessurum ex Diospolitano
judicio; tamen ejus acta, quæ publica fieri ejus^a intererat, si quidem illis verè purga-
tus fuisset, in lucem edere, atque ad Romanum pontificem aliosque primarios antistites
transmittere adeo non maturavit, ut etiam, quoad potuit,^b ne vulgarentur, moram
injecerit. Eorumdem publicationem prævertit epistolâ vanitatis plenissimâ, quam passim
disseminari omni studio curabat. Hac jactitabat inter alia, id quod dixerat,^c *Posse homi-
nem sine peccato esse, & Dei mandata facile custodire, si velit*, quatuordecim episcoporum
sententiâ comprobatum: *Quæ sententia*, inquit ille, *contradictionis os confusione persfu-
dit, & omnem in malum conspirantem societatem ab invicem separavit*. Sicque divinâ gra-
tiâ, quam in Synodo confiteri coactus fuerat, silentio prætermisâ, restabat, ut sola glo-
riaretur velut victrix humana superbia. Addebat hîc & vocem istam,^d *facile*; cujus men-
tio nulla in Synodi gestis: quippe nescimus quo pacto contigerat, ut eam, etsi Pelagii
maximè illa esset, suo in libello Heros & Lazarus prorsus omitterent. Et certè quidquid
super ea quæstione in Synodo dictum fuerat, id omnino repugnabat fictitiæ isti facilitati,
immo & eam verbis conceptis excludebat. Rescribebat hac epistolâ Pelagius cuidam pre-
sbytero ex amicis, à quo benigne admonitus fuerat, caveret ne quis per ejus occasionem se
se à corpore Ecclesiæ separaret.

Chartulam^e quoque tunc pervulgavit apologeticam, in qua scilicet gestorum Palæstino-
rum auctoritate pro defensione contra adversarios utebatur. Illic enim^f ad Gallorum epi-
scoporum se objecta respondisse, seque omnino purgatum esse venditabat. At gestorum ve-
ritatem ab eo in quibusdam obscuratam & corruptam fuisse, & Augustinus demonstrat. Pe-
lagius ipsi Augustino per Charum quemdam, civem quidem Hipponensem, Orientalem
autem diaconum, memoratam defensionis suæ chartulam misit, nullis^h adjunctis tamen ad
ipsum litteris. Quocirca sapientissimus antistes, cum animi sui in illius purgationem cogitata
scripto explicare peroptaret, quippe qui statim judicavit, Pelagium, eo tantum quod suis
responsis orthodoxas opiniones præ se tulisset, à Palæstina synodo absolutum; id tamen ex-
sequi auctoritate scriptionis, quæ vel negari poterat, vel ab autographo discrepans inve-
niri, non est ausus. Pelagii scriptionem illam idem Augustinus inⁱ litteris Innocentio pa-
pæ hoc anno 416. directis, simulque epistolam ad Pelagium (quæ hætenus desideratur)
à se hac occasione scriptam commemorat.

His etiam temporibus suos de libero arbitrio libros Pelagius in lucem emisit. Quippe
illos composuit^k post Diospolitana synodum,^l de cujus gestis gloriabatur in iisdem libris;
& non multo ante epistolam, quam idem sub anni 417. exordium ad Romanum pontifi-
cem Innocentium scripsit. In illa prædictum opus, tamquam certum fidei suæ testimonium
laudabat. ^m *Legant etiam*, inquit ipse, *recens meum opusculum, quod pro libero nuper
arbitrio edere compulsi sumus; & agnoscent quàm iniquè nos negatione gratiæ infamare ge-
stierint, qui per totum penè ipsius textum operis perfectè atque integrè & liberum arbitrium
confitemur & gratiam*. Verumtamen liquidò apparebat, nihil eum aliud sentire de gratiæ
auxilio, quàm id quod in Palæstino concilio damnassee videbatur: quemadmodum Au-
gustinus ostendit allatis indidem variis locis, quorum uno quodamⁿ totum dogma Pe-
lagii omnino diligenter expressum continetur. Quidquid verò ibi^o pro gratia videbatur
dicere, id omne ad naturam & legem referri nullo negotio poterat: ita ut ipsas quoque
orationes ad nihil aliud adhibendas opinaretur, nisi ut nobis doctrina divinâ revelatione
aperiatur, non ut adjuvetur mens hominis, ut id quod faciendum esse didicerit, etiam
dilectione & actione perficiat. Et existimari poterat, auxilium gratiæ tamquam ex abun-
danti concedi^p velle, cum illic ideo dari hominibus diceret, *ut quod facere per liberum ju-
bentur arbitrium, facilius possint implere per gratiam*.

P R Æ F A T I O.

Opus hoc Pelagius partitus fuerat ^a in quatuor libros, quorum editione occurrebat dialogis Hieronymi. Nam de his dialogis ad Augustinum Julianus : ^b *De quo opere, inquit, tu dicis, Pelagium Scripturarum ab eo oppressum molibus, arbitrium liberum vindicare non posse: verum illi operi à catholico viro, qui pulsatus fuerat, obviatum est.* At Hieronymus epistolam suam, eam fortè quæ ad Ctesiphontem est, iisdem libris petitam à Pelagio dicit : ^c *Tamen multum egimus, ut dum epistolæ meæ respondere conatur, apertius se proderet, & blasphemias suas omnibus patefaceret.* Additque, *Quidquid enim in illa miserabili synodo Diospolitana, dixisse se, denegat, in hoc opere profitetur.* Ubi jam eos libros, quorum auctorem cum Pelagio Anianum superius indicaverat, illi magis qui res & cogitata sua blasphema, quàm huic qui stilum & verborum suorum nœnias, ad eos conficiendos contulisset, merito jure adsignat. De istis Pelagii libris constat Augustinum, ^d nisi post accepta synodi Diospolitanae gesta, nihil comperisse : sed eosdem tamen ad Augustinum ^e prius, & posterius ad Hieronymum pervenisse liquet.

^a Hic pag. 248. c. d.
^b Pag. 1182.
^c a.

^e Epist. 202. inter Aug. n. 2.

^d Hic pag. 259. c. d.
^e Epist. 202. n. 2.

Horum porrò SS. Doctorum contra Pelagianam hæresim opuscula non ita longo post tempore vidit Theodorus Mopsuestiæ in Cilicia episcopus, cui nimirum ejusdem hæresis progenitori aut magistro inter ceteros præcipuo Pelagiani collabentium rerum suarum statum denunciare haud dubiè maturarunt. Iste igitur ut laboranti hæresi subsidio veniret, libros ^f quinque adversus originalis peccati assertores condidit. Ibi hujus doctrinæ auctorem ex Occidente oriundum, sed in Oriente tum versantem, libros de recens ab se excogitata hæresi (sic enim ipse loquitur) compositos emisisse narrat, ab eoque integras Ecclesias iisdem illius opinionibus imbutas. Haram hunc à Theodoro appellari, apud Photium legimus, corrupto scilicet nomine Hieronymi, in quem unum referri valent adjunctæ ibidem contra fictitiæ illius hæreseos auctorem calumniæ : alia scilicet de conficto per eum ^h quinto Evangelio ; quia is Evangelii cujusdam Nazarænis usitati meminerat in dialogorum opere : alia de rejecta veteris Testamenti versione Septuaginta interpretum, ab eo qui Hebraicæ linguæ minimè à puero assuetus, neque aliis ad discendum Scripturarum sensum magistris nisi Hebræis quibusdam abjectæ sortis usus, propriam sibi editionem cudere aggressus esset.

^f Append. pag. 63. c.

^g Photius biblioth. cod. 177.

^h Hic pag. 1181. f.

Setta verò illius, ait ex Theodoro Photius, summa capita hæc ferè sunt : Homines naturâ, non voluntate peccare : naturâ, inquam, non eâ quâ præditus ab initio conditusque est Adam; eam enim bonam & bonum Dei opus esse asserunt, sed eâ quam post peccatum adeptus sit, quando per prævaricationem atque peccatum, malam pro bona, mortalemque pro immortali commutavit. Hac quippe ratione naturâ quoque improbos effectos, &c. Alterum deinde caput ex illo deductum, Infantes, tametsi recens natos, peccati immunes non esse, cum ob Adæ prævaricationem natura in peccatis constituta ad omnes ejus posteros peccatrix, ut ipsi loquuntur, natura propagetur. Sanctum ad hæc baptisma sacrique corporis communionem in peccatorum remissionem etiam ipsis infantibus collata hæc præbere, &c. Neminem præterea mortalium esse justum. Quartum, ne Christum quidem Deum, assumptâ nimirum peccatis infectâ naturâ, sceleris purum esse &c. Quintum, Matrimonium vel certè congregiendi cupiditatem, & seminis missionem, omniaque similia, quibus successione genus humanum propagatur, asserunt esse opera perversæ naturæ, in quam per peccatum lapsus Adam, naturæ mox vitio malorum omnium examen in se suscepit. Quinti hujus capituli calumniam ipsene Theodorus primus commentus fuerit, haud facile dixerimus : eam Augustinus cum postea audisset Pelagianos intentare catholicis, ab his depellendam suscepit opere de nuptiis & concupiscentiâ. Alteram similiter quarti capituli non semel ⁱ in suis contra Julianum libris diluere compulsus est.

ⁱ Pag. 654. c. 1176. b. 1180. f.

Aliquot ex istis Theodori libris excerpta cum afferret Mercator, hoc titulo primum prænotavit : *Theodori Mopsuesteni episcopi de secundo codice libri quarti, folio decimo, contra sanctum Augustinum defendentem originale peccatum, & Adam per transgressionem mortalem factum catholicè disserentem.*

Haud multo post vulgatam synodi Diospolitanae famam eum Augustinus Sermonem habuit, cujus in fragmento, quod etiamnum superest, de Pelagii absolutione disserit in hæc verba : ^k *Illum nemo dicat absolutum esse ab episcopis : absoluta est, sed confessio, quasi correctio ipsa est absoluta; quia ea quæ dixit ante episcopos, catholica videbantur; quæ autem scripsit in libris suis, episcopi qui absolverunt, nescierunt : & forsi-*

^k In Tom. 5. pag. 1511. d.

„tan correctus est; desperare enim de homine non debemus, qui fortè fidei catholicæ
„adungi maluit, & ad ejus gratiam auxiliumque confugit; fortè hoc factum sit: tamen
„non hæresis est absoluta, sed homo hæresim negans. Ex quibus verbis sat manifestò co-
gnoscitur, neque Augustino visos adhuc esse libros illius de libero arbitrio, neque à Zo-
simo in gratiam sive in condemnationem ejusdem Pelagii scriptum; quin immo nec ab
ipso Innocentio hac de re quidquam pronuntiatum.

^a Tom. 5.
^b pag. 1509.
^c

Narrat sanctus ^a Doctor eodem loco, Urbanum, qui ex presbytero ecclesiæ illius, in
qua tum ipse verba faciebat, fortasse Hipponensis, Siccensium consecratus fuerat episco-
pus, Romæ cum Pelagiano quodam disputasse; cùmque illum vi Dominicæ orationis
urgeret, nos Deo ne nos in tentationem inferat, incassum supplicare demonstrans, si
quidem in potestate sit nostra, non peccare, & omnes peccatorum tentationes solis
voluntatis nostræ viribus superare; respondisse ad hoc Pelagianum: *Rogamus Deum ne nos
inferat in tentationem, ne aliquid mali patiamur, quod non habemus in potestate; ne ruam
de equo, & ne frangam pedem, ne latro me interficiat, & si quid hujusmodi; hæc enim non
habeo in potestate: nam vincere tentationes peccatorum meorum, si volo, & possum, nec Dei
adjutorio possum.* Fatetur Augustinus hoc responsi horrorem sibi non mediocrem incus-
sisse, ad quas etiam Pelagianas voces non minùs universa concio inhorruit.*

*XII. Hieronymi scriptiones aliquot ab Orosio in Africam affe-
runtur, ac simul Herotis & Lazari litteræ de causa Pelagii.
Carthaginensis synodus Innocentio contra Pelagianam hæresim
scribit. Idem præstat Milevitana. Idem & quinque conjunctim
episcopi. De Augustini epistolis ad Hilarium, & ad Iohannem.*

^b Marcellin.
^c in chron.

^e Aviti epist.
^f de reliquiis
^g S. Stepha-
^h ni, in ap-
ⁱ pend. tom. 7.
^j Epist. 172.
^k inter Aug.

PAULUS Orosius, quem Augustinus ad Hieronymum anno superiore miserat, hoc
præsenti revertit in Occidentem, eoque ^b primus omnium aliquas Stephani martyris re-
liquias importavit: quæ porrò quo apparatu exceptæ fuerint, quotve prodigia Deus ea-
rum occasione ediderit, iste non idoneus est dicendi locus. Orosius certè jam inde à Ve-
ris initio è Palæstina profectus est: quando quidem ad ^c reditum jam tum accingebat se
se, cùm beati Protomartyris ossa resecta sunt; tanto ille patriæ desiderio tenebatur. Ex-
tra dubium est, Hieronymum eodem illo bajulo direxisse ad Augustinum ^d epistolam;
quæ sic incipit: Virum honorabilem fratrem meum, filium dignationis tuæ, Orosium
„presbyterum, & sui merito, & te jubente suscepi. Ubi quidem, quòd ejus duobus libris,
nimirum de anima, deque epistola Jacobi, non responderit, se temporum infelicitate ex-
cusat: quoniam autem modo sit erga ipsum affectus, ita exprimit. Mihi autem, inquit,
„decretum te amare, te suspicere, colere, mirari, tuæque dicta quasi mea defendere. Cer-
te & in Dialogo ^e quem nuper edidi, tuæ beatitudinis, ut dignum fuerat, recordatus sum:
„magisque demus operam, ut perniciosissima hæresis de ecclesiis auferatur; quæ semper si-
„mulat pænitentiam, ut docendi in ecclesiis habeat facultatem; ne si apertâ se luce prodide-
rit, foras expulsa moriatur. Reperitur haud multo post citatus ^f ab Augustino hic ille dia-
logus: unde meritorè credas, ad ipsum id operis ab Orosio allatum fuisse.

^g Dialog.
^h 3. adver-
ⁱ sus Pelag.

^j Epist. 180.
^k n. 5.

^l Epist. 175.
^m n. 1.
ⁿ Epist. 176.
^o n. 4.

Idem litteras ^g illuc detulit ab Herote & Lazaro, quæ Pelagium ac Cælestium excogi-
tati nefarii detestandique dogmatis postulabant. Pelagium ^h testabantur agere Jerosoly-
mis, ibique nonnullos decipere: quamvis ei sagacissimi quique, à quibus ejus sensus inda-
gari potuerant, ac maximè omnium Hieronymus, fortiter reluctarentur. Neque profectò
iidem, ut judicare est, præteribant Diospolitanae synodi historiam: quippe qui Pelagii
causam apertissimè ventilabant. Istorum litteræ ab Orosio exhibitæ sunt ^k Proconsularis
provinciae episcopis, qui consuetam ac sollemnem synodum, diversis de causis congregatam,
id temporis in ipsa urbe Carthagine habebant, fortè circiter mensem Junium. Provinciales
enim synodi videntur, aut hac anni tempestate, aut circa autumnum celebrari per Afri-
cam solitæ. Quod verò ad annum reditûs Orosii, quin is 416. fuerit, nobis per totam hi-
storiæ seriem dubitare haud quaquam licet. Ipsa etiam responsio Innocentii ad epistolam
memoratae synodi, mense Januario anni 417. data inferiùs demonstrabitur.

^l Epist. 186.
^m n. 2.
ⁿ Epist. 175.
^o n. 1.

Convenerant ad hanc synodum sexaginta octo episcopi, quorum omnium perscripta

sunt nomina ; nec magni negotii res erit, eorum episcopatus propè omnes ex Collatione cum Donatistis eodem loco anno 411. habita cognoscere. Horum antistitum celeberrimi sunt ii, Aurelius Carthagenensis, Vincentius fortè Culusitanus, Theasius Membresitanus. Illic recitatis Herotis ac Lazari litteris, Præsules ^a æquum esse existimarunt, ut ^a Epist. 186. n. 2. quidquid episcopali auctoritate valebant, valerent defendendæ jam Ecclesiæ causæ. Itaque acta, ^b quibus ante ferme quinque annos judicatus fuerat Cælestius, legi ^b Epist. 175. n. 1. iussu ; & quamquam ejus damnatio sententiâ in eum tempore illo dictâ manifestè constaret : nihilo minùs tamen, eundem rursùm, (quamvis & ad presbyterii honorem in Asia, ut ferebatur, jam subrepisset,) ipsùmque cum eo Pelagium, nisi hæresim cujus auctores erant apertissimè anathemarent, anathemari debere censuerunt : hanc videlicet severitatem rati opus esse sanandis ingeniis multorum, quos illi vel jam corruperant, vel etiam in posterum poterant corrumpere. Enim verò ^c plena jam erant omnia pugnaci- ^c Epist. 177. n. 3. bus hominibus, qui adversùs Dei gratiam indefinenter disputando & infirmos animos parumque eruditos abriperent, & perpetuis contentionibus in fide quoque firmiores defatigarent. Cui malo ut omni ex parte obviàm iret Carthagenensè concilium, rem quoque judicavit ad Innocentium papam deferri oportere : quò ^d scilicet eorum decretis etiam ^d Epist. 175. n. 2. Apostolicæ sedis adhiberetur auctoritas. Hoc autem eo cupidius exoptabant, quòd jactarent nonnulli, ^e non modò gestis Palæstinis purgatum esse Pelagium, sed etiam ejus ra- ^e Epist. 177. n. 2. tionibus manus dedisse Romanum antistitem. Certè quidem Possidius ^f auctor est, Pelagianos perfidiam suam Apostolicæ sedi persuadere molitos esse, ob idque Africanas synodos instantissimâ egisse operâ, ut Innocentio primùm, deinde Zosimo demonstrarent, quantopere detestanda esset, atque à catholicis omnibus condemnanda illa factio. Cùm ergo sperarent Africani præsules, fore ut Innocentii pontificis Romani ^g auctoritati de ^g Epist. 176. n. 5. sanctarum scripturarum auctoritate depromptæ faciliùs cederent hæretici ; nec non in ^h ten- ^h Epist. 177. n. 19. tatione adeo gravi cuperent certiores ex Pontificis responsis fieri, utrùm suam ipsorum sententiam reperiret suæ ipsius consentire sententiæ, atque adeo utramque ex eodem fonte depromptam esse constaret : ea propter eidem Innocentio Synodus epistolam Herotis ac Lazari, unâ cum actis concilii alterius Carthagenensis, quibus anno 412. damnatus fuerat Cælestius, misit : propriam quoque addidit, episcoporum omnium nominibus munitam, quâ ipsum illi, ut pastoralibus sibi compateretur visceribus, simulque perpenderet quàm pestiferum & exitiale Christi ovibus Pelagianum dogma esset, obsecrabant ; atque ad extremum damnationis sententiam ferebant in hæc verba : Etiam si Pelagius Cælestiusque correcti sunt, vel se ista « numquam sensisse dicunt, & quæcumque scripta contra eos prolata fuerint, sua esse negant, « nec est quemadmodum de mendacio convincantur : generaliter tamen quicumque dogma- « tizat & affirmat, humanam sibi ad vitanda peccata & Dei mandata facienda sufficere pos- « se naturam, & eo modo gratiæ Dei, quæ sanctorum evidentiùs orationibus declaratur, « adversarius invenitur ; & quicumque negat parvulos per baptismum Christi à perditione « liberari, & salutem percipere sempiternam, anathema sit. De ceteris autem, quæ Pela- gio Cælestioque objiciebantur, Pontificis relinquunt arbitrio, ut quidquid perlectis Dios- politanæ synodi gestis, expedire videbitur, ipsemet statuatur.

Numidarum antistitum synodus provincialis in urbe Milevo congregata, ubi rescivit quid à Carthagenensis provinciæ episcopis gestum fuisset, eorum exemplo decrevit ⁱ epi- ⁱ Epist. 176. inter Aug. stolam ad Innocentium scribere ; quâ postea quàm ei posuit ob oculos, quàm perniciosa esset hæresis ea, quæ orationis ab adultis, ab infantibus baptismi necessitatem auferret, ipsum rogat atque obtestatur, ut si minùs Pelagii ac Cælestii saluti consulere valeret, eos à nefariis suis placitis avocando, saltem eosdem condemnando aliis prospiceret. Episcopi complures eam obfignarunt, quorum nomina ad sexaginta unum in ipsâ fronte recensentur. Horum insigniores habentur ii, Silvanus Zummensis, qui tum Numidiæ primas, Aurelius Macomadiensis, Alypius Thagastensis, Augustinus Hipponensis, Severus Milevitanus, Fortunatus Cirtensis, Possidius Calamensis.

Perlata sunt Romam utriusque synodi epistolæ per quemdam Julium episcopum, cujus diocesim sitam fuisse in Africa, vel hinc intelligamus licet, quòd per eundem rescripsit Innocentius, & simul Aurelio in peculiari epistola illum se ei restituere dixit.

Baronius eidem isti Milevitano concilio adscribit octo seu novem canones in Pelagianos, qui canones, ut infra dicturi sumus, nonnisi anno 418. in synodo Carthagenensi conditi

sunt. Verùm in hoc ille secutus est synodi Milevitanæ, acta dicamus, an actorum confuſionem. Illorum quippe exordium ad primam Milevitanam synodum anno 402. habitam, proindeque longo tempore ante ortos Pelagianos, pertinet. Quæ verò subsequuntur ea tribuuntur in collectione Africana diversis aliis conciliis: excepto tamen canone 23. quem quidem nuspiam alibi reperiās.

^a Epist. 177. Præter synodicas conciliorum Carthagenensis & Milevitani epistolas, ^a Præfules quinque Africani, scilicet Aurelius, Alypius, Augustinus, Evodius, ac Possidius, aliam communi nomine eidem scripsere Innocentio epistolam, tamquam amico, ^b familiarem, qua totam Pelagii causam uberiùs & enucleatiùs exponebant apud illum, & qua ratione ^c Epist. 177. ^{n. 2.} idem Pelagius absolvi ab Orientalibus potuisset, si tamen hoc factum fuerat, (neque dum enim acceperant synodi Diospolitanae acta,) edissererebant. Docebant etiam, ipsius Innocentii præsertim interesse, huic tanto malo mederi; propterea quòd in Urbe plurimi ^d Ibid. n. 15. essent dogmaris Pelagiani sectatores, ^d qui si cognoverint, inquit illi antistites, eundem librum quem illius vel putant esse vel norunt, episcoporum catholicorum auctoritate, & maxime Sanctitatis tuæ, quam apud eum esse majoris ponderis minimè dubitamus, ab eodem ipso anathematum atque damnatum, non eos ulterius existimamus ausuros, loquendo contra gratiam Dei, quæ revelata est per passionem & resurrectionem Christi, pectora fidelia & simpliciter Christiana turbare. Addebant accersendum esse Romam ipsum Pelagium, ut diligenter, an veram Christi gratiam agnoscat, ex eo quærat; sin minùs, id saltem cum eo per litteras agendum: quòd in posterum sine ullo Ecclesiæ scrupulo & sine latibulo ambiguitatis absolutus, possit fidelibus de sua ipsius correctione lætandi præbere materiam. Librum quoque nunc memoratum, quem à Timasio & Jacobo Augustinus acceperat, unà cum ejusdem per Augustinum confutatione, ad Innocentium mittebant: adnotatis in eodem Pelagiano libro deterrimis quibusque locis, ut eis Pontifex animum adverteret. Ad hunc etiam direxere Augustini ad Pelagium epistolam, qua scilicet ipsi ad ea, quæ purgationis suæ scripta post concilium Diospolitaneum ei miserat, respondebat. Rogabant igitur Innocentium, ut istam epistolam curaret reddendam Pelagio, rati nimirum hunc ad eam perlegendam debitâ illius dignitati veneratione adductum iri. Testati sunt interim, utrùm ad consummatam perfectionem in hac præsentī vita perveniri possit, an tantummodo in futura, nolle se quidquam definire: dum tamen omnino certum maneat, quisquis quandocumque perfectionem hanc fuerit consecutus, non potuisse illam nisi gratiæ beneficio adipisci.

Contigit eo tempore, ut Palladius quidam mare trajecturus, cùm Hippone-regio esset in procinctu ad conscendendam navem, ab Augustino commendationem epistolarem ad ^e Epist. 178. episcopum nomine Hilarium peteret. ^e Eâ arreptâ occasione Augustinus antistitem illum his de rebus certiorē factum voluit, quæ recens in Africa gestæ fuerant adversùs hæresim Pelagianam, cujus & præcipua capita ipsi paucis aperit, eo consilio, ut is quoque promovere suo, iis hominibus, qui fortè hujusmodi veneno essent imbuti, prospiceret. Hilarium hunc non alium quàm Narbonensem, cui Zosimus anno 417. scripsit, cur nos opinemur, ^f aliàs diximus.

^f Not. ad epist. 178. Satis etiam veri simile fit, ad hoc ipsum tempus pertinere Augustini epistolam Johanni Jerosolymitano scriptam. Jam tum enim, cùm eam scriberet, ^g missam sibi à Pelagio, gestorum Palæstinorum vice, chartulam ab ipso conscriptam suæ defensionis acceperat; ipsa verò acta Palæstina nondum viderat. Igitur quamquam sanctus Episcopus antea litteras dedisset ad Johannem, à quo responsi nihil tulerat; nactus tamen quemdam Dei servum cui nomen Lucæ, proficiscentem in Palæstinam, ac inde brevi reversurum, iteratò has ad illum scripsit. Earum argumentum est unus Pelagius, cui Johannem admonet sic dilectionem exhibeat, ne interim existimari possit ab eo deceptus. Huic simul transmittit & scriptum à Pelagio de viribus naturæ librum, & suum de natura & gratia, quem priori isti refellendo lucubravit: ut quàm prava, quàmque periculosa essent hæresiarchæ illius placita, Johannes cognosceret. Demonstrat illum in suo libro planè diversa tradidisse ab iis, quæ ab se in Diospolitano concilio responsa assereret in chartula defensionis suæ. Petit denique à Johanne, ut vera ejusdem concilii acta ad se dirigat, non uni sibi, sed aliis quoque plurimis episcopis, à quibus illa etiam expeterentur, gratum facturum.

XIII. Ineunte anno 417. Innocentius Africanis episcopis respondens, Pelagium & Cælestium damnatâ eorum doctrinâ anathematizat. De Gestis Diospolitanae synodi librum edit Augustinus, cujus extrema parte Pelagianorum in Hieronymum seditionem memorat. Idem epistolam contra Pelagianos scribit ad Paulinum.

TRIBUS memoratis epistolis, concilii Carthaginensis, concilii Milevitani, & quinque episcoporum, Innocentius papa totidem ^a alias rescripsit ipso anno 417. eadem Januarii die 27. consignatas; quæ ab Julio episcopo in Africam omnes allatæ sunt. Credunt ^b eas ab Innocentio non nisi post coactam Synodum perscriptas esse: cum apud pontifices Romanos tunc temporis non esset in more positum, ut de rebus tanti momenti scriberent, nisi prius, non solum clericos suos, sed etiam finitimos episcopos, cum iis quoque, qui tum Romæ versabantur, ad concilium vocarent.

Passim eruditionem, zelum, ac vigilantiam laudat Africanorum antistitem: quippe qui non modò Ecclesiarum sibi creditarum curam gererent, verum etiam alias omnes pia sollicitudine complecterentur. ^c Utrumque concilium eo præsertim nomine honorificentissime prædicat, quod Apostolicam sedem consulissent; cujus non parum extollit dignitatem auctoritatemque. Acta ^d Diospolitanae synodi quorundam laicorum operâ jam tum accepta: at vix ullam eorum rationem habebat; tum quia desiderabat in responsis Pelagii sinceritatem, tum etiam quia eadem illa acta sine ullis Pelagii Episcoporumve à quibus is absolutus fuerat, litteris, reddita sibi fuerant: quod erat in causa, cur ipse partim de veritate actorum dubitaret, partim judicaret Pelagium absolutioni, quam venditabat, parum admodum confidere. Itaque nulla hujusce judicii ratione habita, Africanorum præsulum secutus relationes, ^e Pelagium ac Cælestium Ecclesiæ communione segregatos declaravit, ut pote sancti illius corporis societate, immo verò ^f omni catholicorum commercio indignos. Eos pariter eadem pœnâ damnat, qui pari contumaciâ illorum errores tueri præsumserint. Porro in litteris ad quinque episcopos dicit, futurum sperare se, ut Pelagii damnatio ad sanam fidem revocet eos omnes, qui vel in Urbe essent, (si tamen essent, non enim illud audere se nec affirmare, cum id de se nemo profiteretur, neque rursus inficiari, propter multitudinem civium,) vel Jerosolymis, vel in quacumque demum orbis regione versarentur.

Hanc Augustinus sæpe in Julianum citat sententiam Innocentii: qui ^g sanctus Vir, ait, quid potuit Africanis respondere conciliis, nisi quod antiquitus Apostolica sedes & Romana cum ceteris tenet perseveranter Ecclesia? quique, ut mox idem observat, nihil aliud de hac re sapuit, quàm quod Cyprianus, Hilarius, Ambrosius, alique percelebres præsules Ecclesiæ, posterior iis tempore, prior loco. Ac rursus alibi: ^h Ad omnia, inquit, nobis ille rescripsit eo modo, quo fas erat atque oportebat Apostolicæ sedis antistitem. Cùmque concionem ad populum Carthaginensem haberet IX. Kal. Octobris die Dominico, qui dies in annum 417. incidebat, jussit redargui contradicentes, & resistentes ad se adduci: ⁱ Jam enim, ait, de hac causa duo concilia missa sunt ad sedem Apostolicam; inde etiam rescripta venerunt: causa finita est; utinam aliquando finiatur error.

^k Gennadius narrat, Innocentium scripsisse decretum occidentalium & orientalium Ecclesiis adversus Pelagianos datum, post quem successor ejus papa Zosimus latius promulgavit. Quibus verbis quid intelligat, nos quidem ingenio non assequimur. Pelagianæ historiæ scriptor ^l in ea est sententia, ut putet, quoquo modo voces illas interpretemur, dicendum non esse, decretum aliud à tribus epistolis de quibus nos suprâ, Innocentium condidisse; ad quarum epistolarum formam Zosimus decretum, quod per totam vulgavit Ecclesiam, concinnavit. Atque haud scimus, an non jungat Possidius ^m utriusque Pontificis statuta, cum dicit, utrumque Pelagianos, datis litteris & ad Africanas Occidentis, & ad Orientis Ecclesias, anathematizandos & devitandos ab omnibus catholicis censuisse.

^a Epist. 181.
182. & 183.
inter Aug.

^b Garner. in
Mercat.
tom. I. pag.
194. I.

^c Epist. 181.
n. 1. & 182.
n. 1. & 2.

^d Epist. 183.
n. 3.

^e Epist. 182.
n. 6.
^f Ibid. n. 3.

^g Hic pag.
503. B.

^h Epist. 186.
n. 2.

ⁱ Ser. 131.
n. 10.

^k Gennad.
lib. de script.
eccles. c. 43.
castigatus
ad ms. Corb.

^l Henr. Nor-
ris lib. I.
c. 11.

^m Possid. c.
18.

Cùm litteras quinque episcoporum nomine ad Innocentium scripsit Augustinus, ei nondum (uti observavimus) in manus venerant acta concilii Diospolitani: unde Johannem Jerosolymitanum, ut illa sibi mitteret, obsecrabat: quæ quidem ab illo-ne, an ab Innocentio, an ab alio quopiam acceperit, obscurum est. Id solum constat, exeunte anno 416. vel 417. ineunte, haud ita multo post eam molestiam, qua Pelagiani Hieronymum exagitarunt, eadem acta in manus ipsius incidisse. In eis non sine summa voluptate reperit, quod persuasum numquam non habuerat, Pelagium ideo tantum absolutum fuisse, quod in specie catholicæ fidei professionem edidisset. Quo sanctus Doctor omnino inductus est ad scribendum in illud argumenti, ut planum faceret, eos à quibus iudicio dimissus fuerat, placita ac doctrinam illius neitiquam approbasse. Confecto super ea re libro, (tamen si ab ipso nonnumquam

^a Hic pag. 259. c.
^b Pag. 219. c. & Epist. 177. n. 15.

liber *de gestis Palæstinis* appelletur,) titulum fecit *de gestis Pelagii*; sive quia jam vulgo receptum erat, ut illa dicerentur gesta Pelagii ^b purgationisque ipsius, quibus se ille purgatum jactitabat; sive quia agendum hoc libro erat de ipsis gestis, quæ idem ille prius emiserat breviate & corrupta, id est, de chartula defensionis suæ, quam vice gestorum, tamquam eorum ^c breviationem quamdam, spargi in vulgus curaverat; ita ut eam ob causam Possidius eundem librum *Contra gesta Pelagii* jure nuncupaverit. Dicavit hoc opus Aurelio episcopo Carthaginensi. Illic singula errorum capita Pelagio apud Palæstinam synodum objecta, cum ejusdem ad illa responsis, minutatim excutit: deinde examinat, nulla-ne de conversione ejus aut innocentia dubitatio relinquatur; quod sanè creditu non ita pronum esse ostendit: & probat denique, hominem Synodi sententiâ sic fuisse absolutum, ut ipsa nihilo minùs hæresis, ob quam in iudicium venit, incunctanter damnata fuerit. Pelagii nomen, quod in opere de natura & gratia tacuerat, hîc apertè profert: ^d At nunc

^e Pag. 217. g.

„ si Pelagius, inquit, Deum cogitat, si non est ingratus ejus misericordiæ. gratiùs accipiet litteras nostras, quando expresso nomine ulcus sanandum potiùs aperimus, quàm illas, ubi cum dolore facere timeremus, tumorem, quod nos pænitet, augebamus. Nusquam ibi utitur epistolis ad Africanos antistites ab Innocentio scriptis; unde quis fortè con-jicere possit, tum eas ad ipsum perlatas nondum fuisse: sed nec ibidem earum, quas Afri-cani ad Innocentium miserant, litterarum meminit.

^e Pag. 227. a.

In ejusdem operis ^e fine Augustinus injurias memorat, beato Hieronymo à cuneo per-ditorum hominum, qui Pelagio favebant, illatas. In hac seditione diaconus unus necatus, ædificia monasterii incensa, ipse Hieronymus firmissimæ turris beneficio vix eorum cru-delitati subductus. Quin etiam ^f sanctæ virgini Eustochio, & Paulæ ejus nepti, trucidatis sub earum oculos domesticis, extrema omnia ferro & igne intenterant. Quo tam atroci facinore animi omnium, qui id famâ usquequaque volitante didicerunt, graviter vulne-rati sunt.

^f Append. pag. 90. d. c.

^g Baron. ad an. 416.

Hieronymus litteris per Aurelium episcopum, eumque, ^g ut putant, Carthaginensem, transmissis de hoc apud Innocentium questus est: à quo eâdem illâ viâ responsum tulit. Idem quoque Pontifex virginis Eustochii querelis ad se delatis, ejus injurias sibi dolorem ac molestiam peperisse respondit: scripsitque Johanni Jerosolymitano epistolam admo-dum severam, in qua satis indicabat, illum à culpa minimè alienum sibi videri: & quam-quam Hieronymus & Eustochium quemquam nominatim non expressissent; testatur ta-men auctorem, unde profecta illa sint, ^h sibi non esse incognitum; quibus haud dubiè Pelagium designatum voluit. Obscurum non est, Præsules Numidiæ eventum illum, si fa-ma ejus ad illos pervenisset, silentio non transituros fuisse tum, cum ⁱ de Hieronymi con-tra Pelagium in Oriente conflictu Innocentio narrarent: neque etiam creditu proclive est, Innocentium, si rumor ejus jam Romæ atque in Africa pervagatus fuisset, de eo in suis responsionibus taciturnum: atque ita commodiùs quàm ad exitum anni 416. referri non potest. Illud satis credibile est, epistolas in eam rem ab Innocentio datas Johanne jam vitâ functo pervenisse in Palæstinam. Zosimus enim die 21. Septembris anni 417. scribens ad Africanos, ^k Praylium diu antè suffectum in Johannis demortui locum fuisse docet. In-nocentius ipse post collata illa in Ecclesiam beneficia migravit ad superos: cujus obitum hoc anno die 12. Martii contigisse, ^l manifestum est.

^h Append. pag. 90. c.

ⁱ Pag. 92. c.

^k Pag. 100. a.

^l In præfat. tom. 2. ad epist. 185. ^m Epist. 186. n. 2.

E vivis excefferat sanctus ille Pontifex, ^m *beatæ memoriæ* titulo jam tum exornatus; nec tamen quidquam adhuc Zosimus in Pelagianorum gratiam egerat, cum Augustinus Pau-lino episcopo prolixior epistolam contra Pelagianos per Januarium misit. Hac totâ in disputando

disputando de Christi gratia distinetur, non eâ tantum voluptate illectus, ^a quam ex ejus ^a Epist. 186. crebra mentione capiebat; sed eo potissimum quod audierat, Nolenſes inter ^b clericos ^b Ibid. n. 29. aut cives inveniri, qui adversus eam certarent, quique peccatum originis ita oppugnarent, ut per summam infaniam ^c libertatis usum infantibus etiam adhuc materna alvo clausis, ^c Ibid. n. 12. cum boni malive electione, adeoque merita & peccata propria tribuerent: quorum etiam aliqui in errore mentem sic obfirmarant, ut dicerent se à Pelagio, qui peccatum originale negantes anathematizaverat, citius discessuros, quam ab sua sententia avocari se paterentur. Quid porrò de istis sibi narratum esset, aut quanam essent ii, ^d Januarius Paulino declaraturum ^d Ibid. n. pollicetur: ipse verò non aliter indicat, quam illos ^e magna & acuta ingenia vocando. Erat ^e Ibid. n. 13. fortè eorum ex numero Julianus: quem tamenſi Nolæ tum temporis fuisse non constat; haud longè tamen ab ea urbe morabatur; isque in Pelagianorum laqueos ^f jam dudum inciderat. ^f Hic pag. 503. f.

Augustinus Africanorum antistitum ad Innocentium epistolas, unà cum Innocentii responsis mittit Paulino; ut qui profitendæ Dei gratiæ studiosus esset, quod ejus satis monstrabant scriptiones, armis quoque ac præfidiis, quibus eam ab adversariorum molitionibus defenderet, instrueretur. Non pauca etiam è Diospolitana synodo ei transscribit: ac meminit ibidem librorum, quos de libero arbitrio Pelagius ^g nuperrimè ediderat. Postea ^g Ep. 186. n. Semipelagiani quædam in illa epistola ^h improbarunt, neque ob aliud quidem, nisi quòd ^h 27. & 34. eorum errores de prædestinatione ac perseverantia convelleret. ^h Hic pag. 852. d.

Per hujus quoque anni æstatem librum ad Dardanum scribens, in illo ⁱ adversus Pelagianam hæresim, quamvis ejus nomine abstinerit, præcipuâ mentis intentione vigilabat. ⁱ Lib. 2. Retract. c. 49.

XIV. Romam venit Cælestius, & fidei suæ libellum Zosimo porrigit. Innocentem putat Zosimus, ac super ejus causa ad Afros antistites scribit, eundem tamen interim non absolvens.

PELAGIUS ac Cælestius ubi damnatos se ab Apostolica sede totaque simul Ecclesia Africana audivere, actum esse de sua ipsorum fama, si damnatio illa vim obtineret, haud difficili negotio intellexerunt. Et hæc procul dubio causa fuit, cur Pelagius Innocentio sui purgandi gratiâ scriberet, Cælestiusque Romam se se ipse conferret. Quantumvis sibi malè conscii, rebantur tamen non ita se dolis ac fraudibus destitui, immo nec forsân ab amicis usque adeo Romæ deferri, quin Romanæ Ecclesiæ ^k fucum facere valerent; ac non paucos etiam ^k Hic pag. 256. c. 433. ex Urbe clericos in suas, uti sperabant, partes & nefarias opiniones pellicerent. Vulgatum ^l in primis ^l fuerat, à Sixto Romano presbytero, qui postea in pontificem est cooptatus, ^l Epist. 191. n. 1. non parum adjuvari gratiæ adversarios: quorum placita jam tum quoque Julianus Eclanensis in Campania episcopus fovebat.

Cælestius porrò ex Africa post quàm anno 412. à Carthagenſi concilio excommunicatus fuerat discedens, ^m properaverat Ephesum; ubi etiam ausus erat, teste Mercatore, ^m Append. pag. 69. f. g. presbyterii locum per obreptionem petere. Et certè quidem Africani præſules ad se famâ perlatus esse, ⁿ anno 416. scripserunt, ipsum in Asia ad presbyterii dignitatem electum: isque præterea ^o presbyter à Zosimo, cui in hoc quoque convenit Nestorius, appellatur. Idem ^p post aliquot annos relictâ Epheso Constantinopolim profectus, hac in urbe, quemadmodum olim in Africa fecerat, impietatis suæ dogmata profeminare aggressus est. Quod ubi primùm detexit Atticus ejusdem civitatis episcopus, eum inde magno studio ac diligentia expulit: adversus quem etiam litteras ad episcopos in Asiam, Thessalonicam, & Carthaginem misit. Illum tunc Romam similiter scripsisse, non legimus; idque procul dubio non aliam ob rem, quàm quia cum Romano pontifice Johannis Chrysostomi causâ ab se alienato necdum in gratiam redierat. Voluit Atticum ex auctoritate concilii eam in rem coacti hoc ipsum præstitisse: id enim solis conciliis ex disciplina usuque Ecclesiæ concessum, ut ad provincias, qualis erat Asia, publicas epistolas darent. Quid verò, si dicamus, Atticum ad Ephesinum tantum antistitem scripsisse; Eò quidem referre nihil vetat, quod Augustinus anno 421. aut 422. litteris ^q consignabat, ni- ^q Hic pag. 554. c. mirum Constantinopoli profligatum fuisse ab exercitu Christi Cælestium: quæ tamen in Pelagianorum legatos esse ibidem ^r facta narrantur, ea non putamus nisi aliquot post ^r Append. pag. 68. b. annis contigisse.

Pulsus igitur Constantinopoli Cælestius, ^s Romam, ubi Zosimus Innocentio successe- ^s Pag. 70. a.

^a Append. pag. 98. c. & seq. rat, sine mora advolat. Adit ^a Pontificem, falsas, ut jactitabat, purgaturus suspensiones, quas Apostolicæ sedis de se injectas querebatur. Latum in Africa contra se judicium obscuritatis arguebat: Paulinum accusatorem suum vocabat ad Apostolicum tribunal; vel etiam, (quod fortè significant ea verba, ^b *provocat accusantem*), paratum se adversus cujuslibet accusationes causam rueri prædicabat. Testatur ipse Paulinus, provocatum fuisse ad Apostolicam sedem, ibi insimulatum se fugæ ac deserti vadimonii, ^c sibi que Carthagine IV. Nonas Novembris à Basilisco Romanæ Ecclesiæ subdiacono denuntiata sui Zosimo sistendi necessitatem. Zosimus quoque asseverat, Cælestium ad se, ut ex ^d appellatione pristina judicium subiret, venisse. Ad hæc, Cælestius libellum fidei suæ obtulit, ^e eumque gestis ecclesiasticis allegavit. In eo primùm quidem, quantum libebat, in singulos excurrens Symboli articulos, ducto ab ipsa Trinitate unius Deitatis exordio, ad usque mortuorum resurrectionem, quibus in capitibus eum nemo reprehendebat, fidem suam minutatim explicabat: ubi autem ad ea quæ vocabantur in controversiam, pervenerat; ^f *Si quæ verò*, aiebat, *præter fidem quæstiones natæ sunt, de quibus esset inter plerisque contentio; non ego quasi auctor alicujus dogmatis, definita hoc auctoritate statui, sed ea quæ de Prophetarum & Apostolorum fonte suscepi, vestri Apostolatus offerimus probanda esse judicio; ut si fortè ut hominibus quispiam ignorantie error obrepserit, vestrâ sententiâ corrigatur.* Qua ratione suam de gratiæ adjutorio mentem exposuerit, ignotum est: quod autem ad originis peccatum, fatebatur quidem infantes in remissionem peccatorum baptizandos esse; culpam tamen generatione transmitti negabat, eamque opinionem & à catholica fide abhorrere, & injuriâ Creatorem afficere contendebat. Nam verba ejus ista sunt: ^g *Infantes autem debere baptizari in remissionem peccatorum, secundum regulam universalis Ecclesiæ & secundum Evangelii sententiam, confitemur: quia Dominus statuit regnum celorum non nisi baptizatis posse conferri; quod quia vires nature non habent, conferri necesse est per gratiæ libertatem. In remissionem autem peccatorum baptizandos infantes, non idcirco diximus, ut peccatum ex traduce firmare videamur: quod longè à catholico sensu alienum est. Quia peccatum non cum homine nascitur, quod postmodum exercetur ab homine: quia non nature delictum, sed voluntatis esse monstratur. Et illud ergo confiteri congruum, ne diversa baptismatis genera facere videamur: & hoc præmunire necessarium est, ne per mysterii occasionem, ad Creatoris injuriam, malum ante quàm fiat ab homine, tradi dicatur homini per naturam.*

Erat eo tempore Zosimus negotiis implicatus multis majoribus: hujus tamen decisionem differre in aliud tempus noluit; ne diutius Africam, quam futurus ^h itineris à Cælestio Romam suscepti & ferendi super ea re judicii exitus sollicitam habebat, expectatione suspensam detineret. (Ergo Cælestium Romæ versari per Africam increbuerat.) Itaque die ad hanc rem constituto Zosimus beati Clementis, ubi confessum haberet, basilicam elegit; ut auctoritas hujusce tanti Pontificis, qui fidem suam martyrio consecravit, qua religione in hujus causæ judicio agendum esset, exemplo suo demonstraret. Constat præter ⁱ clericos Ecclesiæ Romanæ, varios quoque ex diversis regionibus presbyteros, vel episcopos, quos uno ^k sacerdotum nomine complectitur Zosimus, confessui adfuisse.

Quidquid ^l ad eam usque diem actum in Cælestii causa fuerat; illic excussum est. Introductus etiam eò Cælestius, ac ejus quo fidem suam testabatur, lectus libellus: de quo postea Pelagiani jactabant, non paucos è Romanis clericis ab illius opinionibus non abhorruisse; ^m *sententiâ suâ gestis*, inquiebant, *catholico dogmati adfuerant.* Et verò hæc illa professio Zosimo visâ est catholica, non quòd, quæ dogmata Cælestii continebat, ipse approbaret; ⁿ sed quòd Apostolicæ sedis judicium amplecti, paratissimum se iste prædicaret. ⁿ In homine „acerrimi ingenii, ait Augustinus, qui profectò si corrigeretur, plurimis profuisset, voluntas „emendationis, non falsitas dogmatis approbata est. Et propterea libellus ejus catholicus „dictus est, quia & hoc catholicæ mentis est, si qua fortè aliter sapit, quàm veritas exigit, „non ea certissimè definire, sed detecta ac demonstrata respuere.

Cùm igitur fidem suam ad eum modum Cælestius dedisset; ratus tamen non est Zosimus, ejus libellum sibi debere sufficere; ^o sed variis interrogationibus subinde hominis animum exploravit, eademne quæ scripto expresserat, in pectore sentiret: de sinceritate responsionum ipsius Deo, qui mentium arcana solus introspectit, relinquens judicandum.

Ille verò quæ in oblato libello exposuerat, etiam linguâ ^a repetitis crebrò professionibus ^a Append. pag. 99. g. roboravit. Videbat quidem Zosimus hominem pravæ doctrinæ ^b veneno tumescere, verum ei tamquam phrenetico leniora remedia, ut redderetur pacatior adhibenda esse existimabat. Ex iisdem illis interrogatis, quibus istum Zosimus urgendum putavit, nonnulla ^c refert Paulinus: inter quæ & illud commemorat, numquid universos damnaret errores eos, quos ipsi communis rumor adtribueret. ^d *Illam omnia damnas, quæ jactata sunt de nomine tuo?* Ad quod Cælestius id responsi dedit: *Damno secundum sententiam beatæ memoriæ præcessoris tui Innocentii.* Quin etiam, ^e *se omnia, quæ sedes illa damnaret, damnaturum esse promisit.* Sed tamen instante Zosimo, ^f ut ea quæ illi à diacono Paulino fuerant objecta, damnaret, damnare noluit. Interrogatus quoque fuit de his, ^g quæ in eum Herotis & Lazari litteræ, à Carthaginensi synodo Romam destinatae, objectabant. Ille verò horum alterum sibi ne conspectum quidem, nisi obiter; alterum, Herotem videlicet, quòd secus de se opinatus esset, satis sibi fecisse, respondit.

Quamquam illud, quod præ se ferebat Cælestius, in sanctam sedem obsequium, Zosimum induceret ut mitius cum illo ageret: is tamen ipsum ^h excommunicationis vinculis quibus innodatus erat, absolvendum esse, non existimavit. At ejus judicium cautionis causâ duobus mensibus ampliavit, ut nimirum per id spatii, tum Cælestio redire ad sanam mentem liceret, tum Africanis, quibus illius causâ magis erat comperta, rescribere. Verum se magis præcipitem in causâ Herotis & Lazari præbuit; quippe quos absentes & episcopatu & communione privavit, sive Cælestii criminationibus, sive Patrocli tum temporis sedem Arelatensem pro Herote occupantis querimoniis permotus.

Constituto in eum modum quod ad Cælestium adtinebat, id Aurelio ceterisque Afris antistitibus per litteras significavit, quibus sanctos illos præsules subirato animo ob præcipitatum Cælestii judicium perstringit. Litteræ Zosimi ad Africanos hac de re datae Consules consignatos habent, non mensem, nec diem. Cum autem negotium Cælestii deinceps reperiatur cum Pelagii negotio conjunctum, satis credibile videatur, id non multo ante XI. Kal. Octob. quo die Zosimus ad eosdem scripsit de Pelagio, contigisse. Nam ex hujus diei nota, Cælestii causam jam inde à mense Junio aut Julio peractam colligere, ut ante hunc diem jam duos constitutos menses effluxisse asseramus, nequaquam necessum est. Quando quidem epistola illa XI. Kal. Octob. data, nonnisi ob novum emergentem calum missa fuit. Sin autem concessum spatium exactum jam fuisset, dubio procul aut Cælestium in communionem restituisset Zosimus, quod nequaquam in epistola sua reticuisset; aut saltem exposito, quamobrem necdum eum restituisset, id postulasset merito apponi sibi. Quod enim dicit, ⁱ *Ubi Heros? ubi Lazarus? ubi illi adolescentes &c.* his ⁱ Append. pag. 100. c. verbis significatum noluit, eos ex Palæstina intra duos menses Romam venire debuisse, cum ipsis Timasioque & Jacobo non esset quidquam cum Cælestii negotio commune: sed vult eosdem, quemadmodum in litterarum serie satis explicat, id futurum providere oportuisse, ut ad Romanum tribunal Pelagii causâ deferretur; adeoque ipsos in culpa esse, quòd eò non venissent intentatam ab se accusationem prosecuturi. Videtur etiam jungendum Zosimi litteris mandatum illud, ^k quo Paulinum, ad causam apud se dicendam vocari ^k Pag. 103. f. jubebat: quod quidem nonnisi IV. Nonas Novembris Paulino Carthagine fuit viva voce denuntiatum à Basilisco hypodiacono, quem idem Pontifex cum actis earum rerum, quæ Romæ super Cælestio gestæ fuerant, miserat: quæ videlicet ^l acta in Africam ab se dirigi, in ^l Pag. 98. f. epistola sua ipsemet significat.

XV. Pelagii epistola & fidei professio, destinata quidem ad Innocentium, sed Zosimo reddita. Hic Pelagii quoque ambiguis verbis sibi patitur imponi, ejusque gratiâ in Africam scribit.

POSTQUAM igitur Zosimus pro Cælestio scripserat in Africam, is litteras à Praylio accepit Jerosolymitano post Johannem episcopo, qui Pelagii causam quàm studiosissimè commendabat. Pelagius ipse suam quoque epistolam, qua hæresis crimen ab se depelleret, addiderat; adjuncta & fidei professione, in qua sincerè, quid crederet, quidve respueretur, declarare se prædicabat. Utramque dirigebat ^m ad Innocentium, ut pote quas obitu ejusdem ^m Hic pag. 244. b. Pontificis nondum audito scripserat: verum cum in illius locum jam suffectus fuisset Zo-

simus, huic utique illæ redditæ sunt. Interiit quidem Pelagiana isthæc epistola; sed ex variis locis, quos Augustinus ex eadem producit, intelligitur, Pontifici eum exponere, ^a Duo esse de quibus eum homines infamare conantur: unum, quod neget parvulis baptismi sacramentum, & absque redemptione Christi, aliquibus calorum regna promittat: aliud, quod ita dicat, posse hominem vitare peccatum, ut Dei excludat auxilium, & in tantum libero confidat arbitrio, ut gratiæ repudiet adjutorium. Ibi cum dixisset, ^b numquam se vel impium aliquem hæreticum audisse, qui hoc de parvulis diceret; deinde subjecit atque ait, Quis enim ita Evangelicæ lectionis ignarus est, qui hoc non modò affirmare conetur, sed qui vel leviter dicere, aut etiam sentire possit? Deinde quis tam impius, qui parvulos exsortes regni calorum esse velit, dum eos baptizari & in Christo renasci vetat. Rursumque post interpositum ex Evangelio testimonium, adjunxit dicens, Quis ille tam impius est, qui cujuslibet ætatis parvulo interdicit communem humani generis redemptionem, & in perpetuam certamque vitam renasci vetet eum, qui natus sit ad incertam? Quibus tamen clarè explicatèque profiteri originis peccatum videretur, non tamen ipsi deerant ambages quædam, quarum ope verba illa ad hæresim suam accommodabat. Nam de ista quæstione ita solitus erat respondere quærentibus: ^c Sine baptismo parvuli morientes, quò non eant, scio; quò eant, nescio. Et quod super eadem re in Diospolitana synodo ad objecta sibi ^d catholicè responderat, detortis interpretationibus rescindebat.

Quod ad negatæ gratiæ crimen, post multas in accusatores suos querimonias, sic diluere nitebatur: ^e Ecce, inquit, apud Beatitudinem tuam epistola ista me purget, in qua purè atque simpliciter ad peccandum & ad non peccandum integrum liberum arbitrium habere nos dicimus, quod in omnibus bonis operibus divino adjuvatur semper auxilio. Deinde post quædam interposita de naturali potestate ad peccandum & non peccandum, adjungebat dicens: Quam liberi arbitrii potestatem dicimus in omnibus esse generaliter, in Christianis, Judæis, atque Gentilibus: in omnibus est liberum arbitrium æqualiter per naturam, sed in solis Christianis juvatur à gratia. In illis nudum & inerme est conditionis bonum: in his verò qui ad Christum pertinent, Christi munitur auxilio. Illi ideo judicandi atque damnandi sunt, quia cum habeant liberum arbitrium, per quod ad fidem venire possent, & Dei gratiam promereri, malè utuntur libertate concessa: hi verò remunerandi sunt, qui bene libero utentes arbitrio merentur Domini gratiam, & ejus mandata custodiunt. Hac rursus confessione gratiæ Pelagius adversariis suis non faciebat satis: tum quia gratiæ illic nomine intelligere poterat, ut solebat, legem atque doctrinam; tum quia quamlibet gratiam intelligeret, eam tamen manifestò dicebat secundum merita dari. Postea verò ille ^f ad suæ fidei libellum, & ad varias, quas diversis temporibus ediderat, commentationes remittebat. Atque ea sunt, quæ nobis ex illa ejus epistola servavit Augustinus.

Jam in suo illo ^g libello fidei Pelagius Cælestium imitatus, ea capita, quorum nemo illum postulabat, multis disputat, de universis fidei articulis ab ipsa Trinitatis unitate ad usque carnis resurrectionem differens: atque ubi ad baptismi quæstionem venit, ^h Baptisma, inquit, unum tenemus, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majoribus, asserimus esse celebrandum: quæ verba nihilo minùs ipsum ad originalis culpæ confessionem non adstringebant. Sic neque exprimebat qualem gratiam agnosceret necessariam, cum paulò post diceret: Liberum sic confitemur arbitrium, ut dicamus nos semper Dei egere auxilio; & tam illos errare, qui cum Manichæis dicunt, hominem peccatum vitare non posse, quàm illos qui cum Joviniano asserunt, hominem non posse peccare. &c. Enim verò ex iis quæ Augustinus de Pelagianorum fraudibus ac paralogismis tradit, intelligimus illam fidei expositionem, in qua nihil esse prorsus videtur nisi orthodoxum, januam omnibus eorum erroribus patefacere. Ipsam coronide admodum catholicâ, si quidem ea sincera fuisset, clauderat. Hac est fides, Papa beatissime, inquebat, quam in Ecclesia catholica didicimus, quamque semper tenuimus & tenemus: in qua si minùs peritè aut parum cautè aliquid fortè positum est, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem & sedem tenes. Pelagius quoties haberi catholicus volebat, hanc illam jactabat fidei professionem. Atque haud scimus an de hac ipsa interpretandus veniat Hieronymus, cum in præfatione ad quartum suum librum in Jeremiam, scripta, ut videtur, anno 416. ante quàm violentias Pelagianorum expertus esset, quando quidem de illorum tantum calumniis queritur, asserit hæreticos illos, ut imperitos decipiant, passim ⁱ expositionem suæ fidei prædicare, neque tamen illam ostendere.

^a Hic pag. 244. b.

^b Pag. 261. c.

^c Pag. 262.

d.

^d Pag. 260.

a.

^e Pag. 244. d. & seq.

^f Pag. 245. d. 246. c.

^g Append. pag. 96.

^h Pag. 97. b.

ⁱ Pag. 72. f.

Accepta autem Pelagii scripta Zosimus^a in confesso publico iussit recitari, eaque mirum in^a modum approbavit. Ex his quippe, liquidò purgare se Pelagium, ac fidem suam tanta perspicuitate exponere, ut locum malignis interpretationibus nullum relinqueret, judicabat. Idem etiam omnibus qui audierunt, visum. Quod sanctorum, ait Zosimus, virorum, qui aderant, gaudium fuit? Vix fletu quidam se & lacrymis temperabant, tales etiam absolutæ fidei infamari potuisse. Hoc sanè itilo litteras ad Aurelium aliosque Afros antistites super ea re X I. Kal. Octob. dedit, adjunctis & Pelagii scriptis. Hic magis etiam stomachabundè, quàm in superiore epistola, Herotem & Lazarum dictis proscindit. Multis similiter, quòd Africani, & duorum horumce præfulum litteris, & Timasii Jacobique testimoniis fidem accommodassent, conqueritur.

Utramque hanc Zosimi de Pelagio ac Cælestio epistolam ex Vaticanæ bibliothecæ manuscripto depromptam vulgavit Baronius. Visum quibusdam eas cum subdititiis scriptionibus numerandas, quasi cum Augustino minùs illæ consentirent; quamvis re vera cum eo nihil magis consentiat. Fatendum tamen est, his famæ Zosimi non perinde consultum; quippe quæ planissimum faciant, eum Cælestii verbis plenissimam fidem præbuisse: quem admodum apud se exposulasse^b Africanos episcopos ipse declarat. Et ea sanè de causâ^b Pelagiani, post quàm à Zosimo fuere condemnati, c^c prævaricationis eum accusarunt: quod etiam crimen objecerunt Romanis omnibus^d clericis, quos dogma catholicum, quod in memoratis confessibus defenderant, turpiter deserere clamitabant. Verùm cum idem Pontifex, quam imprudens admiserat, culpam deinceps correxisset, voluit Augustinus eam modesto velare silentio. Quod itaque in illo, quem ut primum episcopum observabat, dignum aliqua laude existimavit, id palàm proposuit: cetera, quantum in ipso fuit, excusavit. Neque tamen inficiatur, Zosimum initio^e verbis fraudulentis Pelagianarum professionum, ac Cælestii præsertim simulatione illa, qua se is & instrui velle, & Innocentii decretis consentire profitebatur, delusum fuisse: immo hoc factum S. Doctor non obscurè significat variis locis.

XV I. Africanum concilium CCXIV. episcoporum Carthagine habitum rescribit Zosimo. Innocentii sententiam in Pelagium & Cælestium dictam defendit: Zosimumque, ut novum de Cælestio examen habeat, monet.

AFRICANI præfules acceptâ quam Zosimus papa miserat in Cælestii favorem epistolâ, eum litteris suis obtestati sunt, eò usque res, f^f quo in statu erant, relinqueret, dum plenius de ejusdem Cælestii causâ, qui primùm quidem^g apud ipsos accusatus fuerat, edoceretur. Litteræ datæ sunt ab episcopis sive ob eam rem Carthaginem vocatis, sive in ea urbe fortè fortunâ repertis; ex quibus tamen constitisse verum concilium ex eo intelligitur, quòd ad illorum litteras respondens Zosimus epistolam suam Aurelio ac ceteris qui^h in concilio Carthaginensi adfuerunt, inscribat. Veri sanè quàm simillimum est, statim atque allata fuit prior illa Zosimi pro Cælestio epistola, Aurelium episcopis locorum minùs diffitorum, putà provinciæ Proconsularis, Numidiæ, ac Byzacenæ, significandum curasse, ut ad habendam secum deliberationem de re tanti momenti convenirent: atque ubi viciniore advenire, Zosimo confestim scripsisse, ut Romam ipsæ eorum, si fieri posset, ante pervenirent litteræ, quàm concessi ab illo duo menses essent exacti.

Accesserunt ergo deinde ceteri præfules, à quibus tandem concilium illud ducentorum quatuordecim episcoporum coaluit, quod ante quàm Cælestius à Zosimo damnaretur, habitum fuisseⁱ tradit Prosper. Hoc ipsum Augustinus non uno loco^k vocat concilium Africanum, eo forsitan quòd è pluribus quidem provinciis constabat, licèt non ex omnibus: quo id ab insequentis anni concilio plenario ac generali distinguit. Videtur autem ineunti Novembri assignandum, quia^l Marcellinus subdiaconus, à quo ejusdem consulta ad Pontificem delata sunt, profectionem VI. Idus illius mensis præparabat. Fieri tamen potest, ut propter rei tractandæ gravitatem & dirigenda in Urbem acta, productum aliquanto diutius fuerit. In hac synodo facta sunt decreta & constitutiones, quas postea^m orbis universus, Roma, nec non imperatores Honorius & Arcadius sunt amplexi. Hæc decreta materiam suppeditarunt octo seu novem Africanis contra Pelagianos canonibus,

qui antea Milevitanae perperam adscripti synodo, jam generalis Carthaginensis anno 418. Kalendis Maiis celebratae esse cognoscuntur. Decretis suis Synodus ^a praefixit epistolam ad Zosimum, in qua sic ad eum Patres alloquebantur: Constituimus in Pelagium atque Caelestium per venerabilem episcopum Innocentium de beatissimi apostoli Petri sede prolatam manere sententiam, donec apertissima confessione fateantur, Gratiâ Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam iustitiam, nos per actus singulos adjuvari, ita ut sine illa nihil verae sanctaeque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.

^b Addebant, non sufficere hominibus tardioribus, ^b quod se generaliter Innocentii litteris consentire dixisset Caelestius; sed aperte eum debere anathematizare, quae in suo libello prava posuerat; ne si id non fecisset, multi parum intelligentes magis in libello ejus illa fidei venena à sede Apostolica crederent approbata propterea quod ab illa dictum erat eum libellum esse catholicum, quam emendata propter illud quod se papae Innocentii litteris consentire ipse responderat. Illic etiam Africani praesules iudicium ^c Innocentii de synodo Diospolitana in mentem Zosimo revocarunt: & dederunt operam, ut eidem ^d professionis fidei à Pelagio Romam directae fallacias & dolos aperirent; simulque diluerent ^e omnes haereticorum cavillationes; ut scilicet illos non minus ratione, quam sacra sua auctoritate revincerent. Cum porrò eos notasset Zosimus, quasi temere Caelestii delatoribus credidissent: ipsum illi vicissim ostendebant, paulò celerius ^f Caelestii verbis fidem accommodasse. Tandem quidquid ^g apud ipsos super Caelestii causa factum antea fuerat, exponebant Pontifici; & gesta ea de re tunc, sive praesente eodem Caelestio, sive absente confecta, mittebant. Quare epistolae eorum ^h volumen productius sibi visum, non dissimulat Zosimus.

Videntur praeterea illi antistites, ⁱ Paulinum diaconum, qui Romam venire iussus erat, accusationis in Caelestium ante sex annos ab ipso intentatae causam dicturus, excusasse apud Pontificem, atque illum fortè, ne eò proficisceretur, prohibuisse; quia nempe Caelestii causa nihil jam ad Paulinum, sed ad Ecclesiam universam pertinebat: quemadmodum suo libello, quem ad Zosimum VII. Idus Novembris misit, idem Paulinus significat. Nec est pariter dubium, quin de celebranda proximo anno post paschalia festa ex omnibus Africae provinciis synodo generaliore ac plenaria decretum: quod videlicet mense Maio peractum est.

Atque haec sunt, quae reperire licuit de Africano illo percelebri concilio, ac de posterioribus litteris ab eo ^k per Marcellinum subdiaconum missis: cumque Zosimo Pontifice permulta super hoc negotio scripta, ^l cum Romae in Africam, tum ex Africa Romam cucurrerint; nihil tamen superest ex omnibus iis, quae ad Zosimum ab Africanis episcopis fuere directae. Et meritò quidem dolemus, periisse egregia illa monumenta, quibus illorum in defendenda Christi gratia, propugnandoque Innocentii decreto, generositas consignabatur: cujus laudis partem non minimam Augustini ingenio & sollertiae debitam esse, certum est.

XVII. Anno 418. Zosimus Africani concilii Patribus respondet. Plenarium totius Africae concilium Carthagine rursus habitum novem canones edit in Pelagianos.

Ad primas Africani concilii litteras nullum seorsim responsum Zosimus, hieme fortitan prohibente, dedisse videtur; neque concilii Patribus, ^m nisi XII. Kal. Aprilis, post acceptas alteras eorum posteriores litteras, adeoque unicum pro duabus, eamque satis brevem epistolam rescripsisse. In ea magnificis verbis extollit dignitatem suam; & quod de Caelestii causa cum Africanis per litteras communicare placuit, hoc gratiae apponi sibi ab ipsis postulat. ⁿ Cum tantum, inquit, nobis esset auctoritatis, ut nullus de nostra possit retractare sententia; nihil egimus, quod non ad vestram notitiam nostris ultro litteris refferemus, dantes hoc fraternitati &c. Eos tamen certiores facit, se se omnia eodem in statu, quemadmodum rogatus ab ipsis fuerat, reliquisse. Innuere autem videtur, sibi propositum, quid hinc facto opus esset, iterum deliberare.

Epistola haec III. Kalend. Maii ^o pervenit in Africam, quo tempore Praesules Carthagi-

P R Æ F A T I O.

nem novum contra Pelagianos concilium celebraturi conveniebant; quod quidem in basilica Fausti anno 418. die 1. Maii habitum, atque ex provinciis Byzacena, Mauritania Sitifensi, Tripolitana, Numidia, Mauritania Cæsariensi, & Hispania, congregatum in veteribus exemplaribus prænotatur; in eoque sedisse Aurelium, cum primate Byzacenæ Donatiano Teleptensi, & aliis ducentis tribus episcopis, legitur. Photius ^a ducentos viginti ^a Pag. 108. quatuor præter Aurelium & Donatianum numerat. Quin autem hoc ipsum plenarium ^b totius ^b Epist. 215. n. 2. Africæ fuerit, in quo Augustinus se atque alios antistites quidpiam adversus Pelagianam hæresim breviter constituisse testatur, nullus est ambigendi locus. In eo certè octo sive novem illos canones, qui Milevitano adscripti concilio legebantur, quos & Baronius à synodo in ea urbe anno 416. congregata sancitos existimavit, condiderunt. Enim verò eos huic concilio, præter Africanam collectionem, vetustissimum ^c Gandavense exemplar adsignat, & codex canonum Ecclesiæ Romanæ, & ipse pariter, qui ejus acta legit, Photius. ^c Append. pag. 106. not. c. Istorum etiam canonum tertius, quartus, & quintus à Cælestino papa ^d Carthaginensis concilii nomine citantur. Præter hæc, Milevitanae synodi ad Innocentium epistola omnino mentionem non fecit horum canonum: quos tamen ad eum, ut ejusdem auctoritate confirmarentur, mittere debuisset. Quin immo hæc synodus nihil aliud à Pontifice petiit, nisi ut errores Pelagianorum duos, originale peccatum & gratiæ necessitatem impugnantes damnaret: cum tamen illorum canonum tres postremi etiam eos anathemate percellant, qui verba Johannis, & Jacobi, Dominicæque orationis ab germano intellectu detorquerent, ut ne inde agnosceremus justos quosque hac in vita peccatis non carere. Quid quòd antistites illi quinque, à quibus post Milevitanam synodum Innocentio scriptum fuit, haud quaquam omnino vetant, ^e ne quis hominem dicat posse cum gratiæ adjutorio ^e Epist. 177. n. 16. & 18. esse in hac vita sine peccato, modò tantam perfectionem justitiæ nemo sibi arroget? id quippe iterum ad examen esse revocandum censent. Rursus eandem illam quæstionem Augustinus in libro de gestis Pelagii aliquantò post elucubrato, annumerat iis, ^f quas non ^f Hic pag. 221. b. adversus hæreticos disputari, sed pacificè inter catholicos examinari oporteat.

Quod ad numerum horum canonum, quibus confixam esse à concilio Carthaginensi Pelagianam hæresim, in confesso est, cum antè in collectione Africana non nisi octolegerentur, duo scilicet primi de peccato originali, tres medii de gratiæ adjutorio, tresque ultimi de impeccantia; nonum antiquissimi codices exhibent tertio loco insertum, quo ii condemnantur, qui parvulis hinc sine baptismo migrantibus medium aliquem felicitatis locum extra cælorum regnum ac daemonum contubernium adsignarent. Photius huncce canonem agnoscit, eique sedem eandem adtribuit. Neque deest Augustini testimonium, affirmantis ^g novellos hæreticos Pelagianos justissimè conciliorum catholicorum & sedis Apostolicæ damnatos auctoritate, eo quòd ausi fuerint, non baptizatis parvulis dare salutis & quietis locum etiam præter regnum cælorum. Sic verò sub anni 419. ^g Pag. 367. finem loquebatur sanctus Doctor: atque adeo veri simile fit, Africanum concilium superioris anni de hoc Pelagianorum effugio Zosimum fecisse certiore, idque & ab Afris in hoc plenario concilio anni 418. & ab illo Pontifice in sua epistola Tractoria, anathemate affectum fuisse.

De utroque illo Africæ concilio Prosper in carmine de Ingratis:

*Tu caussam fidei flagrantius Africa nostræ
Exsequeris, tecumque suum jungente vigorem
Juris apostolici solio, fera viscera belli
Conficis, & lato prosternis limite victos.
Convenere tui de cunctis urbibus almi
Pontifices, GEMINOQUE senum celeberrima COETU
Decernis quod Roma probet, quod regna sequantur.*

Et paulò post in Augustini laudes effusus prosequitur:

*An alium in finem posset procedere sanctum
Concilium, cui dux Aurelius, ingeniumque
Augustinus erat? quem Christi gratia cornu
Uberiore rigans, nostro lumen dedit ævo,
Accensum vero de lumine. Nam cibus illi,
Et vita, & requies, Deus est, ^h &c.*

^h Append. pag. 58. d.

*XVIII. Pelagianos sancita lege multat Honorius imperator.
Eosdem Zosimus decretoriâ tandem damnat sententiâ, qua ab
Ecclesia universa suscipitur.*

^a Hic pag. 227. no. b. ^b Ep. 193. n. 1. SOLUTO concilio ^a Augustinus cum aliquot episcopis ad reliquas decidendas causas delectus, remansit Carthagine: qua in urbe, donec ^b in Mauritaniam Cæsariensem proficisceretur, ubi quidem XVI. Kal. Octob. agebat, negotia illum varia, nec parum urgentia detinuerunt, habueruntque occupatissimum. Tum ^c verò eum haud mediocriter bini nuntii per quàm lati recrearunt: alter de lege ab Honorio in Pelagianos lata, alter de condemnatis à Zosimo papa iisdem hæreticis.

^d Append. pag. 105. Exstat hodieque ^d lex illa Honorii, die 30. Aprilis anni 418. Ravennæ data. Hac lege Imperator edicit, ut Cælestius & Pelagius Româ, (modò isthîc agerent, si quidem erat Pelagius id temporis in Palæstina,) primitus pellantur; deinde ut quisque compertos hæresis eorum sectatores magistratibus deferat, & reis tandem exsilii pœna irrogetur. Imperiale edictum jussione sua persecuti sunt ^e præfecti prætorio, Junius Quartus Palladius Italiæ, Monaxius Orientis, & Agricola Galliarum. Jubent ii Pelagium ac Cælestium, juxta decretum Imperatoris, ex Urbe ejici; omnesque istorum erroris convictos, facultatibus suis spoliari, ac perpetuo multari exsilio.

^f Hic pag. 554. a. b. Pelagiani, qui pro arbitratu legem divinam interpretabantur, imperialem quoque ad suos sensus ^f pertrahebant. Nam quantumvis perspicua hæc esset, jactare non erubuit Julianus, eam pro se potiùs ab Imperatore redditam: cui Augustinus, debere ergo illum eandem publicis potestatibus allegare, festivè reponebat.

Ea sanè lex petita fuerat, quando quidem non nuda constitutio dicitur, sed rescriptum, & responsum. Nam de illa Augustinus: *Si pro vobis potiùs*, inquit, *ab Imperatore responsum est*. Eam Africanorum precibus concessam declarare videtur antiquus codex canonum Ecclesiæ Romanæ hacce inscriptione: *Sacrum rescriptum acceptis synodi suprâ scriptæ gestis*. Præcedit autem illic synodus Carthaginensis anni 418. quæ quidem cùm die 1. Maii celebrata sit, uno die posterior est rescripto; at facili errore synodus anni 418. cum ea quæ 417. habita erat, confundi potuit.

^g Pag. 256. c. Qui Honorii legem die 30. Aprilis sancitam Zosimi judicio priorem opinantur, ii non parum momenti hanc habuisse ad illud à Pontifice eliciendum existimant. Aliunde verò cernebat Zosimus fideles Romanos ^g una voce, uno ardore pro veritate catholica adversus Pelagii errores decertare: quos profectò ejus dogmata, quia inter eos diu vixerat, latere non poterant; quique Cælestium ejus esse discipulum sic noverant, ut fidelissimum & firmissimum possent de hac re testimonium perhibere. Præterea nonnulli Urbis catholici, post Africani concilii rescripta, curarunt ut in Pontificis notitiam perferrentur quædam ex Pelagii dictis ac scriptis, ut puta ejusdem in Paulum commentarios, ad quorum quidem commentariorum errores Cælestii damnationem ^h refert Mercator. Cùm verò ex adversa parte qui hæresim tuerentur, ibi non deessent, molestissimo dissidio Roma divellebatur, atque ut Honorii verbis loquamur, ⁱ scissis in partes studiis asserendi, materia impacatæ dissensionis inducta erat. Inter alios Constantius ^k quondam vicarius Præfectorum, tunc autem Christi servus, Romæ habitans, suum pro Dei gratia studium illustravit in retundendis Pelagianorum conatibus; quorum factione multa perpeffus, sanctorum confessorum catalogo adscribi meruit. Ad hoc ipsum tempus fortè referendum, ^l quod ea Juliani criminatio veri continet, qua catholicos seditionum Romæ excitatarum accusabat.

^m Pag. 434. d. Cùm igitur eo loco res in Urbe essent, Zosimus Cælestium ex Africani concilii monitis iterum examinare decrevit, ac tandem ^m ex ejus ore clara perspicuaque responsa exprimere, ut dubium posthac non remaneret, vel eum errores ejurasse, vel perfidum impostorem esse habendum. At ille huic examini se se committere nequaquam ausus, ⁿ non tantùm vadimonium deseruit, sed etiam ex Urbe aufugit. Eo non comparente, nihil jam Zosimum ^o detinere potuit, quo minùs sententiam illam, quam & hæreticorum pertinacia, & utilitas Ecclesiæ ab eo exigebat, pronuntiaret. Ergo quam ^p paululùm intermiserat, justæ severitatis rationem protulit: Africanî concilii decreta ^q probavit, roboravitque

ravitque; ac ^a præcessoris sui iudicium secutus, Pelagium & Cælestium repetita ^b aucto-
 ritate damnavit; eos ^c ad pænitentium ordinem, si quidem errores suos detestarentur, redi-
 gens; sin autem id recusarent, omnino anathemate percellens. Scripsit hac de re ^d & spe-
 cialiter ad Afros, & universaliter ad omnes totius Christiani orbis episcopos litteras, easque
 longè ^e amplissimas, quarum aliquot fragmenta Augustinus, Prosper, ac Cælestinus papa
 referunt. Errores ^e quorum accusatus à Paulino Cælestius fuerat, ibi exponebat; & nihil
 omittebat eorum, quæ cùm ad Cælestii discipuli, tum ad Pelagii ejus magistri causam
 pertinebant. His etiam litteris, si Viro erudito credimus, ^f Pelagianorum errorum cata-
 logum ex Augustini ad Paulinum epistola excerptum inseruit. Ibidem Johannis ^g Chry-
 sostomi honorificam faciebat mentionem. Culpam originis ^h validissimè adstruebat: nec
 dubitaverimus eam Zosimi scriptionem esse, in qua ⁱ novellos hæreticos, quòd infanti-
 bus non baptizatis locum quietis ac felicitatis extra cælorum regnum concederent,
 Apostolicæ sedis damnavit auctoritas. Isthic etiam docebat, ^k nullum tempus interve-
 nire, in quo divino non egeamus auxilio; nosque in omnibus actibus, causis, cogi-
 tationibus, motibus, ex Dei præsidio, non ex naturæ viribus, omnia expectare debere.
 Idem varios locos ^l ex Pelagii in Paulum commentario ipsis litteris suis inter alia ejus
 damnabilia comprehendit. Hos locos exscribit Mercator, eosque testatur omnino in-
 fertos fuisse Zosimi epistolæ, quam Tractoriam vocat.

Eadem illa epistola ^m ad orientales Ecclesias, in Ægyptum; Constantinopolim, Thef-
 salonicam, & Jerosolymam, immo & per totum orbem missa, ab omnibus catholicis an-
 tistitibus subscripta fuit. Quocirca jure merito litteris proditum est, episcoporum 214.
 in Africano concilio ⁿ editam contra inimicos gratiæ Dei constitutionem totum mun-
 dum amplexum esse, ac ^o per totum mundum hæresim Pelagianam fuisse damnatam:
 quod Honorius quoque ^p mense Junio an. 419. datâ ad Aurelium sanctione significat; Pelagia-
 nos videlicet ab universis iusta sententiæ examinatione damnatos affirmans. Zosimum
 sanè constat imperasse, ut eadem epistola ab Italiæ præsulibus subscriberetur: si quidem
^q ab eo Julianus episcopus, quòd illi subscribere detrectasset, damnatus & dignitate abdi-
 catus est.

Tum verò cùm Romani clerici, quos prævaricationis perinde atque Zosimum deinceps
 Pelagiani accusare, in præsidis sui sententiam propensis animis concederent; Sixtus presby-
 ter, ille ipse quem ^r causæ suæ præcipuum defensorem jactabant gratiæ adversarii, ^s pri-
 mus omnium eis anathema in populo frequentissimo pronuntiavit; deque hac re sedulo
^t scripsit ad eos, apud quos se Pelagiani de ipsius amicitia efferre solerent: neque suis tan-
 tummodo litteris alienissimum ab hæresi animum declarare, verùm etiam illius sectatores
 ad ipsam ejurandam terrore legum imperialium cœpit impellere.

Quamvis autem Zosimus in suis litteris die 21. Martii datis animum remissum & ad Pela-
 gianos damnandos parum adhuc propensum præ se ferat: Augustinus tamen decretoriam
 illius contra eosdem epistolam inter Africanum anni 417. concilium & plenarium anni
 418. sic ponit, ut hoc ultimo concilio priorem esse significet, aut saltem illud secutam
 adeo celeriter, ut ejus inductu data dici nequeat. Quod, ^u ait, papæ Zosimo de Africa-
 no concilio scriptum est, ejusque rescriptum ad universos totius orbis episcopos missum,
 & quod posteriore concilio plenario totius Africæ contra ipsum errorem breviter con-
 stituimus. misimus vobis.

Zosimo de Pelagianorum damnatione, quemadmodum par erat, gratulati sunt præsules
 Africani, quorum ex epistola hanc in rem conscripta unum istud à Prospero excerptum
 est, quod & Cælestinus citat. ^x Illud verò, inquiebant illi, quod in litteris tuis, quas ad
 universas provincias curasti esse mittendas, posuisti, dicens, Nos tamen instinctu Dei,
 (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur,) ad fratrum & coë-
 piscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus: sic accepimus dictum, ut illos qui
 contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, districto gladio veritatis, ve-
 lut cursim transiens amputares. Quid enim tam libero fecisti arbitrio, quàm quod uni-
 versa in nostræ humilitatis conscientiam retulisti? Et tamen instinctu Dei factum esse,
 fideliter sapienterque vidisti, veraciter fidenterque dixisti. Ideo utique, quoniam præpara-
 tur voluntas à Domino, & ut boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum ipse tan-
 git corda filiorum. Quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi filii sunt Dei. Ut nec nostrum

„deesse sentiamus arbitrium, & in bonis quibusque voluntatis humanæ singulis motibus,
„magis illius valere non dubitemus auxilium.

XIX. Pelagianorum damnationem subscribunt episcopi omnes, præter octodecim, qui & depositi secessionem faciunt, ac generale concilium postulant.

ZOSIMUS decretoriâ sua epistolâ in Pelagianos, ab universis episcopis non modò ut hæresim rejicerent, petebat, sed etiam ut ejus proscriptionem subscriptionibus ipsi suis comprobarent. Hanc re ipsa epistolam ^a narrat Mercator missam per totum orbem, subscriptionibus sanctorum patrum esse roboratam. Id quoque indicare putatur Prosper, cum dicit, ^b ad impiorum detruncationem gladio Petri dexteris omnium armatas antistitum; deinde, in eorundem excidium unam ^c cunctorum sacerdotum manu scriptam sententiam; ipsorum denique dogmata damnata fuisse conciliis ^d mundique manu. Certè quidem illud ipsum Pelagiani conquesti sunt in hæc verba: ^e *Simplicibus episcopis, sine congregatione synodi, in locis suis sedentibus, extorta subscriptio est.*

Ea occasione Julianus ^f & reliqui complices ejus, ait Mercator, subscribere detrectantes, consentaneosque se nolentes iisdem patribus (qui subscripserant) facere, non solum imperialibus legibus, sed & sacerdotalibus statutis depositi atque exauctorati, ex omni Italia deturbati sunt; ex quibus plurimi resipiscentes & à prædicto errore correcti, regressi sunt supplices ad sedem Apostolicam, & suscepti suas Ecclesias receperunt. Julianus autem ejusque complices procul dubio erant ^g octodecim illi Pelagianæ factionis antistites, qui non multo post litteras ad Rufum Thessalonicensem miserunt. Nestorius ad Cælestinum papam scribens in gratiam Pelagianorum, nominat ^h Julianum, Florum, Orontium, Fabium episcopos: quibus ⁱ Persidium ac Marcellinum addit Ephesina synodus. Igitur compellati illi fuere, ut cum Ecclesia universa Pelagium ac Cælestium damnarent, nec non Zosimi subscriberent epistolam. Illi verò id se facturos ^k negarunt, causati videlicet, fas non esse, absentes ac inauditos, quique libellis suis errores sibi impositos proscripsissent, infami sententiâ afficere. Hac de re Julianus dedit ^l epistolas ad Zosimum duas, quarum altera quæ ejus abdicatione prior apparet, ille ipse forsitan ^m libellus fidei est, qui nostra ætate ex Veronensi codice prodire cœpit, plurimorum episcoporum, nempe istorum octodecim qui se Juliano conjunxerant, nomine scriptus. Primis tribus partibus fidei professio non multum à Pelagiana & Cælestiana suprâ memoratis discrepans continetur: fatentur tamen per Adam omnes mori; sed peccatum originale, quod ipsi naturale vocitant, planissime rejiciunt. Pelagium quoque ac Cælestium abundè fidem suam, rejectis qui sibi falsò imponebantur erroribus, probasse existimant. In extremis partibus, ubi rationem reddunt, ⁿ cur hæresiarchas illos damnare nolunt, quòd videlicet auditi ipsi non fuissent, hanc in rem iisdem locis, quibus antè Zosimus in Africanos, abutuntur, tamquam hoc pacto mutatam ei sententiam exprobrantes. Dicunt se, ^o tametsi & muneris sui & Christianæ caritatis sit, quos reos esse non viderent, hos tueri velle, tamen medios, sicuti promiserant, manere, ut eosdem neque inauditos damnent, neque absentes defendant. Pontificem, si quidpiam in his ^p quæ de doctrina sua & fide ad eum scribunt, minùs prober, id sibi significare posse dicunt: at verò si injuriâ urgeantur, se statuisse nullis vexationibus quantumlibet violentis cedere: ac præterea ad plenariæ synodi judicium se provocare, Pontifici declarant.

Zosimus porrò professione fidei prorsus Pelagiana haud quaquam contentus esse poterat. Quapropter constat Julianum ejusque socios ecclesiasticâ sententiâ ab eodem dictatâ pontifice, quem idcirco Juliani ^q damnatorem vocabat Augustinus, de gradu dignitateque dejectos fuisse. Relata fuit in tabulas hæc sententia; quando quidem in Ephesina synodo ^r acta depositionis Pelagii, Cælestii, Juliani, Persidii, Flori, Marcellini, Orontii & sociorum, lecta & confirmata fuere.

Post hanc etiam, uti nobis videtur, condemnationem suam Julianus epistolam aliam, cujus excerpta legere est ^s apud Mercatorem, Zosimo scripsit: ubi quosdam ex erroribus in Cælestio damnatis specie tenus reprobat, quos apertè postea docere non est veritus. Ante quàm in manus Pontificis epistola hæc perveniret, per totam penè Italiam nonnul-

^a Append. pag. 71. d.

^b Pag. 195. f.

^c Pag. 171. d.

^d Prosp. de Ingrat. cap. 9.

^e Hic pag. 492. c.

^f Append. pag. 71. d.

^g Hic pag. 412. c.

^h Append. pag. 129. c.

ⁱ Pag. 135. c.

^k Pag. 113. a. c.

^l Hic pag. 380. f.

^m Append. pag. 110. b.

ⁿ Pag. 113. b.

^o Ibid. d.

^p Ibid. a. d.

^q Hic pag. 504. a.

^r Append. pag. 135. c.

^s Pag. 115. b.

^t Seq.

lorum à Juliano deceptorum studio circumlata erat, & cum permultis tamquam egregium quoddam opus communicata. Aliam quoque idem Julianus confirmandis iis, qui Pelagianorum partes sectabantur, Romam sub anni 419. exitum misit. Illic ^a profitebatur se cum Manichæis, id est, Catholicis, tum temporis non communicare. Et re ipsa dissidium ab eis cum Ecclesia factum ^b testatur Augustinus. Ii ^c presbyteros suos atque episcopos aliquantisper habuerunt: verum cum ea factio semper tenuis admodum infirmaque fuerit, sacris ædibus in quas convenirent destituebantur. Quocirca eorum plerique non dubitabant in ecclesias Catholicorum venire, & unà communionem accipere: isti tamen & ceteris factionis suæ horrore erant, & sicubi deprehendebantur à Catholicis, puniebantur severissimè.

Et si autem factiosi se cum ^d Catholicis, quos Manichæos per injuriam nominabant, communicare nolle jactarent: nullam tamen operam aut industriam prætermisere, ut excommunicationis pœnam à se ipsis amoverent. Hi sanè ad imperatorem Honorium ^e accedere, à quo iudices ecclesiasticos, qui negotium ad examen revocarent, postularunt, caussati se per dolum & fraudem condemnatos. Verum illorum molitiones Valerius Comes auctoritate sua fregit, obstititque ne tempus ac locus examinandæ rursus eorum causæ ab Imperatore assignaretur. Ac meritò quidem Honorius, cum de antiqua catholica fide dubitari noller, nequaquam novas disceptationes fidei inimicis concedendas esse ratus est, verum eos legum potius ac disciplinæ severitate coercendos. Atque ita Ecclesiæ auctoritati suam junxit, & Julianum aliosque, quibus episcopatum ^f Zosimus ademerat, ejiciendos ex Italia curavit. Quo tempore id factum fuerit, nondum liquidò apparet: neque fortè contigit ante annum 419. quo Imperator sanctione nova ^g propositis abdicationis atque exilii pœnis universos antistites ad comprobendam subscriptionibus suis damnationem hæresiarcharum adstrinxit: quod dicit à se constitutum ad quorundam episcoporum pertinaciam corrigendam, qui pravas eorum disputationes vel tacito consensu adstruunt, vel publica oppugnatione non destruunt.

Negatam sibi concilii copiam multum questi sunt Pelagiani: eamque ^h denegationem in victoriæ suæ argumentum trahere voluerunt. Julianus certè diffidentiam ⁱ Catholicis quodam modo insultabundus, ob recusatam sibi suisque audientiam, objectabat. Respondit Augustinus, eorum causam ^k ab episcopis competenti habito iudicio abundè discussam, alio examine haud indigere: ^l deinde apertam nimis esse hæresis Pelagianæ perniciem; & hæreses plerasque sine generalium synodorum convocatione fuisse damnatas: at ipsos orbem catholicum, quem pervertere nequeant, conari saltem commovere; necnon quâ superbiâ volunt, non in Deo, sed in se gloriari, hanc etiam captare gloriam, ut propter illos Orientis & Occidentis synodus congregetur: similes hac in re ^m Maximianistis, qui se ad agenda in Carthaginensi collatione causam suam admitti petebant, nihil aliud cupientes, nisi exiguitatem suam nomine saltem certaminis consolari, & inde videri aliquid apud eos quibus contemtibiles erant, quòd inire cum Catholicis finerentur examen.

XX. Pelagii fallacias libris de gratia Christi & de peccato originali editis reteggit Augustinus. Idem ad Optatum scribit, ad Mercatorem, & ad Sixtum.

PELAGIANA hæresi cum suis auctoribus à Zosimo jam condemnatâ, cum Carthagine adhuc post plenarium anni 418. concilium ageret Augustinus, conscripsit in ejusdem hæresis auctores libros duos, in quibus, quidquid Africani antistites in litteris ad Zosimum, quarum jacturam dolemus, ad retegendas Cælestii vel Pelagii fraudes afferebant, reperiri posse opinamur. His libris occasionem præbuit colloquium Piniani, Albinae ejus matris, conjugisque Melaniae cum Pelagio, habitum fortè in Palæstina: nam ille quidem anno 415. ibi versabatur, & anno 417. Jerosolymitanus episcopus Praylius Romam unà cum ipso atque in ipsius gratiam litteras misit: Albina autem, Pinianus, & Melania inde anno 419. per Hieronymi litteras Augustinum salutarunt. In eo colloquio egerant illi cum Pelagio, ut errores omnes, quorum insinulabatur, calamo proscriberet. Qua de re Pelagius ipsis responderat primùm, ⁿ à se anathemari, qui vel sentit, vel dicit, gratiam Dei, qua Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, non solum per singulas horas, aut per singula momenta, sed etiam per singulos actus nostros non esse necessariam. Tum se, ^o & baptismum unum tenere, quod iisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus etiam in majore

ribus diceret esse celebrandum : & cùm ulteriùs interrogaretur ; *infantes in remissionem peccatorum percipere baptismum* , ore proprio confessus erat. Ipsius etiam ^a recitavit libellum , quem Romam ad Innocentium miserat : deque hoc apud eosdem ^b questus est , quòd in Cælestii damnatione , non quidem à Zosimo , nec enim id jam ad ejus aures pervenisse crediderimus , sed ab Innocentio Afrisque episcopis esset comprehensus : at è contrario suam à Diospolitana synodo innocentiam declaratam fuisse gloriabatur.

Veteratoris hujus dolos & ambiguitatum nodos neque Pinianus , neque præsentis matronæ pervidere valuerunt. Quapropter eo modo , quo in votis habebant , ^c loquentem illum audivisse , ipsis quidem gratissimum accidit : non ausi tamen in re tanta ingenio suo credere , Augustinum tamquam oculatissimum consulere de illius verbis maluerunt. Datis igitur communi nomine litteris eidem sermonem , quem cum Pelagio contulerant , significavere ; quid super eo sentiret , sciscitantes. Harum litterarum perlator sanctum Præsulem , ut jam dictum antea , reperit ^d Carthagine : ubi quamvis negotiis multò quàm alibi densioribus occuparetur , non tamen responsum distulit diutius , nec minus reddidit , quàm volumina duo , *de gratia Christi* unum , alterum *de peccato originali*. In his quænam esset Pelagii vera mens circa hoc utrumque caput , ex illis ipsis operibus docet , quæ hæresiarcha ille sui purgandi causâ in epistola ad Innocentium citabat ; maximè verò ex ejus libris de libero arbitrio , in quibus quoniam Pelagius Ambrosii per quàm honorificam faciebat mentionem , ac ejus fidem eximia commendatione prædicabat , illi Augustinus in utriusque voluminis sui calce ejusdem antistitis varia opponit testimonia.

Primo quidem volumine ostendit Pelagium gratiam vel in natura & libero arbitrio , vel in lege ac doctrina collocare ; prætereaque ipsum velle gratiâ solam voluntatis & actionis possibilitatem , ut vocabat , non ipsam voluntatem & actionem adjuvari ; & illam insuper adjuvantem gratiam secundum merita dari , atque ad id solum juvare homines , ut præcepta faciliùs possint implere. Itaque locos omnes opusculorum ejus , quibus ille gratiam disertè à se commendatam jactitabat , de lege ac doctrina , seu de divina revelatione ac de Christi exemplo , quæ ad doctrinam æquè revocantur , aut de peccatorum remissione interpretari posse demonstrat ; neque apparere omnino an verè Christianam gratiam , id est , ^e adjutorium bene agendi adjunctum naturæ atque doctrinæ per inspirationem flagrantissimæ & luminosissimæ caritatis agnoscat Pelagius. Quem etiam in quæstione de originali peccato ac de parvulorum baptismo nihil re ipsa à discipulo ipsius Cælestio dissentire , secundo volumine ostendit : post cujus medium refellit novam illam adversus originale peccatum argumentationem , fortè à Theodoro Mopsuesteno ^f excogitatam : *Ergo* , objectabant adversarii , *malum sunt nuptiæ , & non est opus Dei homo quem generant nuptiæ*. Hoc rursus in volumine , quæstionem de originali vitio non earum esse , in quibus præter fidei periculum errare contingit , quod Pelagiani , ne hæretici dicerentur , volebant , sed eam ad fidei caput pertinere , demonstrat. Isthic etiam narrat ^g quæ sub Zosimi pontificatu Romæ circa Pelagium ac Cælestium fuerant gesta , & quo tandem pacto uterque damnationis sententiâ notatus esset. Quin & hisce duobus voluminibus ^h libellum à Cælestio Pontifici oblatum junxit , additis omnibus iis quæ illud idem negotium spectabant ; atque haud scimus an non decretoriam quoque Zosimi epistolam , ad quam ⁱ Albinam , Pinianum , & Melaniam remittit , annectendam curaverit.

Inter id temporis alia sancto Præsuli occasio , ut novis susceptis laboribus amorem erga Ecclesiam suam testatiorem faceret , oblata est à Zosimo papa , ^k qui tum ipsum , tum alios aliquot episcopos , Cæsaream Mauritaniam ob ecclesiasticam aliquam necessitatem proficisci , missis ea de re litteris compulit. Cùm ergo Carthagine ^l digressus est , hinc in Mauritaniam Cæsariensem perrexit ; in cujus provinciæ urbe primaria , Cæsarea videlicet , quæ & regioni nomen dedit , die 20. Septembris hujus ipsius 418. anni versabatur. Illic verò licèt rebus aliis occupatus , epistolam ad Optatum episcopum de animæ origine , Muresse episcopo suadente , Renato autem monacho vehementer instante , dare compulsus est : quam tamen se relicta jam urbe Cæsareâ scripsisse significat verbis illis , ^m *cùm in supra dicto oppido remoraremur*. Hac in epistola sedulò monet , sic tractetur perplexa illa quæstio , ut integra sit in primis fides , qua credimus neminem nasci ex Adam , nisi vinculo damnationis obstrictum , neminem inde liberari , nisi renascendo per Christum : & caveatur nova Pelagiana hæresis , toto jam Christiano orbe damnata , quæ adversus Dei gra-

^a Hic pag. 253. b.
^b Pag. 256.
^d

^c Pag. 255.
^c

^d Pag. 229.
^a

^e Pag. 246.
^d

^f Suprà n. XI.

^g Hic pag. 255. g. & seq.

^h Pag. 244.
^a

ⁱ Pag. 263.
^{a. b.}

^k Epist. 190. n. 1. & Pos. fid. c. 14.

^l Epist. 193. n. 1.

^m Epist. 190. n. 1.

tiam disputando, antiquissimæ fidei molitur fundamenta convellere. Mittit quoque Optato exemplum recentium litterarum, siue quæ specialiter ad Afros, siue quæ universaliter ad omnes episcopos in illius hæresis damnationem datæ sunt à Zosimo papa: in quibus litteris ipsa etiam Pelagii contra peccatum originale argumentatio inter alia dicta ejus damnabilia referebatur. Tandem ex litteris iisdem Zosimi, quæ hætenus desiderantur, fragmentum huic epistolæ suæ sanctus Doctor inseruit.

Augustinus Hipponem reversus, ^a litteras illic reperit à Mercatore sibi directas: librum ^{a Epist. 193. n. 1.} quoque ejus labore adversus Pelagianos compositum, quem ille sancto Doctori confiderandum probandumque mittebat. Jam aliæ ejusdem litteræ ad ipsum Carthagine agentem, ante quàm Cæsaream iret, allatæ fuerant, quibus quidem nihil responsi redditum querebatur Mercator paulum asperè & cum indignatione quadam: at id gratissimè accepit Augustinus, quòd isthæc indignatio sibi videretur non esse similitatis initium, sed indicium caritatis. Cùm itaque Albinus Ecclesiæ Romanæ acolythi se se tunc obtulisset occasio, huic responsum dedit ad Mercatorem perferendam. Eò jam adducti erant Pelagiani, ^b ut *infantes confiterentur per eos à quibus baptizandi offeruntur, credere: at excipiebant,* ^{b Ibid. n. 3.} (quemadmodum significaverat Mercator,) *non ita credere in remissionem peccatorum, tamquam & illis remittantur; sed hanc remissionem credere fieri in aliis, quæ non fit in eis.* Verùm hoc ipso quod parvulos in baptismo quadam ratione credere fatentur, facere non posse adversarios, quin originale in eis peccatum admittant, contendit Augustinus. Deinde monstrat, ^c eosdem ex Enoch & Eliæ ante obitum translatione, siue ex fidelium vivorum ad ^{c Ibid. n. 5. & seq.} Christi adventum raptu, frustra argumentari, ut mortem pœnam peccati non esse suadeant. Quod ad quæstionem resurrectionis, ^d an aliqui scilicet verè ex ista mortalitate ad immor- ^{d Ibid. n. 13.} talitatem sine media morte transaturi sint, de hoc edoceri ab aliis cupit: quia plus amat discere, quàm docere. Nam ut discamus, inquit, invitare nos debet suavitas veritatis; ut autem doceamus, cogere necessitas caritatis.

Idem ille Albinus superioris epistolæ portitor, ^e illam quoque breviorē duarum ad ^{e Epist. 191.} Sixtum detulit, qua huic Romano tum presbytero, postea autem pontifici, gratulatur Augustinus, quòd adversus Pelagianos, quibus ipsum favere rumor fuerat, defensionem gratiæ Dei susceperit: hortaturque curam adhibere pergat, non solum ut ii coërceantur, qui errorem siue liberiùs garrire adhuc, siue secretiùs insusurrare non cessant, sed etiam doceantur sanenturque illi, qui etsi præ timore taceant, eum fortè animo fovere non desinunt.

Haud multo post Albinus profectionem Firmo presbytero Romam ex Africa remeanti dedit prolixiorē ad eundem Sixtum epistolam; quam aliquot post annis dicebat, ^f eo ^{f Hic pag. 852. c.} tempore à se scriptam, quo adversus Pelagianos acerrima conflictatione certabatur. Horum ibi effugia & subtiliora quæque contra Dei gratiam argumenta dissolvit: qualia hæc erant, ^g primùm, *Auferri liberum arbitrium, si nec ipsam bonam voluntatem sine adjutorio* ^{g Epist. 194. n. 3. & seq.} *Dei habeamus.* Deinde, *Injustum esse, in una eademque mala causa, hunc liberari, illum puniri:* ac proinde, *gratiam quam in Palæstina synodo confessus est Pelagius sine ullis præcedentibus meritis dari, ipsam humanam esse naturam in qua conditi sumus.* Præterea, *Excusaturos se homines, qui nolunt rectè & fideliter vivere, dicentes, Quid nos fecimus, qui malè viximus; quando quidem gratiam unde bene viveremus, non accepimus?* Ad hæc, *Perscrinarum acceptorem fieri Deum, si in una eademque causa super alios veniat misericordia ejus, super alios verò maneat ira ejus.* Itaque, *Nondum natorum ideo alium odisse, puta Esaii, alium scilicet Jacob, dilexisse, quia eorum futura opera prævidebat.* Nam Deus, inquebant, *in eis quos hinc aufert, prævidet quemadmodum victurus esset quisque, si viveret; & ideo quem nequiter novit fuisse victurum, sine baptismo facit emori, sic in eo puniens opera mala, non quæ fecit, sed quæ facturus fuit.* Refellit quoque eosdem hæreticos contra peccatum originale sic arguentes: *Quomodo, aiebant, peccatum transit in filios fidelium, quod in parentibus non dubitamus dimissum esse per baptismum.* Et hîc rursum explodit quod Mercator indicaverat ab illis excogitatum effugium, ut dicerent, *Parvulos veraciter quidem per ora gestantium respondere, in remissionem se credere peccatorum, non tamen quia sibi remittantur, sed eis in quibus inveniuntur.* His funditus everfis Augustinus rogat, ut sibi Sixtus, & quæ alia Pelagiani adversus catholicam fidem excogitabunt, & quæcumque adversus eos ipse pro fide catholica differet, nota facere non omittat.

In epistola ad Asellicum hoc fortè 418. exeunte anno data, observat Pelagianam hære-

^a Epist. 196. ^b 7. firm in Judaïsmum quodam modo incidere : ^a hujus verò impietatis assertores acerrimos, Pelagium & Cælestium, recenti judicio etiam catholica communione privatos, in sua adhuc, propter cor impænitens, damnatione persistere.

XXI. Augustinus librum de nuptiis & concupiscentia primum mittit Valerio. Episcopi anno 419. jubente Honorio Pelagianorum damnationem subscribunt. Augustino de jugulata Pelagiana heresi gratulatur Hieronymus. Vincentii Victoris placita quædam Pelagiana hisque deteriora confutantur.

Du M Augustinus profanas Pelagianorum novitates scriptis confutabat, eorumdem conatus Valerius Comes auctoritate sua & gratiâ apud Principem comprimebat. Hac quippe ratione, ne concilium ab illis post suam ipsorum damnationem expetitur concederetur, efficaciter obstitit : quod Comitibus in Ecclesiam obsequium in ejus laude ponit ^b sanctus Antistes. At hæretici, quò potentis hominis patrocinium eriperent Ecclesiæ, atque à Catholicorum doctrina eum absterrent, ^c litterarum ei quiddam scripserunt, quo Augustinum originale peccatum asserendo nuptias damnare significabant. Calumniam illam Valerius fide robustissima præditus exploserat irriseratque : Augustinus tamen doctrinam Ecclesiæ contra ejusmodi criminationem sibi defendendam esse putavit. Hac igitur de causa primum composuit duorum librorum, quos *de nuptiis & concupiscentia* inscripsit. In hoc quæ sint nuptiarum bona demonstrat, hæc distinguens à concupiscentia, quam omnino esse malum, non de natura nuptiarum veniens, sed nuptiis ex antiquo peccato allatum; eoque nihilo minùs malo conjugalem pudicitiam bene uti ad liberorum procreationem asserit. Propter hanc autem concupiscentiam fieri, ut etiam de legitimis nuptiis filiorum Dei nascantur filii sæculi, qui peccati vinculo, licet ab eo liberatis parentibus, obstricti sunt, atque sub diaboli potestate captivi, nisi eadem similiter Christi gratiâ liberentur. Exponit quomodo concupiscentia in baptizatis maneat actu, non reatu. Baptismi autem sanctitate non hunc tantummodo originalem reatum, sed peccata alia & omnia prorsus hominum mala auferenda esse docet.

^d Pag. 415. Librum hunc primum post damnationem ^d Pelagii Cælestique conscripsit, anno ineunte 419. aut exeunte 418. quo anno 418. epistolas à Valerio tres, ^e unam per Vindemialem episcopum, & duas per Firmum presbyterum, per quem Sixti litteræ simul allatæ sunt, recepit. Plura verò de Valerio se Firmi relatu didicisse, Augustinus responsione sua, cum eodem data libro, testatur : atque inter hæc fortè, illud etiam quod se auditione accepisse postea ^f relegebat, ex eodem Firmo comperit, puta Pelagianos de ipso scripsisse ad Valerium, quòd nuptias peccatum originale asserendo damnaverit : quod adversus originalem culpam commentum novum refellere jam ^g alibi hoc anno 418. cœperat. Istum librum à se inter ecclesiasticas, ut ait, ^h curas, non sine molestia propter longitudinem & questionis difficultatem elaboratum, ut Valerio Comiti potissimum dicaret, multæ rationes impulerunt. Hinc tamen Julianus occasionem arripuit jactandi, cum non alio consilio illud scripsisse ⁱ ad militarem Virum, nisi ut ab ipso impotentia contra adversarios precaretur auxilium. Ad quod Augustinus : Non impotentia, inquit, contra vos precamur auxilium; sed pro vobis potius, ut ab ausu sacrilego cohibeamini, Christianæ potentia laudamus officium. Exceperunt eundem librum obviis manibus Catholici : quæ res Pelagianorum querelas expressit, atque exacerbato publica hac approbatione Juliani animo, pluribus utrinque scriptis causam præbuit.

Nescimus an ejusdem Valerii Comitibus instantia accepta referenda sit altera Honorii contra Pelagianos data sub hoc tempus constitutio, an potius curis ac precibus Bonifacii Romani jam episcopi. Nempe Zosimo sub anni 418. exitum defuncto, ejus in locum, non sine quadam populi Romani de constituendo episcopo dissensione, (quam quidem Julianus ^k divinæ ultioni ob damnatos ab Romana Ecclesia Pelagianos impudenter tribuebat,) successus est Bonifacius. Is summo studio gratia Christi adversarios, cum auctoritate sua apostolica; tum ^l edictis Imperatorum, debellavit. Hujus ergo forsitan diligentia adsignanda epistola Honorii Aurelio episcopo V. Idus Junias an. 419. scripta. ^m Honorius ibi significat, à se constitutionem, quam anno superiore dederat adversus Pelagium atque Cælestium, ⁿ novissime

^b Hic pag. 281. a. 878. c. ^c Pag. 277. 281. a.

^d Pag. 415. ^e Pag. 278.

^f 2. Retract. 53.

^g Hic pag. 270. a. ^h Pag. 300. d.

ⁱ Pag. 961. c. d.

^k Pag. 681. c. f.

^l Append. pag. 195. f. ^m P. 109. d. ⁿ Epist. 201. inter Aug.

P R Æ F A T I O.

renovata esse; simulque sancitum, ut quisquis eos, ubicumque terrarum agerent, sciens non denuntiaret aut expelleret, ipsemet in exilium pelleretur. Huc addit, esse antistites, qui eorundem hæreticorum prava dogmata non palam oppugnare atque evertere stude-
rent, immo ea tacite quodam modo approbare viderentur. Ac proinde ab Aurelio uni-
versos admoneri oportere sui officii, nec non omnes episcopos ad subscribendam Pelagii
atque Cælestii damnationem adigi, sub iis pœnis, ut recusantes dignitate sua exuantur,
expellantur è suis urbibus, & à communione in perpetuum rescantur. Hujus epistolæ
ad Aurelium contra Pelagianos ab Honorio datæ ^a meminit Photius.

^a Append.
pag. 108. b.

Epistola autem distinguenda videtur à constitutione, quam Aurelio simul mittebat Ho-
noriū, & quā subscribendi rationem distinctius præcipiebat. Id intelligere est ex Aurelii
^b litteris ad episcopos Byzacenæ provinciæ atque Arzugitanæ Kalendis Augusti hac de re ^b Pag. 109.
datis: in his si quidem satis aperte constitutionem imperatoriam ab epistola sibi directâ
fecernit, quam epistolam & ad eosdem deferri curat; eosque omnes, tam videlicet qui
condemnationem illam in plenario totius Africæ concilio anni proximè elapsi jam sub-
scripserant, quàm quibus eidem interesse non licuerat, ad subscribendum cohortatur; ne
in quoquam ipsorum vel negligentia, vel dissimulationis, aut occultæ cujusdam propen-
sionis in hæresim suspicio ulla resideat.

Eadem porrò epistola ab Imperatore similiter inscripta est ^c Augustino; quippe cui ho- ^c Ibid. d.
nores minimè sedi suæ Hipponensi debitos propria virtus promerita fuerat. Et sanè ipsi
potiori jure, quàm alii cuiquam, id convenit, quod hac epistolâ proficitur Honorius: *In*
quo, ait, id est Pelagio damnando & Cælestio, *secuta est Clementia nostra judicium Sancti-*
tatis tuæ, quo constat eos ab universis iusta sententiæ examinatione esse damnatos. Etsi enim
Africanorum antistitum ^d ardor magnum momentum ad victoriam de Pelagianis ab Ec- ^d Pag. 68.
clesia reportatam contulerit: ejus tamen præcipua laus debetur diligentia scientiaque
Augustini, de quo ^e Prosper,

^e Ibid. c.

*Istius ergo inter cunctos, qui de grege sancto
Insanas pepulere feras, industria major,
Majus opus, totum præstantius imbuat orbem.*

Hic ille antistes, jure merito ^f PRÆCIPUA PORTIO DOMINI SACERDOTUM ^f Pag. 164.
dictus, ^g cujus ductu catholica acies inimicos gratiæ Dei vicit, in quorum excidium unam ^g Pag. 171.
cunctorum sacerdotum manu sententiam scripsit. Et hoc quidem sensu gloriosum illud
crimen Augustino Julianus exprobrabat, eum ^h CAPUT HORUM, quæ in Pelagianos ^h Hic pag.
acta querebatur, ET CAUSSAM MALORUM exstitisse. ^{993. c.}

Ob tam insigne Augustini in Ecclesiam meritum, Hieronymus post devictos eosdem
hæreticos ipsi scribens sub annum fortè 418. testatur, ⁱ venerationem in eum suam & di- ⁱ Epist. 195.
lectionem, quæ jam antè planè cumulata videbatur, tanto nihilo minùs auctam esse cu- ^{inter Aug.}
mulo, ut ne unam quidem horam sine illius mentione durare possit. Tum eas, quas Ro-
mæ passa fuerat fidei causa, difficultates procul dubio indicans, addit, ipsum contraflan-
tes ventos ardore fidei perstitisse. Tandem subjungit eximiam illam sancti Viri lauda-
tionem: *Maacte virtute, in orbe celebraris: Catholici te conditorem antiquæ rursus fidei*
venerantur atque suspiciunt; & quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur.

Hac in re sanè Alypius gloriæ Augustini particeps fuit, à Juliano per injuriam ^k ap- ^k Hic pag.
pellatus *vernula peccatorum ejus.* Hinc anno 419. in ^l epistola utrique inscripta idem Hiero- ^{877. f.}
nymus, Testem, ait, invoco Deum, quòd si posset fieri, assumtis alis columbæ, vestris ^l Epist. 202.
amplexibus implicarer, semper quidem pro merito virtutum vestrarum, sed nunc maxi- ^{inter Aug.}
mè quia COOPERANTIBUS ET AUCTORIBUS VOBIS HÆRESIS CÆLESTIA- ^{Vide præfat.}
NA JUGULATA EST. Eisdem in fine Albinæ, Piniani, Melaniæ, & Paulæ junioris no- ^{tom. 2.}
mine salutem dicit: hanc autem epistolam ^m Hieronymi, qui subsequente anno migravit ^m Baron. ad
ad superos, ultimam nobis restare putant. ^{an. 419.}

Inter illud tempus quæstionem perplexam de animarum origine, quam ab Hieronymo
explicari sibi Augustinus expetierat, cum temere tractandam in se recepisset Vincentius Vi-
ctor, juvenis ex Mauritania Cæsariensi, catholicæ doctrinæ rudis atque expers, in er-
rores Pelagianos quosdam & iis pejores impegit. Nam inter alia dicebat, ⁿ *Quod ani-* ⁿ Hic pag.
ma meruerit esse peccatrix, ante omne peccatum. Contendebat, *Infantes ante quàm bapti-* ^{334. d.}
zentur, morte præventos, pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum. Præterea,

quos Dominus prædestinavit ad baptismum, prædestinationi ejus eripi posse, & ante defungi, quàm in eis fuerit, quod Omnipotens prædestinavit, impletum. Ad hæc, Aliquos eorum, qui sine baptismo Christi ex hac vita emigraverint, interim non ire in regnum, sed in paradysum; postea verò in resurrectione mortuorum etiam ad regni calorum beatitudinem pervenire.

Victorem Augustinus sub hujus anni 419. finem quatuor libris refutavit. Ac erranti quidem juveni, quamvis idem ^a deterius sciret quàm Pelagius, id patrocinari posse vidit, quod in operis sui exordio ^fmodestè atque humiliter profitebatur, ^b in judicando de suo opere, non credere se sibi, nec propriam sententiam tueri, si improbabilis deprehenderetur; sed sibi cordi esse, proprio judicio damnato, meliora & veriora sectari. Ea porrò modestia, quam sinceram fuisse eventus comprobavit, bonam in eo mentem denotabat; ac simul faciebat, ut opinando fidei adversa catholicæ, non tamen à fide catholica recederet. ^c Iste quippe animus, inquit Augustinus, etiam in dictis per ignorantiam non catholicis, ipsâ est correctionis præmeditatione ac præparatione catholicus. Quapropter juvenilem quidem arrogantiam eâ vehementiâ, quâ par fuit defendi fidem, coërcuit sanctus Doctor: sed interim tamen lenitatis quantum licuit, adhibere curavit: quod nimirum juvenem non præproperè detestandum, sed adhuc docendum putaret; nec damnari, sed emendari cuperet. Neque profectò spes eum fefellit; nam responsum ^d accepit à Victore, quò se is demum errores abjecisse testabatur.

Prodierunt circiter anni ejusdem 419. finem, cùm epistolæ Pelagianorum duæ, una Romam, altera Thessalonicam missa, tum Juliani contra librum primum de nuptiis & concupiscentia volumina quatuor. Hæc volumina duplici opere, uno ad Valerium, alio ad Claudium directo; illas autem epistolas libris ad Bonifacium scriptis, quemadmodum confutaverit Augustinus, jam narraturi sumus.

XXII. Augustinus anno 420. librum de nuptiis & concupiscentia secundum, necnon quatuor ad Bonifacium contra duas epistolas Pelagianorum libros conscribit.

LIBER ad Valerium Comitem primus circiter anni 419. exordium scriptus vix in lucem prodierat, cùm Julianus episcopus Pelagianus, qui Christianorum quorumque animos ejus lectione in ^e odium hæresis commoveri intelligebat, quatuor contra eum grandes libros evulgavit. His ille Augustini librum, ut sibi quidem blandiebatur, omnino revincebat: quamvis ejus partem ^f nec quartam adtingeret, contentus quæ infirmiora videbantur exagitare. At se futuræ adversarii expostulationi satis occurrissè existimabat præfatione sua, qua ^g professus erat, se silentio, quæ ad rem probandam nihil conferrent, prætermisissè. Veritatis ^h præsidio destitutus, confugiebat ad convicia, quibus passim quatuor suos libros perfundebat. Augustinum & catholicos omnes Manichæorum nomine designabat. Detrahebat ⁱ etiam nonnullis, qui à Pelagiana secta se se ad Ecclesiam receperant: sed Valerium Comitem ^k tractabat honorificentius. Hos ille libros Turbantio ^l ejusdem sectæ episcopo nuncupavit.

Eodem quoque tempore epistola ^m Romam auctore, ut ferebatur, Juliano missa est, per quam, quos posset, ut cum Augustino loquamur, suos aut inveniret, aut faceret; nimirum quotquot in magna illa civitate posset, seducere studens, metu horroreque errorum eorum, quos Catholicis Manichæorum nomine traductis imponebat. Ibidem ⁿ audientia, hoc est, synodi, quam Pelagiana factio flagitabat, recordatur. Videtur autem Julianus vana quadam de causâ voluisse illam ^o abnegare: Augustinus verò sincera-ne sit, an ficta ejusmodi abnegatio, parum curans, Juliano ut suam esse hanc epistolam inficietur concedit.

Quod porrò in eadem scriptum est, ^p ab suis ipsorum inimicis ea, quæ Augustinus eorum adversarius sparserat, in veritatis odium excepta fuisse, id similiter in epistola Pelagianorum octodecim episcoporum ad Thessalonicensem antistitem directâ legebatur. Unde sub idem tempus eam quoque scriptam fuisse, conjectare licet. Hac illi Rufum Thessalonicensi tum Ecclesiæ præfectum ad suas partes allicere tentabant, ejus videlicet atque aliorum orientalium antistitem societatem adversus impiam Manichæorum hæresim, toto Occidente susceptam, poscentes. In eo quippe sita erat omnis illorum industria, ut Catholicis horribili hæresi, quam

quam omnes cum illis pariter execrabantur, impactâ, proprios errores obtegerent, atque naturâ, lege, liberoque arbitrio commendatis, gratiam condemnarent. Hanc epistolam ipse Julianus ^a citat. ^a Hic pag. 1024. g.

Fecit Romanorum ^b catholicorum vigilantia atque sedulitas, ut utraque hæc epistola in Bonifacii papæ manus veniret. Hic illas Augustino curavit deferendas per Alypium; quem inde colligunt in Italiam id temporis profectum esse: cujus quidem itineris causam ignoramus: constat verò illum ^c & Romam, & Ravennam petiisse. ^b Pag. 413. ^a ^c Pag. 301. b.

Is Ravennæ Valerium Comitem invisit, à quo & accepit litteras, quibus ille Augustino gratias ob librum de nuptiis & concupiscentia sibi transmissum agebat: simulque eum admonebat, quosdam locos inesse, quos impeterent hæretici; rogabatque ut Alypium super iisdem locis audiret. Eidem Alypio Ravennâ posthac Romam profecto Valerius chartulas quasdam misit. Continebantur hisce chartulis excerpta ex primo quatuor librorum Juliani, ^d quæ quispiam ad libitum, nonnullis etiam mutatis, collegerat. Poscebat ^d Valerius, ut ab Augustino eadem illa excerpta quantocius refellerentur. ^d Pag. 873.

Romæ porrò Alypius brevi ^e admodum spatio commoratus, in contubernio vixit Bonifacii, qui eum & excepit amicissimè & singulari familiaritate dignatus est. Quocirca se se Alypius, atque eadem occasione Augustinum, huic pontifici artissimo amicitiae nodo devinxit. Ipsi Bonifacius duas antè memoratas epistolas idcirco dedit, quoniam ^f in iis Augustini nomen calumniosè expressum reperit. Rediit ergo Alypius in Africam duabus hisce epistolis, ac suprâ dictis excerptis onustus. ^e Pag. 411. a. b. ^f Pag. 413. b.

Hæc Augustinus excerpta ^g ex opere Juliani collecta esse, statim persensit, optassetque ipse illis non antè respondere, quàm integrum opus, unde fuerant desumpta, conspexisset: verùm judicavit maturandam interim ad illa responsionem, ut Valerio Comiti satis faceret. Quam ob rem librum alterum Valerio sub eadem inscriptione, *de nuptiis & concupiscentia* nuncupatum celeriter edidit: in quo dogma catholicum de originali malo sic vindicat ab adversarii calumniis, ut id à Manichæorum errore procul abesse demonstraret. Hunc ideo priori libro subjungimus anni tantùm interjecto spatio, quòd eum Augustinus confestim post acceptas de priore illo gratiarum actiones composuerit, nec videatur veri simile, ut ei gratias ageret, Valerium totos duos annos expectasse. ^g Pag. 301. d. 880. 881.

Præterea libros quatuor ^h *contra duas epistolas Pelagianorum*, quæ sibi à Bonifacio per Alypium allatæ fuerant, elucubravit: ita ut primo libro epistolam, quam Julianus Romam misisse dicebatur; tribus sequentibus aliam, quæ octodecim episcoporum nomine Thessalonicam directâ erat, redargueret. In primo libro hæreticum sensum in fidei professione Pelagiana, quæ Catholicis opponebatur, latentem reteggit. In secundo calumniam prævaricationis in Pelagii ac Cælestii damnatione admissæ depellit à Romanis clericis; & gratiæ nomine nec fatum asseri à Catholicis, nec personarum acceptionem Deo tribui demonstrat. In tertio exponit quid verè Catholici dicant de legis utilitate, quid de baptismi effectu ac virtute, de utriusque Testamenti discrepantia, de Prophetarum Apostolorumque iustitia & perfectione, de appellatione peccati in Christo, quid postremò de præceptorum in futura vita impletionem doceant. In quarto libro aperit insidias Pelagianorum in quinque doctrinæ eorum capitibus latentes, in laude scilicet creaturæ, laude nuptiarum, laude legis, laude liberi arbitrii, & laude sanctorum. Istud opus ipsi Bonifacio, honorifica mentione, quam apud se de eo Alypius fecerat, permotus dicavit; rogans ut illud non tam discendi, quam examinandi & emendandi gratiâ evolveret. Principio operis, ⁱ ubi Pelagianorum injuriosam adversum se agendi rationem recolit, Spero, ait, de Domino Deo nostro, quòd non sine mercede quæ in cælis est, illi me lacerant dente maledico, quibus me pro parvulis... oppono. ^h Pag. 409. ⁱ Pag. 413. b.

XXIII. Memoratos libros in Italiam Alypius circa initium anni 421. defert. Constantius edictum dat in Pelagianos. Alios sex libros in Julianum Augustinus conscribit.

QUATUOR illos libros ^k detulit ad Bonifacium, secundum quoque de nuptiis & concupiscentia portavit ad Valerium ^l idem Alypius: quem proinde manifestum est iterum exeunte anno 420. aut 421. incunte trajecisse in Italiam. Augustinus quippe ipse ad excerpta ^k Pag. 922. ^l Pag. 877. f. 895. c.

ex Juliano sibi missa respondit continuò, eâ diligentia & celeritate, per quam judicare non liceat, committere illum potuisse, ut eam responsionem tardiùs ad Valerium dirigeret. Porro Pelagiani transmarinam hanc Alypii profectionem eo infamare modo studuerunt, ut eandem susceptam adversùs illos fuisse facilè arbitremur. Et certè videbimus istos hæreticos sub idem tempus infectatum esse Constantium imperatorem.

^a Pag. 888. d. Exprobrat igitur Augustino Julianus, eum ^a *vociferari cum feminis, cunctisque caloni-*
^b Pag. 918. f. *bus, & tribunis, quibus octoginta aut amplius equos totâ Africâ saginatos collega tuus,*
inquit, nuper adduxit Alypius. Infrà autem idem gloriatur in hunc modum: ^b *Amplissi-*
mam esse nostri negotii dignitatem, ut ipsa rerum consideratio & appensio indicat, quas tue-
mur, ita etiam vester pavor, qui contra nostrorum sanguinem, pecuniarum effusione, here-
ditatum largitate, equorum transmissione, populorum seditione, potestatum corruptione pugnan-
^c Pag. 1066. a. *tes, & fidem vestram, quæ à nobis impugnatur, erubescitis profiteri, &c.* Rursum alibi: ^c *Cur*
tantis totam Italiam factionibus commovistis? Cur seditiones Romæ conductis populis excitastis?
Cur de sumtibus pauperum saginastis per totam penè Africam equorum greges, quos prosequente
Alypio tribunis & centurionibus destinastis? Cur matronarum oblati hereditatibus potestates
seculi corrupistis, ut in nos stipula furoris publici arderet? Cur dissipastis Ecclesiarum quietem?
Cur religiosi Principis tempora persecutionum impietate maculastis? Hanc verò Juliani tantam
in accusando vehementiam atque impudentiam Augustinus castigat prudentissimis hisce ver-
^d Pag. 888. d. bis: ^d Aut calumniaris, inquit, aut nescis quid loquaris: & ideo aut mendax, aut temera-
rius ista loqueris. Quid te autem nequius, si hæc ipse finxisti? quid stolidius, si fingen-
tibus credidisti? Jam verò quòd etiam scribere ausus es, neque veritus ne ad ea loca libri
pervenirent tui, quæ terrâ marique transeuntem seu venientem collegam meum Alypium
susceperunt, ubi legi apertissima tua falsiloquia sine tua irrisione vel potius detestatione
non possunt, cui, non dico impudentiæ, sed dementiæ comparatur?

Novam profectò iracundiæ causam Juliano præbuerat edictum, quod in Pelagianos sub hoc ipsum tempus dedit Constantius, ad id concedendum fortè Alypii legatione rogatuque adductus. Hunc imperatorem mortem hoc anno 421. obiisse consentiunt chronographi, cum sex tantum menses imperasset, septimo juxta Olympiodorum inchoato. Prosper & Idacius ejus inaugurationem anno 420. ponunt: Theophanes anno 421. VI. Idus Februar. Cum Theophane facit codex Theodosianus, in quo legibus à die 10. Martii an. 421. ad 28. Julii datis nomen Constantii adscribitur. Harum prima scripta est ad Volusianum: ex qua Cælestium tunc temporis in Urbe egisse cognoscimus. Ibi testatur ^e Constantius, edictum nonnullum in antiquas recentesque hæreses jam se tulisse; atramen quotidie sibi nuntiari, easdem serpere latius: quocirca ut motus quos parere illa dissidia possent, evitentur, renovare se eadem jussu, velleque, ut habita diligenti inquisitione adversariorum veræ fidei, statim ii Româ exturbentur, atque hinc procul amendantur, ac Cælestius in primis: quibus propriæ subscriptione adjungit, Volusiani interesse, ut edictum istud curet observandum. Volusianus ergo, Constantio ut obsequeretur, decretum & ipse promulgavit, quo Cælestium divinæ fidei & quietis publicæ perturbatorem Româ atque omni finitima regione pellebat, proscriptionis pœnâ iis, à quibus occultaretur, intentatâ. Edictum
^f Pag. 108. c. Constantii ad Volusianum de pellendo Cælestio memorat Photius.

Verumtamen non propterea Cælestium animus defecit: is enim aliquot post annis
^g Pag. 195. g. Cælestino Romano pontifice in Urbem anno 424. aut paulò seriùs venit, audientiam postulans, haud aliter ac si causa ejus nondum fuisset disceptata.

Cum autem gratiæ inimici ^h non desinerent fremere ad Dominici gregis caulas, atque ad diripiendas Christi oves aditus undecumque rimari; faciebat Augustinus quidquid pro sui parte muneris poterat, ut eorum rabiem vel omnino sanaret, vel à lædendis aliis repelleret. Quapropter haud quaquam satis ei fuit, excerptis ex Juliani opere sibi missis libro ad Valerium posteriore respondisse: sed postea integrum illius opus beneficio Claudii episcopi nactus, novam pleniorumque eidem responsionem edere animum induxit. Id aliunde laboris necessariò suscipiendum videbatur; quia diligentius inspecto Juliani opere deprehenderat, excerpta quæ sibi miserat Valerius, in nonnullis discrepare ab autographo: unde meritò verebatur, ne ipsum vel Julianus, vel alius quispiam ad ea responsionem cum opere ipso comparans, imposturæ reum ageret: quod re ipsa crimen sancto Doctori injuriosissimè impingere non omisit adversarius.

P R Æ F A T I O.

Alteram hanc Juliani refutationem cùm Augustinus proximè post quatuor suos libros ad Bonifacium ponat, hinc eam anno 421. aut paulò pòst editam affirmare licet. In ea Hieronymi meminit tamquam vitâ jam functi: unde sicut nihil causæ videmus, cur illam multo seriùs anno præsentì collocemus, ita constat etiam citiùs omnino statui non posse, cùm anno tantùm 420. die 30. Septembris obierit Hieronymus. Quantum porrò studii, quantum diligentia & laboris hîc adhibuerit Augustinus, non obscurè ipse indicat, ^a *opus* istud suum *tantum tamque elaboratum* appellans. Nec immeritò sanè hac ^b aliquis occasione pronuntiat, sanctum Doctorem, qui in ceteris ab se adversùs Pelagianos editis libris mirabilis est, in hoc opere penè divinum apparere.

Principio profitetur, convicia & probra, quæ in ipsum Julianus congerebat, haud à se contemni, tamquam ad se nihil pertinerent: quando inde sibi & lætitiæ & mæroris materia magna præberetur; lætitiæ quidem, propter uberem illam quam in cælis sperabat mercedem; mæroris autem, ipsius Juliani causâ, quem non poterat non ^c diligere, quid quid in ipsum ille diceret. Cùm verò Julianus eos, qui peccatum originale asserebant, Manichæorum nuncupatione afficeret; in clarissimos quosque Patrum tam Græcorum, quàm Latinorum hanc recidere criminationem ostendit Augustinus; eamque habet primi libri pars prima materiam. Altera pars in hoc versatur, ut Manichæos temerariis aliquot ipsiusmet Juliani dictis plurimùm adjuvari demonstret. In secundo libro Pelagianas quinque contra originale peccatum argumentationes convellit auctoritate præcedentium Ecclesiæ doctorum, episcoporum videlicet illustriorum decem, Irenæi, Cypriani, Reticii, Olympii, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, Basilii, Johannis Constantinopolitani, & Innocentii: adjuncto quoque testimonio presbyteri Hieronymi, viri sancti & per quàm eruditi. Cùmque probè sciret nihil frontis habere adversarium, qui haud dubiè illos omnes celeberrimos viros eodem similiter errore captos dicere non erubesceret; idcirco singulis illius quatuor libris deinceps singulos totidem suos opponit, dicta illius omnia excutens, iis tantùm prætermittis, quæ nodum quæstionis nullum haberent. Ac tertio quidem libro probat præsertim, malam esse concupiscentiam, quamvis bonæ sint nuptiæ & à Deo institutæ. Illo malo bene uti pudicos conjuges, meliùs non uti continentes fideles. Ab hoc malo longè diversum esse id quod Manichæus ex altera substantia quadam Deo coæterna permixtum nobis deliravit. In quarto docet virtutes infidelium veras non esse: atque inter alia obiter ostendit, quomodo gratia non secundùm merita detur, nec tamen in factum sit referenda. In quinto observat, multitudinem Christianam scire, peccati merito fieri, ut imago Dei & tantos hîc in parvulis patiatur cruciatus, & si absque baptismo iidem intereant, à regno Dei excludatur. Deinde probat perizomata à parentibus primis ob pudorem ex peccato venientem assumpta. Peccatum præcedentis peccati pœnam esse posse. Ex eadem massa damnationis alios esse gratis electos, alios vasa iræ factos. Concupiscentiam semper esse malam, in illis etiam qui ei non consentiunt. Verum sine concubitu esse conjugium. Carnem Christi à ceterorum hominum carne peccati differre, &c. In sexto libro peccatum originale monstrat ex baptismo parvulorum, ex verbis Apostoli, ex baptizandorum exorcismo & exsufflatione. Oleæ ac oleastri exemplo convenienter explicari, quomodo ex parentibus regeneratis & justis nascantur filii peccatores & regenerandi. Peccatum originale in primis parentibus voluntarium, ac nobis quidem alienum proprietate actionis, nostrum tamen esse contagione propaginis, &c.

Huic operi suo proximè subjungit *Enchiridion* ad Laurentium, post mortem Hieronymi, quem ibi ^d beatæ memoriæ exornat elogio, à se compositum: cujus libri quamvis generaliore titulo *de fide, spe, & caritate*, esse voluerit; in tradenda tamen gratiæ Christianæ doctrina maximam partem impendit.

*XXIV. Pelagiani casso conatu Orientales Ecclesias per-
tentant. Pelagius in Syria, & Iulianus in Cilicia, damnan-
tur. Quoniam factiosi adhuc in hæresi pertinaces evaserint.*

AGGRESSI sæpe sunt Pelagiani, Orientem non secus atque Occidentem turbis mifcere: maximè verò post Zosimi judicium, à quo provocare ad generalem synodum, numquam ad annum usque 431. destiterunt. Ex eorum ergo, qui sede exturbati fuerant,

episcoporum suorum numero, quosdam misere Constantinopolim, ubi erroris sui impietatem dissimulantes, se causamque suam falsa specie obduxerunt. Verum in ea civitate beato ^{a Append. pag. 130. d.} Johanni Chrysostomo Atticus successerat, ^{b Pag. 68.} illius fidei dignus æmulator, ^{c.} qui hoc in casu scientiâ suâ simul ac episcopali virtute adhibitâ, eorum legationem rejecit, antiquam illis Ecclesiæ fidem opponens; eosdemque tam acriter infecutus est, ut ne consistendi quidem in urbe licentiam daret. Idem acta, quæ adversus eos confecerat, ^{c Pag. 130. c.} Romam direxit. In his legatis numeratur Cælestius ab iis, qui de hoc tempore accipiendum putarunt illud, quod Augustinus tradit, ^{d Hic pag. 554. d.} ipsum apud Constantinopolim ab exercitu Christi debellatum: quod factum alii nihilo minus ad eam Cælestii ab Constantinopolitana Ecclesia ejectionem, ^{e Suprà n. XIV.} quæ Zosimi iudicium præcessit, referendum arbitrantur.

Præterea Julianus unâ cum aliis septemdecim Pelagianis, qui sibi nomen episcopale assumebant, ^{f Hic pag. 412. c.} Thessalonicam, ut antè jam nobis observatum, ad Rufum hujus urbis episcopum scripsere, ut eum, si quo pacto possent, ad suas partes traducerent. Qua porro is ratione exceperit illorum epistolam, nescimus: at illud habemus pro comperto, eundem Rufum ab Ecclesiæ unitate numquam recessisse. Quod si Pelagiani quidpiam erroris suo commodum ab ipso obtinuissent, neutiquam sibi temperasset Julianus, quin id palam prædicaret. Erat alioquin ipse Thessalonicensis antistes præ ceteris devinctus Apostolicæ sedi, necnon ad subscribendam sententiam Romanorum pontificum hoc nomine obstrictus, quod eidem ab ipsis alii in Illyrico Metropolitanis subjicerentur.

Procul dubio non commisere iidem hæretici, quin Ephesinam quoque Ecclesiam, ubi Cælestius ob diutinam in ea commorationem variis fortè necessitudinibus gaudebat, pertentarent: & videbatur sanè hæc illa Ecclesia, quæ per imprudentiam hæresiarcham istum in presbyterorum consortium cooptaverat, suscipiendæ ipsius defensioni præ cunctis aliis magis obnoxia. Nihilo minus tamen non tempori ulli commodius, quàm isti hosce Prosperi versus aptaveris:

^{g Append. pag. 68. b.}

*Prætereo quanto fuerit bene mota tumultu
Clara Ephesos, non passa suis consistere tectis
Vasa iræ, & morbi flatus, & semina mortis.*

Quonam anno suum illud in Pelagianos odium istæ omnes Ecclesiæ professæ fuerint, minimè liquet: hoc tamen videri potest non ante anni 421. exitum accidisse; quando Augustinus in suo contra Julianum opere, scripto, uti putamus, eodem 421. anno aut paulò post, nullam ejus rei fecerit mentionem, quamvis ad id occasio invitaret; solùmque Cælestii apud Constantinopolim debellati, quod ante annum 418. contigerat, recordatus fuerit.

^{h Pag. 72. a.}

Neque sancto huic episcopo, neque Prospero innotuit alia Ecclesiæ orientalis pro fidei causa contra Pelagium ipsum synodica declaratio. Etenim cum eundem hæresiarcham, qui circumventis episcopis in Diospolitana synodo absolutus fuisse videbatur, accusatores sui apud aliam persequerentur synodum, cui Theodorus episcopus Antiochenus præsidebat, non potuit ille versipellis coram eo conventu latitare, sed hæreseos convictus è sanctis Jerosolymorum locis exturbatus est. Mercator adeo memorabilis eventus ^{i Hic pag. 25. & 109.} testis unicus, Theodoti ac Praylii Jerosolymitani antistitis epistolas hac de re ad urbis Romæ episcopum datas citat. Fuere profectò Pelagii tunc accusatores illi ipsi celeberrimi, Heros & Lazarus, qui soli id muneris in istum obire voluerant, quosque tacitis eorum nominibus paulò antè Mercator indicaverat. Atque adeo videntur Pelagium, ubi primùm eis licuit, apud Theodotum persequi debuisse. Hinc putat Johannes Garnerius, ^{i Garn. in Mercat. pag. 25. & 109.} Theodotum ac Praylium memoratas litteras jam inde ab 417. anno, obitu Innocentii nondum comperto, scripsisse adversus illum hæresiarcham. Verum tametsi fieri potuerit, ut episcopatum jam ipso anno 417. gereret Theodotus: nihil tamen credere nos compellit, Praylium eodem ferme tempore de Pelagio scripsisse in utramque partem. Vidimus si quidem, ^{k Suprà n. XV.} eum hoc ipso anno ad episcopalem dignitatem evectum, illius gratiâ litteras ad Romanum pontificem dedisse; quæ Romam mense tantùm Septembri pervenerant. Quapropter locari aliquanto seriùs potest Theodoti concilium, sive post damnationem Pelagii per Zosimum anno 418. promulgatam, sive etiam post obitum Hieronymi, qui in 30. Septembris an. 420. incidit; quia non commisisset Hieronymus, quin optatissimum ejusmodi nuntium, si adhuc in vivis fuisset, Augustino significaret.

Cum pertineret ad Antiochensem patriarchatum Cilicia, ibi quoque in provinciali sy-

nodo damnati fuere Pelagiani. Quin etiam famosus ille Theodorus Mopsuestiensis, qui hujus hæreseos parens audiebat, qui eandem edito in Hieronymum & Augustinum opere defenderat, qui denique Juliano aliisque præcipuis ejusdem patronis paulò antè perfugium præbuerat, ^a adversus Julianum ipsemet in eodem concilio anathema pronuntiavit. Id Mercator prodit factum esse post Juliani abscessum è Cilicia: quò nimirum ille, Occidentem anno fortè 421. relinquens, exarato mari, & lustrato, ^b inquit Mercator, Oriente, id est, Asiâ minore, se se cum erroris & exilii fociis receperat. Nec deest, ^c qui commorationem illam Juliani apud Theodorum, & mala inde in omnem circum regionem profecta causam habendæ huic in Cilicia synodo dedisse opinetur. Theodorum adierat Julianus, teste Mercatore, ut ad propugnandam Pelagianam hæresim vires ab ipso novas sumeret, utque ex magisterio ejusdem velut instructor, aliud contra Augustinum opus aggrediretur. Neque dubium est, quin idem ipse Theodoro, ad edendos libros in peccati originalis assertores, si fortè ab eo non jam ante aliquot annos, ut ^d observavimus, editi erant, auctor incitatorque fuerit.

^a Append. pag. 116. f.

^b Ibidem.

^c Garn. in Mercat. pag. 219.

^d Suprà n. X.

Pulsus Jerosolymis Pelagius quò perfugerit, ignotum est: neque ejus posthac in historiæ monumentis reperitur ulla mentio. Erat is alioqui ætatis jam sat provectæ, ut mærori, quem pro sua animi superbia ex omnium in se offensione atque odio capere debebat, non admodum diu superesset. Ceterum hæresis ejus sectatores cum se se & damnatos ab Occidente & ab Oriente repudiatos intelligerent, ii ^e magnam partem ad saniora consilia redierunt, errores suos ejurarunt, relicto cui inhæserant Juliano Pelagium damnarunt, ac sedis Apostolicæ clementiam imploraverunt. Indulgentiam erga eos adhibendam rata Ecclesia, suscepit redeuntes, atque etiam illos in suas sedes restituit. Julianus anno circiter 420. scribens, desertores quosdam Pelagiani dogmatis ad fidem catholicam reversos, tacitis eorundem nominibus, arguebat. Possidius quoque, qui circa annum 432. gesta Augustini litteris consignabat, ^f plurimos à Pelagianis rediisse, ac rectæ fidei veritate in dies magis magisque detestandi erroris tenebras superante, redire etiam tunc, testabatur. Ex iis, quos reduces pia mater Ecclesia complexa est, unum cognoscimus ^g Turbantium, cui Julianus primum suum opus in Augustinum inscripserat; quem & sanctum vocitabat & magno virtutum splendore conspicuum. Hunc Augustinus in secunda Juliani refutatione fratrem appellat; quia illi haud dubiè, quemadmodum & aliis, restituta fuerat episcopalis dignitas.

^e Append. pag. 71. c. 73. a.

^f Possid. cap. 18.

^g Hic pag. 875. a. b. 960. c.

Julianus autem, & qui cum illo in hæresi mentem obfirmarunt, cum eos, ubicumque apparerent, ut cum Augustino ^h loquamur, ubique diffusus Christi debellaret exercitus, quisque quò potuit se se recepit. Neque vero absimile est, istorum aliquos commoratos esse in Galliis, ubi sub hoc tempus diversi episcopi suspicionem, quòd Pelagianis erroribus addicti essent, de se præbuerunt: quando Valentinianus III. ⁱ septimo Idus Julias anni 425. edixit, ut iidem episcopi de abdicandis intra viginti dies hisce erroribus interpellarentur à Patroclo Arelatensi; quod nisi facerent, aliis in eorum locum suffectis, ipsi solum vertere cogerentur. Nonnulli quoque in Britanniam intulere suam hæresim: ibi si quidem Pelagianus quidam nomine Agricola, Severiani episcopi Pelagiani filius, Ecclesias Hiberniæ dogmatis sui suasionem corrumpebat tempore Cælestini papæ, ^k qui eò Germanum episcopum Antissiodorensē misit, ut deturbatis hæreticis Britannos ad catholicam fidem dirigeret. Severianum huncce quidam malè confundebant cum Severo Sulpitio, de quo quidem Gennadius scriptum reliquit, quòd is *in senectute sua à Pelagio deceptus* fuerit: sed continenter addit, eum *agnoscentem loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuisse, ut peccatum quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret.* Britannis quoque Pelagii dogmata Honorii & Theodosii ætate tradebat Fastidius episcopus, cujus liber ad Fatalem viduam inter subdititia Augustini ^m opera exstat, illius hæresiarchæ sententiis verbisque deturpatus. Porrò missâ ex Britannii legatione certiores facti episcopi Gallicani Pelagianam pestem ibi latius serpere, habuerunt numerosam synodum, in qua delectus est, cum ⁿ Lupo Trecensi, Germanus Antissiodorensis episcopus: qui ad opprimendam illic hæresim semel & iterum trajecit; primum quidem tunc cum Lupo episcopo, anno 429. postea autem cum ejusdem Lupi discipulo, Severo Trevirensi, anno 447.

^h Pag. 554. c.

ⁱ Append. pag. 126. f.

^k Pag. 128. c.

^l Sic vet. cod. Corb.

^m Tom. 6. append. pag. 183.

ⁿ Append. pag. 128. f. & seq.

Quò evaserit Julianus, quàmque incassum ipse & ejus collegæ Nestorii temporibus novos conatus ac molitiones in Oriente apud Ephesinæ synodi patres adhibuerint, ^o alio loco dicturi sumus. Quod ad Cælestium, qui cum Romam circiter annum 424. repe-

^o Hic pag. 808.

^a Append.
pag. 69. c.
129. c. 130.
135.

tiisset, uti suprâ narravimus, Italiâ jussu Cælestini papæ exterminatus fuit, is ^a Nestorium cum Juliano aliisque ejusdem factionis episcopis convenit Constantinopolim: ibi Theodosium secundum imperatorem, quò sibi concilium concederetur, interpellarunt: Nestorius verò in eorum gratiam Cælestino scripsit. At cùm Theodosio libellum adversus illos anno 429. obtulisset Mercator, ipsis imperatum est ex urbe excedere. Ab hinc quid factum fuerit Cælestio, nusquam reperimus.

XXV. Adrumetini monachi super questione de gratia & libero arbitrio inter se dissident circiter annum 426. Eos Augustinus libro in idem argumentum conscripto ad concordiam adducit.

ALIQUANTO post damnatos à Zosimo papa, postque ejectos Occidente Pelagianos obortum est inter Adrumetinos monachos dissidium de prolixiore ad Sixtum epistola, felix profectò fortunatumque, quod binos libros Ecclesiæ tam necessarios, unum *de gratia & libero arbitrio*, alterum *de correptione & gratia* peperit, puta circiter annum Christi 426. Non enim est, cur memoratos libros vel ultra hoc tempus differamus, quando recensentur in Retractionibus circa annum 427. editis; vel prius collocemus, quia postremum ibidem locum occupant.

^b Hic pag.
746. epist.
216. n. 2.
& seq.
^c Pag. 711.
ep. 214. n. 2.

Erat Adrumetum eo tempore civitas in Byzacena Africæ provincia celebris. Ibi cœnobium incolebatur à monachis, in quibus Florus ^b quidam patriâ Uzalensis numerabatur. Hic iter caritatis instinctu cùm in patriam comite Felice Adrumetino item monacho suscepisset, dum ibi diversaretur, quædam Augustini opuscula reperit, nempe ^c epistolam ad Sixtum, quam & dictante eodem Felice cum bona Uzalensium monachorum venia transcripsit. Floro postea Uzali Carthaginem profecto, Felix ad proprium monasterium rediit, secum sancti Doctoris librum ferens. Atqui cùm illud idem opus, Valentino abbate inscio, fratribus legere cœpisset, eorum quinque vel non multo plures sensum auctoris non assecuti, ac medicinam in morbum vertentes, magnas turbas in cœnobio excitavere; contententes videlicet, ab aliis, qui doctrinam hanc rectius intelligebant, ita defendi gratiam, ut liberum arbitrium abolerent, nosque negarent in extremo judicio secundum sua cujusque opera judicandos. An autem ea scriptio Augustini esset, quosdam apparet subdubitasse. Floro Carthagine reverso tumultus denuo recrudit: in illum tamquam vulnere, quæ ab hoc libro passi erant, auctorem insurrexere, turbas monasterii omnes ac dissidia illi accepta referentes; eo quòd ejusdem verba, cùm quæstiones ita difficiles conabatur exsoluere, haud quaquam caperent: ipse quippe germanam & catholicam fidem sectabatur.

^d Pag. 746.
ep. 216. n.
2. & seq.

Hoc dissidium toto illo tempore intra monachos se se continuerat, ^d rem ignorante Valentino: sed ratus est Florus officii sui esse, hujus illum admonere. Abbas autem, quin ea lucubratio verus Augustini fetus esset, atque orthodoxam doctrinam exhiberet, in dubium non revocavit. Satis quippe noverat sancti Doctoris stilum, sapientiamque illam angelicam quæ ejus in scriptis relucebat. Videbat hoc eodem in libro Christianam gratiam fulgentiore ac vehementiore dicendi copiâ commendatam, quàm ut de auctore ejus sibi liceret ambigere. Illum igitur cum voluptate perlegit, & lumen solatiumque, quod suavissimæ sancti Viri monitiones humilibus infundunt animis, non sine magna veneratione percepit. Simul quoque operam dedit, ut impias illas quæstiones ignorantiam quorundam è suis fratribus natas comprimeret: decrevitque aliquos mittere ad episcopum Uzalensem Evodium, qui ab eo documenta ad librum Augustini probè intelligendum necessaria ad se referrent. Sanctus ille antistes, de contentione, queis illi inter se super libero arbitrio divinaque justitia digladiabantur, certior factus, ad Valentinum abbatem

^e Evod. epist.
ad Adrumet.

ejusque monachos rescripsit epistolam, quâ eosdem alloquitur in hæc verba. ^e Honorabiles fratres retulerunt nobis, quia nescio quæ ibi quæstiones inter vos natæ sunt de libero arbitrio & de justitia Dei. Laudamus quidem studium vestrum, sed nolumus esse contentiosum. Contentio enim perturbationem excitat, sed studium pietatem requirit. Liberi arbitrii plenissimum affectum habuit homo primò procreatus, Adam dico: sed ubi sauciatum est ipsum liberum arbitrium, infirmatum est. Ergo est in homine nunc liberum arbitrium, sed sauciatum. Inde dictum est: Infirmatus est in egestate vigor meus; &, Lumen

Psal. 30.
11.

P R Æ F A T I O.

oculorum meorum non est mecum. Ad hoc recuperandum missus est medicus Salvator ^{a Psal. 37. 11.} Christus, ut salvaret quod perierat, & curaret quod vitiatum fuerat. (Et post alia:) Legant ergo, inquit, sancti Dei majorum dicta, sicut jam dixi, qui habent divini muneris pium affectum: & quando non intelligunt, non citò reprehendant, sed orent ut intelligant. Hoc Evodiana epistolæ fragmentum habemus à Jacobo ^a Sirmondo, qui nobis indicasse ^{a Histor. predestinat. cap. 1.} contentus, eandem reperiri in codice Trevirensis abbatiae S. Maximini, prætermisit cetera, non indigna, ut ait, luce omnia, nisi quòd parum emendata. Porrò quibus Augustini liber non fecerat satis, ii nec Evodii responsione sibi satis factum declaravere: nam ipsummet convenire Augustinum, apud se statuerunt; tamen ei consilio suus ipsorum abbas refragaretur. Hic præterea incassum eis mederi conatus est ope sancti cujusdam presbyteri nomine Sabini, qui librum eisdem nitida interpretatione explicavit. Quare cum ille jam nullum aliud remedium cognosceret, ipsorum profectio, ne per repullam augerentur in eis vulnera, vel invitus consensit, atque etiam pecuniâ ad iter necessariâ instruxit: litteras tamen nullas dedit ad Augustinum; ut ne ipsemet, perinde atque illi, circa veritatem doctrinæ ejus anceps fluctuare videretur.

Itaque libertatis adversus gratiam defensores liberè ac ^b *inordinata profectio*, id est, ^{b Pag. 746. ep. 216. n. 1.} contra monasticæ disciplinæ ordinem, iter aggressi sunt, scriptionem de qua disceptabatur, secum ferentes: nec plures iidem quàm duo nominantur, ^c Cresconius, & Felix, alius hic forsitan ab eo qui memoratam scriptionem in Adrumetinum monasterium adtulerat: qui tamen & ipse videtur cum illis unâ profectus, quando ejusdem comites ^d appellantur. ^{d Pag. 746. ep. 216.} Illis profectis, alii fratrum in monasterio quiete ac pace gavisi sunt. Quamquam autem isti nullis ^e instructi erant ad Augustinum litteris; tamen quia se monachos ex Adrumetina congregatione ferebant, eos sanctus Episcopus excepit, majorem in iisdem simplicitatem advertens, quâ ut doli fraudisve posset habere suspectos. Hi ergo narraverunt ei, ^f gratiam sic prædicari à quibusdam suis fratribus, ut ab iis negetur liberum arbitrium, as- ^{f Epist. 214. n. 1.} firmeturque nos ex nostris operibus judicandos non esse: ab aliis autem cum gratia simul agnosci & liberum hominis arbitrium, & justitiam Dei qua reddet unicuique secundum opera ejus. Iidem insuper Florum quasi dissidii, quo eorum congregatio divellebatur, auctorem insimulabant.

Docuit monachos Augustinus, illisque suam ad Sixtum epistolam exposuit. Per eosdem quoque ad Valentinum & fratres in Adrumetino conventu ipsius convictores scripsit ^g epistolam, qua difficillimam illam ^h de voluntate & gratia quæstionem discutiebat. Valentinum autem ⁱ rogabat, Florum ad se mitteret, id scilicet animo conjectans, quod res erat, ^{i Epist. 214. n. 6.} adversus illum ideo tumultuari alios, quòd non assequerentur quæ diceret. Optasset quidem Augustinus, varia instrumenta quæ ad historiam Pelagianæ hæreseos pertinebant, per Cresconium ac Felicem transmittere: sed illi moram ad eadem exscribenda non dabant, ^k maturantes reditum ad monasterium, ut ibi Pascha, quod anno 427. in diem 3. Aprilis ^{k Epist. 214. n. 5.} incidebat, cum suis fratribus, sublatâ jam dissidiorum causâ, in perfecta animorum consensione celebrarent. Eo quidem illorum consilio adductus fuit sanctus Episcopus, ut memoratam epistolam ad Valentinum illis ante Pascha traderet: nihilo minùs tamen eosdem ultrâ ^l dictum festum, quo illos magis contra Pelagianam perniciem communiret, apud ^{l Epist. 214. n. 1. & seq.} se retinuit: cujus moræ causam autumant præbuisse alium Felicem, qui scilicet ad Augustinum paulò tardiùs, non nisi post comites suos pervenit; & à quo credibile est, sanctum Doctorem verum disputationis hujusce statum didicisse. Inter hanc ergo eorum longiorem moram Augustinus, non modò suam ad Sixtum epistolam iisdem monachis legit, verùm etiam Carthaginensis synodi, ac Milevitanae, nec non quinque episcoporum ad Innocentium litteras, cum singulis Pontificis ad easdem responsis; epistolam quoque Africani concilii ad Zosimum, & Zosimi rescriptum ad universos totius orbis episcopos missum; denique canones concilii plenarii totius Africæ contra Pelagianam hæresim constitutos: quibus omnibus libri etiam à Cypriano de oratione Dominica editi, quo quidem beatus ille Martyr gratiam Dei mirificè commendat, lectionem addidit; nihil prætermittens, quo minùs eosdem, neque libero arbitrio, neque gratiæ necessitate negatis, sanos in fide ac firmos efficeret.

Præterea verò compellente eâ, ^m quâ in fratres suos Vir sanctus fervebat, caritate, li- ^{m Hic pag. 717. b.} brum super hoc ipso argumento elucubravit, cui titulum indidit, *de gratia & libero*

P R Æ F A T I O.

arbitrio ad Valentinum & cum illo monachos. Ibi demonstrat primum ex Scripturis, & hominem libero arbitrio verè præditum esse, & eum tamen sine gratiæ adjutorio nihil boni posse agere. Postea probat gratiam non secundum merita dari; & explicat qua ratione vita æterna, quæ bonis operibus redditur, verè sit gratia. Deinde ostendit, nec scientiam legis, nec naturam, nec solam remissionem peccatorum esse gratiam illam quæ per Christum datur; sed hac Christi gratiâ fieri, ut lex impleatur, ut natura liberetur, ut ne peccatum dominetur. Expugnat perfugium Pelagianorum, quo excipiebant, ^a *gratiam, etsi non secundum merita bonorum operum detur, tamen dari secundum merita bonæ voluntatis, quæ præcedit, credentis & orantis.* Incidit in quæstionem, cur Deus jubet, quod ipse daturus est; anve jubeat aliqua, quæ non possumus. Caritatem, sine qua præcepta non implentur, non in nobis nisi ex Deo esse convincit. Docet operari Deum in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates ^b quocumque voluerit, sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum, judicio utique aliquando occulto, semper tamen justo. Ad extremum, gratiæ gratiæ nec meritis redditæ exemplum haberi luculentum in iis parvulis qui salvantur, dum alii quorum cum illis una causa est per-eunt.

^c *Pag. 744. d.* Hortatur Adrumetinos, ^c ut librum hunc suum assidue repetant: ac si quidem doctrinam illius capiant, Deo gratias agant: sin autem in eo aliquid obscuri offendant, ejus intelligentiam piis precibus satagant obtinere: in primis à se repellant scientiam illam contentiosam ac zelum amarum, quam tantopere Jacobus apostolus detestatur. Illis adhuc lectionem ejusdem libri majorem in modum commendat, ^d in alio, quem postea ad eosdem monachos direxit: confidens ^e fore divinâ opitulante gratiâ, ut illo diligentius evoluto, penitusque intellecto, dissensiones omnes, quæ inter ipsos de hac re erant obortæ, consopirentur. Idem hoc opus Cresconio & ipsius comitibus legit, ac deferendum in cœnobium suum dedit, adjunctis reliquis instrumentis ad Pelagianorum condemnationem spectantibus, quæ isthuc mittenda existimavit. Tradidit simul & secundam epistolam ad Valentinum ejusque fratres, quos ibi de Floro ad se mittendo compellat in hæc verba: ^f *Epist. 215. n. 8.* Si quid de vobis mereor, veniat ad me frater Florus.

X X V I. Liber alius ad eosdem Adrumetinos mittitur, de correptione & gratia nuncupatus.

^g *Pag. 746. ep. 216. n. 1. & seq.* AUGUSTINI librum ac epistolas ^g summa cum veneratione Valentinus accepit: & quamquam fratrum quorundam suorum imperitiâ contigerat, ut ipse alique à culpa immunes ab eo simul objurgati viderentur; tamen quòd illorum curiositas fructus adeo felices peperisset, sibi que doctrinæ tam utilis tamque jocundæ adtulisset cognitionem, multum gavisus est. Non commisit profectò idem Valentinus, quin ad illum proficisci Florum juberet, datis etiam litteris, quibus quidquid in monasterio suo gestum fuerat, sancto Antistiti exponebat, cum fidei suæ, quam & Flori esse affirmabat, professione. Ibi quoque rogabat, ut monasterio suo pacem & ab ejusmodi contentionum procellis tranquillitatem à Deo precibus obtineret. Illud ad extremum adjiciebat, quæ Florus ad ejusdem sui monasterii regulam disciplinamque constituendam ab ipso peteret, ne gravaretur præcipere. Florus hoc iter suscepit lubens, seque unâ cum aliquot aliis contulit ad sanctum Antistitem: qui ubi fidem de libero arbitrio & gratia catholicam in eo deprehendit, nec non ex Valentini epistola pacem inter fratres jam ferme compositam, eorumque in veritate consensionem & in caritate flagrantiam cognovit, lætitiâ minimè mediocri perfusus est. Vir sanctus oppidò gaudebat, quòd divina misericordia nequitiam diaboli in servorum suorum provectum mirabili bonitate vertisset; ita ut artes ipsæ quibus humani generis hostis eorum nonnullos ^h subvertere molitus erat, nocerent nemini, & multorum eruditioni conducere, eorum scilicet qui Floro obstiterant, verborum ejus sensum non assequentes. Nam postea errorem suum correxisse iidem videntur. Et hinc factum est, ut ⁱ *Pag. 117. ep. 214.* Augustinus, qui in epistola ad Valentinum prima, ⁱ hoc in monasterio quosdam esse, qui re vera liberum negarent arbitrium, quasi rem certam posuerat; quique postea, fortè alterius Felicis relatu edoctus, ea de re quodam modo ^k hæsitabundus locutus fuerat, dicens quosdam esse, qui sic gratiam defenderent, ut negarent liberum arbitrium, aut qui

P R Æ F A T I O.

qui hoc negari existimarent, quando illa defenditur: hinc factum igitur, ut in Retractationibus, post acceptam Valentini responsionem & auditum Florum, diceret elucubratum à se librum eorum causâ, ^a qui cum defenditur Dei gratia, putantes negari liberum arbitrium, sic ipsi defendunt liberum arbitrium, ut negent Dei gratiam, asserentes eam secundum merita nostra dari. ^a Hic pag. 711.

Accepit quoque Augustinus, idque forsitan ex eodem Floro, in ^b Adrumetino monasterio reperiri quemdam, qui objectaret: ^c *Ut quid nobis prædicatur atque præcipitur, ut declinemus à malo, & faciamus bonum, si hoc nos non agimus, sed id velle & operari Deus operatur in nobis? Ergo præcipiant tantummodo nobis quid facere debeamus qui nobis præsumunt, & ut faciamus orent pro nobis: non autem nos corripiant & arguant, si non fecerimus. Quomodo meo vitio non habetur, quod non accepi ab illo, à quo nisi detur, non est omnino alius unde tale ac tantum munus habeatur?* Falsa illa consecutio, qua hic monachus gratiæ doctrinam in invidiam adducere nitebatur, Augustinum impulit, ut eandem doctrinam adversus eos ^d qui liberum arbitrium non secundum gratiam, sed contra eam defendebant, nova ipse emissa lucubratione tueretur. Hic ille liber est, ab eo prænotatus, de *correctione & gratia*; quem iisdem Valentino & cum illo monachis inscripsit: tametsi in eo non impugnarentur illi, ^e ut pote quorum rectum esset cor in Deum; nam & ille ipse, ^e pag. 752. à quo fuerat ita objectatum, poterat ab opinione discessisse. Certè quidem proficitur sanctus Doctor, non se adversus Adrumetinos, sed adversus eos agere, qui cum nihil nisi terrenum sapiant, nolunt se ob mala quæ perpetrant, à gratiæ prædicatoribus reprehendi; vel saltem adversus ipsas humanas cogitationes, quæ quorundam mentibus incurrere possent. Quin etiam in disputationis serie illos impetit, qui nondum baptismo erant regenerati.

In hoc maximè libro Augustinus prædestinationis fundamenta, quæ hæctenus ^f non tam clarè ac distinctè proposuerat, liquidius explicare cœpit. Unde qui Massiliæ hoc mysterium impugnabant, insensissimi erant huic operi: quod è contrario multum solatii ac luminis Prospero ceterisque gratiæ defensoribus afferebat. Principio libri ponit catholicam fidem de lege, de libero arbitrio, de gratia: & docet gratiam Christi eam esse, quâ solâ homines liberantur à malo, & sine qua nullum operantur bonum, ipsâ non solum monstrante, sed etiam præstante ut id cum dilectione agant. Correctionem hominum malorum, qui hanc gratiam non acceperunt, nec injustam esse, cum sua voluntate mali sint; nec inutilem, tametsi fatendum est non nisi per Deum fieri ut profit. Perseverantiam in bono magnum re vera esse Dei donum: tamen qui non accepto hocce dono fuerit sua voluntate relapsus in peccatum, eum non correctione tantum, sed si usque ad mortem in malo permanerit, etiam æterna damnatione dignum esse. Cur hoc donum ille accipiat, ille non accipiat, esse inscrutabile. Ex prædestinatis nullum perire posse: ac proinde perseverantiam, quam non omnes accipiunt qui hîc filii Dei appellantur, iis omnibus dari qui verè filii sunt præscientiæ & prædestinatione Dei. Occurrit quæstioni de Adamo, quomodo ipse non perseverando peccavit, qui perseverantiam non accepit. Ostendit tale primùm ipsi datum esse adiutorium, per quod posset, ac sine quo non posset permanere si vellet, non quo fieret ut vellet: nunc verò per Christum dari, non solum sine quo permanere non possumus, etiam si velimus, verùm etiam tantum ac tale, quo fiat ut velimus. Prædestinatorum, quibus proprium est huiusmodi donum, probat certum esse numerum, neque augendum, neque minuendum: & cum ignotum sit, quis ad eum numerum pertineat, quis non pertineat, medicinalem correctionem adhibendam esse omnibus peccantibus, ne vel ipsi pereant, vel alios perdant. Concludit tandem, neque gratiâ prohiberi correctionem, neque correctione negari gratiam.

XXVII. Leporius monachus Galliis ob dogmata fidei Incarnationis & divinæ gratiæ contraria exturbatus, per Augustinum in Africa ad emendationem adducitur.

ASSERIT in superiore ^g illo libro Augustinus, usque tunc repertum esse neminem tam cæcum tamque ignarum in fide, ut dicere auderet, Christum de Spiritu sancto & virgine Maria filium hominis natum, per liberum tamen arbitrium bene vivendo & sine peccato

^a Append. pag. 127. b. bona opera faciendo meruisse, ut esset Dei filius. Verùm tamen hoc ipsum Cassianus quibusdam adtribuit, quorum è præcipuis erat Leporius: qui quidem Leporius in emendationis suæ libello rem confitetur satis apertè. Hæc igitur palinodia, quæ potissimum ad Augustini laborem ac diligentiam referenda est, omnino videtur memorato libro posterior; prior autem ultimo in Julianum opere: si quidem isto in opere ^b hunc errorem, ob verba quædam Juliani, quæ huc pertinere aliquo modo videbantur, Pelagianis tam incunctanter objectat sanctus Doctor, ut ipsum hujus additæ per eosdem impietatis factum aliunde certior, par sit existimare.

^c Append. pag. 127. f. Leporius monachum in Galliis professus, vitæ ^c puritate inter alios eminebat: verùm idem virtutem suam non adjutorio divino, sed libero tantum arbitrio propriisque viribus adscribebat, doctrinam Pelagianam secutus, quâ & imbutum fuisse eum ab ipsomet Pelagio, indicare videntur illa verba Cassiani: ^d *ex Pelagii institutione vel potius pravitate descendens*. Quin etiam idem hic in præcipitium multo perniciosius ruit. Etenim recensitus est inter præcipuos duces eorum, qui per id tempus è Pelagianæ ^e hæreseos principiis & antiquam Ebionitarum impietatem renovarunt, & Nestorianæ jecerunt fundamenta. Inter alia, cum dicerent isti, *solitarium hominem Jesum Christum sine ulla peccati contagione vixisse*; eò progressi erant, ut assererent, *homines si velint, sine peccato esse posse, absque adjutorio Dei*. Exinde in majorem insaniam prorumpentes dicebant, *Jesum Christum hunc in mundum non ad præstandam humano generi redemptionem, sed ad præbenda bonorum actuum exempla venisse*. Scribit Cassianus, emeruisse hanc pestem ætate sua, & maxime Beligarum urbe, vel ut alia lectio habet, *ex maxima Veligarum urbe*. An autem Belicam designatam voluerit, an verò legere oporteat, *ex maxima Belgarum urbe*, quod nomen Augustæ Trevirorum conveniret, aliorum judicium esto. Atqui eodem affirmante Cassiano constat, Leporium in Galliis hanc eandem hæresim vel primum, vel primos inter defendisse. Facundus quoque memoriæ prodidit ^f eandem illum doctrinam tradidisse in Galliis, quam postea in Oriente Nestorius disseminavit.

^g Append. pag. 127. c. Errores suos Leporius evulgaverat scriptâ epistolâ, quæ graviter offendit orthodoxos & ingentia scandala peperit. Cassianus, qui poterat jam inde ab anno 415. in Provincia versari, profiteretur ^g se illum, ut resipisceret, admonuisse: idem quoque præstitere ^h alii è Galliis eruditi viri, sed frustra. Quapropter monachum errantem ⁱ pro suæ arrogantiae merito corripientes episcopi Gallicani, Proculus & Cylinnius, impia illius dogmata damnaverunt. Ille Galliis exturbatus trajecit in Africam cum aliquot erroris sociis: ubi Africanorum quorundam antistitem, sed Augustini præsertim operâ, divino affulgente lumine, à cæcitate sua liberatus, errorem agnovit, ejusque perniciem summa cum detestatione abdicavit. Nam non solum in Africa eum cum gravi dolore ac piâ quadam impudentiâ confessus est: sed etiam, quia in Galliis vulgaris fuerat suus ille error, ibi quoque emendationem suam voluit palam apparere. Quocirca libellum isthuc misit gemitibus pænitiæ suæ plenissimum: pristina deliramenta tam magnificè, ut Cassiani verbis dicamus, condemnans, ut non minùs penè admiranda sit correctio illius, quàm illibata multorum fides. Ea occasione Proculo & Cylinnio episcopis Augustinus scripsit cum Aurelio, Florentio, & Secundino communem epistolam, in qua eos quoque qui cum Leporio trajecerant, cum eodem correctos & sanatos esse renuntiant.

XXVIII. Contra Pelagiani erroris reliquias quasdam in Vitali deprehensas afferuntur sententia de gratia duodecim ad catholicam fidem pertinentes.

^k Epist. 217. n. 2. PERNICIEM multo majorem Ecclesiæ, apud Gallias præsertim, creavit furculus alius hæresis Pelagianæ, qui tanto latiùs diffudit se se, atque altiores radices egit, quanto is prima fronte apparuit minùs injuriosus in Christi Salvatoris gratiam, quam haud parum quoque amplificare videbatur. Hujus initia quædam prodierunt cum novo dogmate Vitalis, viri aliunde catholici, qui cum esset in ^k Carthaginensi eruditus Ecclesia, præcipuam quamdam doctrinæ Cypriani ejus urbis episcopi venerationem debebat: à qua illum tamen temere discedere conquerebatur Augustinus. Et Vitalem quidem ^l hæreticum Pelagianum esse sanctus Doctor non credebat: sed minimè tam orthodoxum esse audierat, ut nihil illius ad

P R Æ F A T I O.

eum transiisset vel in eo relinqueretur erroris. Pelagiani quippe omnia, ^a ut eidem scribit, ^a *ibid. n. 1.* ad fidelem piamque vitam hominum pertinentia ita tribuunt libero voluntatis arbitrio, ut ^a *ibid. n. 2.* habenda ex nobis, non à Domino putent esse poscenda: tu autem, si ea, quæ de te audio, vera sunt, *initium fidei*, ubi est etiam initium bonæ, hoc est, piæ voluntatis, non vis donum esse Dei, sed ex nobis nos habere contendis ut credere incipiamus; cetera autem religio-
sæ vitæ bona Deum per gratiam suam jam ex fide petentibus, quærentibus, pulsantibus donare consentis. Vitalis deinde ad Paulum apostolum, ubi docet, Deum in nobis operari velle & perficere, sic respondebat: ^b *Per legem suam, per scripturas suas Deus operatur* ^b *ibid. n. 1.* ut velimus, quas vel legimus vel audimus; sed eis consentire vel non consentire ita nostrum est, ut si velimus, fiat; si autem nolimus, nihil in nobis operationem Dei valere faciamus. Neque absimiliter interpretabatur Psalmistam, idcirco putans dictum, à Domino gressus hominis dirigi, ut viam ejus velit, ^c quia ejus doctrinam suasionem præcedente, sub-^c *ibid. n. 4.* sequente consensione scètur; quod libertate naturali si vult facit, si non vult non facit, pro eo quod fecerit præmium vel supplicium recepturus.

Hunc Vitalis errorem, quem ipsum amplexi sunt qui vocantur Semipelagiani, epistolâ ad eundem scriptâ inde potissimum refellit Augustinus, quòd Ecclesia preces apud Deum fundat pro infidelibus, ut convertantur, & gratiarum actiones pro iisdem ad fidem conversis rependat; nec non pro fidelibus adhibeat orationes, ut in eo quod esse cœperunt, ejus munere perseverent: neque enim tam corruptum putabat hominis hujus animum, ut eas improbaret. Utitur quoque Cypriani libro in orationem Dominicam, & item alio de mortalitate. Proponit eidem duodecim sententias de gratia, quæ totam quæstionem dirimebant, ut pote quarum ^d singulæ planum facerent, gratiâ Dei præveniri hominum volun-^d *ibid. n. 25.* tates, & per hanc eas potius præparari, quàm propter earum meritum dari. Hæ sententiæ sunt: ^e 1. Nondum natos nihil egisse in vita propria boni seu mali, nec secundum ^e *ibid. n. 16.* merita prioris alicujus vitæ, in hujus vitæ venire misérias, sed secundum Adam carnaliter natos contagium mortis antiquæ prima nativitate contrahere, nec liberari à supplicio mortis æternæ, quod trahit ex uno in omnes transiens justa damnatio, nisi per gratiam renascantur in Christo. 2. Gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundum merita dari. 3. Majoribus ad singulos actus dari. 4. Non omnibus hominibus dari; & quibus datur, non solum secundum merita operum non dari, sed nec secundum merita voluntatis eorum quibus datur: quod maximè apparet in parvulis. 5. Eis quibus datur, misericordiâ Dei gratuitâ dari. 6. Eis quibus non datur justo judicio Dei non dari. 7. Quòd omnes adstabimus ante tribunal Christi, ut ferat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, non secundum ea quæ si diutius viveret gesturus fuit, sive bonum, sive malum. 8. Etiam parvulos secundum ea quæ per corpus gesserunt, recepturos bonum vel malum; id est, tempore quo in corpore fuerunt, quando per corda & ora gestantium crediderunt vel non crediderunt, quando baptizati vel non baptizati sunt &c. 9. Felices esse mortuos, qui in Domino moriuntur, nec ad eos pertinere quidquid acturi fuerant, si tempore diuturniore vixissent. 10. Eos qui corde proprio credunt in Dominum, sua id facere voluntate ac libero arbitrio. 11. Pro eis qui nolunt credere, nos qui jam credimus, recta fide agere, cum Deum oramus ut velint. 12. Pro eis qui ex illis crediderunt, tamquam de beneficiis, rectè atque veraciter & debere nos Deo agere gratias & solere. Quæ quidem dogmata ad numerum duodenarium se ideo redigere dicit, ut & facilius memoriæ mandentur, & distinctius teneantur: hæc autem omnia ad fidem veram & catholicam pertinere, certissimum esse catholicis Christianis. Demum in extrema parte epistolæ addit, cum eodem Vitali, si persistat in errore, aliter agendum esse, ne alios in errorem mittat, id est, contumacem ab Ecclesiæ corpore resecandum.

Epistola hæc ad Vitalem videri potest Adrumetinorum dissensione ac libris ad eam componendam editis posterior. Is nempe circa eamdem cum illis quæstionem laborans, existimavit non aliter posse liberum hominis arbitrium & Dei justitiam servari, nisi dicatur, & fidem & divinæ suasioni consensionem esse à nobis, id est, ex propria voluntate; ita ut quisque pro eo quod ex libertate naturali fecerit, præmium vel supplicium sit recepturus. Quoniam autem in libro de gratia & libero arbitrio capite 7. & sequentibus contrarium ab Augustino assertum erat, id est, ex Dei dono ipsam fidem ac bonam voluntatem venire, hoc fortè permotus Vitalis apertius contradicere cœpit, & Pauli ac Psalmistæ te-

stimoniis in eodem libro capite 16. adhibitis respondere. Porro versiculum Psalmi 36. quem in memorato libro tantummodo indicaverat Augustinus, urget hîc explicatque contra Vitalem; tum etiam ipsum ex Ecclesiæ precibus pro incredulis, quod argumentum in eodem libro leviter tetigerat, operosiùs refellit.

XXXI. Augustini extrema ætate Semipelagiani Massilienses in dogma prædestinationis insurgunt. Id Augustinus propugnat libris ad Prosperum & Hilarium de prædestinatione sanctorum & de dono perseverantiæ.

HAC ultima sua ætate suscepit Augustinus aliud contra secundam Juliani responsionem opus, quod ad extremam usque vitam persecutus, imperfectum nobis reliquit; de quo imperfecto opere agemus infra propriâ in illud admonitione: jam verò dicturi sumus, qua Deus occasione beatum Antistitem, quem in gratiæ suæ defensorem elegerat, ad prædestinationis dogma, priùs quàm hinc ipse migraret, asserendum induxerit: quod sanè dogma, ^a ex eo quod Pelagius in Palæstina synodo vel invitus concesserat, gratiam non secundum merita dari, necessariò sequebatur.

Erant ergo Massiliæ aliisque in locis Galliarum non pauci, qui sibi ex imperitia persuaderent, ^b quidquid suis in Pelagianos libris de vocatione electorum secundum Dei beneplacitum scripserat Augustinus, id totum à Patrum opinione atque Ecclesiæ sententia abhorrere. Illud idem sanctis juxtà ac peccatoribus negligentiam teporemque injicere: quia quoque modo se egerint, non posset aliud erga eos, quàm Deus definivit, accidere. Ac proinde ut maximè vera esset illa doctrina, non tamen evulgandam esse: quippe quæ, cum nequaquam esset necessaria, effectus traheret admodum periculosos, necnon cohortantium incitamenta vana cassaue redderet. Quæ sua erat à catholico illo dogmate, unde consecutiones tam odiosas colligebant, ab alienatio, eos in celebres Semipelagianorum (quippe hoc nomen merito suo consecuti sunt) errores impulit. Nam ^c illi priùs meliora & magis orthodoxa sentiebant: sed certis regulis ac fundamentis destituti, modò huc, modò illuc mentem atque opinionem transferebant. Visum illis, ^d initium fidei & in finem perseverantiam sic esse in nostra potestate, ut non sint dona Dei; aut à Deo nonnisi talem ^e dari perseverantiam, à qua possit homo sua voluntate deficere. Nec deerant etiam, ^f qui à Pelagianis semitis adeo non declinabant, ut nullam aliam gratiam, quàm rationem liberumque arbitrium homini nihil priùs merenti à Creatore datum, agnoscere viderentur. Nihilo minùs tamen, qui amplectebantur hosce errores, viri erant inter ceteros clari, qui virtutum omnium studio, ac probitatis qua fulgebant opinione, magnam sibi auctoritatem apud simplices quosque paraverant. Sed nulli recipiendis Pelagianorum impiis placitis magis obnoxii sunt, nisi ab se ipsis sibi caveant; quàm isti; nec ferè reperiuntur, qui Dei beneficiis abutantur faciliùs, illis intumescendo & sibi ipsis accepta referendo, quàm qui pluribus ab eo fuere cumulati. Massiliensium Christi servorum, hoc est, monachorum, magnam partem pestis ista corripuerat: neque ullus est qui ignoret, Johannem Cassianum, à quo isthîc monasterium constitutum fuerat, hunc eundem errorem propagasse scriptis suis, ac potissimum Collatione tertia-decima, quam sub annum 426. ^g in lucem emisit, uno videlicet anno, post quàm Valentinianus Gallicanos episcopos, qui Pelagii dogmata sectarentur, abdicari expellique jusserat. Ad hæc, auctoritatis non minimum eidem errori hinc accedebat, quòd eorum, à quibus defendebatur, nonnulli ^h summo sacerdotii honore, id est, episcopatu nuper obtento præminebant. Hilarius quoque ipse episcopus Arelatensis, qui ⁱ Honorato circa finem anni 428. successerat, in ceteris doctrinæ Augustini sectator & admirator, in iis tamen quæ ad prædestinationem spectant, angebatur, ac nonnihil in querelam trahebat, superque hoc cogitata sua cum sancto Doctore conferre cupiebat.

Virorum tam illustrium, tamque in Ecclesia & pietate & dignitate præstantium auctoritas eorum errorem cum sibimetipsis, tum aliis magis periculosum reddebat: debita enim eisdem veneratio & rudes in imitationem pertrahebat, & simul peritiorum linguas inutili silentio cohibebat; ita ut vix reperiretur ullus, qui vel ipsos admoneret, vel errori quem docebant, occurreret, præter ^k paucos perfectæ gratiæ intrepidus amatores. Horum è numero fuere Prosper, & Hilarius quidam, alius ab episcopo Arelatensi; cum ille

^a Hic pag. 843. f. 8.

^b Pag. 779. epist. 225. n. 2.

^c Epist. 225. n. 6.

^d Hic pag. 844. f.

^e Pag. 786. epist. 226. n. 4.

^f Pag. 782. epist. 225. n. 4.

^g Append. pag. 165. not. a.

^h Epist. 225. n. 7.

ⁱ Hic pag. 783. not. a.

^k Pag. 782. ep. 225. n. 7.

P R Æ F A T I O.

ordinis esset ^a laicorum. Hic certè consuetudinis Augustini deliciis ^b potitus aliquando fuerat, doctrinæque ejus salubri lacte nutritus: ac proinde licet id temporis, ut credibile est, patriâ & consanguineorum conspectu frueretur; se tamen tamquam extorrem reputabat. Videtur autem ab Augustini convictu eo consilio discessisse, ut fratris sui conjugali vinculo alligati salutem procuraret. Hoc nutu divino factum fuisse probavit eventus. Et enim præter ab eo susceptam gratiæ defensionem in Galliis, ipsius frater de consensu uxoris continentiam amplexus est, quam uterque se ad extremum usque spiritum perfectè servaturos Deo voverunt. Nihil autem, nostra quidem opinione, prohibet, quo minùs Hilarium hunc existimemus eundem esse, qui circiter annum 414. è Sicilia epistolam Augustino de erroribus Pelagianorum scripsit. Præter quàm quod animo torquebatur ille ob amissam sancti Doctoris præsentiam, summo quoque dolore ipsum afficiebat, quòd non solum dogmata tam manifesta, quæ idem Sanctus tradiderat, respuerentur, sed etiam ab iis qui illa minimè caperent, reprehenderentur. Quocirca etsi venerationem, quam ex ecclesiastica consuetudine viris ejusmodi superioris ordinis laici debent, religiosè exhiberet; tamen oblata occasione non tacebat, sed catholicam doctrinam pro datis sibi à Deo viribus tuebatur.

Prosper autem, qui Augustino in defendendæ gratiæ munus ac laborem successit, Aquitanus erat, ^c sermone scholasticus, hoc est, egregiè litteratus, & omnino ^d vir tum moribus, tum eloquio & studio clarus, nec sancti Antistitis notitiâ indignus: quamvis se ipse tantum ex ordine laicorum fuisse quodam modo indicet, ubi profitetur minimè se parem auctoritati memoratorum Semipelagianorum, à quibus multum & vitæ meritis, & summo sacerdotii honore superatur. Augustinum numquam viderat, sed tantummodo officiosis salutaverat litteris, quas per Leontium diaconum direxerat, per quem & sancti Antistitis acceperat responsionem. Verùm tamen & Augustini lectione & Dei revelatione doctus perversissimum ^e esse, negatâ prædestinatione ac præveniente gratiâ dicere, quòd initium salutis ex eo qui salvatur, non ex eo stet qui salvat, quòdque voluntas hominis divinæ gratiæ pariat opem, non gratia sibi humanam subjiciat voluntatem: spretis aliorum adversis conatibus, non modò hac in fide perstitit, sed & eandem contra impugnantes propugnavit, tum sancti Doctoris operibus atque illic allatis Scripturarum testimoniis usus, tum argumentis quæ per se ipse à positis per Augustinum fundamentis ducebat; pugnans videlicet validis ratiociniis, & nervosis illis assercionibus, quibus idem ipse, juxta Gennadii quoque adtestationem, pollebat.

Inter prima hujus disputationis exordia ^f Massilienses aliquantisper maluerunt vitium imputare suæ tarditati, quàm dogma à se non intellectum damnare: immo fuere inter eos nonnulli, qui Augustinum consultum vellent, rogatumque ut lucidiorem atque apertiorrem super hoc expositionem ederet. At verò contigit Dei miserationis nutu, ut Massiliam per id temporis deferretur liber de correptione & gratia, quo libro monachis Adrumetinis ad eadem ipsa, quæ Massiliensibus facecebant negotium, tam plenè respondebatur, tamque absolute, ut idem liber ad componendas, quæ in Galliis excitatæ erant, contentio-num turbas conscriptus videretur. Verùm conspecto libro, qui apostolicam Augustini doctrinam sequebantur, ipsi quidem novum inde lumen & majora ad eam defendendam præsidia traxerunt: alii autem, quorum mentes error antè occupaverat, caligine propria impediti, nihil aliud illic, nisi offensionis adhuc & ardentioris in veritatem odii materiam invenerunt. Opinionem suam ^g vetustatis nomine defendentes, prædestinationis dogma notâ novitatis inurebant. Locos Pauli huc pertinentes dicebant à nemine umquam sic intellectos: cumque rogarentur, quonam ipsi modo exponi eos vellent; nullum re vera, qui placeret, sensum sibi occurrere fatebantur: sed de his taceri jubebant, quorum altitudinem nullus adtigisset. Sententias Augustini ex operibus ante Pelagianam hæresim ab eo compositis producebant, tamquam suæ ipsorum opinioni planè congruentes. Quin etiam quæ idem ex adversa parte sibi opposuit in libro de correptione & gratia, hæc omnia pro se isti magna contentione replicabant. At plurimum ipsis displicebat institutum ibidem discrimen inter gratiam quæ Adamo data fuerat, & quæ nobis nunc datur. Denique prædestinationis exemplum nolebant sumi ex parvulis, de quibus nempe alia priùs fuisset opinio ipsius quoque Augustini in libris de libero arbitrio.

Cum autem illorum, quibus spiritus Pelagianæ impietatis sic illudebat, auctoritate premerentur veritatis defensores; compulsi sunt ab sancto Antistite poscere, ut suam ipse

P R Æ F A T I O.

auctoritatem illis objiceret. Hac de re duas ad ipsum epistolas scripsit Hilarius: quarum priore, quæ excidit, fortasse referebatur odiosa illa prædicandæ prædestinationis formula, quam ex adversariis objectavit sibi Augustinus. Posteriore verò Hilarius post quàm de adversariorum querelis egit, ^a Quidquid, ait, pro ea gratia, quam in te pusilli cum magnis miramur, volueris aut valueris, gratissimè accipiemus, tamquam à nobis carissimâ & reverentissimâ auctoritate decretum. Ac significat se Prosperum quoque impulisse ad scribendum proprias in eandem rem litteras, quas ei cum suis conjunctim dirigit. Exstant etiamnum hæ Prosperi litteræ, quarum ille exordio testatur se sancto Doctore non solo salutandi eum, ut in priore quadam epistola fecerat, studio, sed etiam fidei, qua Ecclesia vivit, affectu scribere. ^c Excubante enim, inquit, pro universis membris corporis Christi vigilantissimâ industriâ tuâ, & adversus hæreticarum doctrinarum insidias veritatis virtute pugnante, nullo modo mihi verendum putavi, ne onerosus tibi aut importunus essem in eo, quod ad multorum salutem, ac perinde ad pietatem tuam pertinet; cùm potius reum futurum esse me crederem, si ea quæ valde perniciofa esse intelligo, ad SPECIALEM PATRONUM FIDEI non referrem. Et post expositam, quæ in illis ^d Pelagianæ pravitate reliquiis inerat, non mediocrem virulentiam, subjicit: Speramus non solum tenuitatem nostram disputationum tuarum præsidio roborandam, sed etiam ipsos, quos meritis atque honoribus claros caligo istius opinionis obscurat, defæcatissimum lumen gratiæ recepturos.

Augustinus, quamquam molestè ferebat, quòd catholico dogmati divinis testimoniis tam multis tamque manifestis confirmato quisquam adhuc adversari auderet; Prosperi tamen & Hilarii, virorum, uti diximus, laicorum, quos ipse ^e filios carissimos appellat, horum ergo & studio & pia erga errantes sollicitudine permotus, duos ipsorum nomini, id est, *ad Prosperum & Hilarium* scripsit libros, utrosque ^f in vetere Noallensi codice, in Prætelensi ac Metensi, & ab ipso Prospero *de prædestinatione sanctorum* nuncupatos: sed posterior tamen jam olim, titulo forsitan per amanuenses mutato, *de dono perseverantiæ* vocitatur.

Priore libro monstrat, donum Dei esse non solum incrementum, sed initium quoque fidei. Hac de re se aliter sensisse aliquando, & in opusculis à se nondum episcopo scriptis errasse, non diffitetur: at postea convictum se indicat hoc præcipuè testimonio, *Quid autem habes, quod non accepisti?* quod testimonium de ipsa etiam fide accipiendum probat. Fidem docet inter alia numeranda esse opera, quibus Dei gratiam præveniri negat Apostolus. Gratiâ duritiam cordis auferri; & ad Christum venire omnes, qui à Patre docentur ut veniant: quos autem docet, misericordiâ docere; & quos non docet, judicio non docere. Locum ex sua ipsius epistola 102. objectatum, posse rectè salvo gratiæ & prædestinationis dogmate explicari. Observat quid inter gratiam intersit ac prædestinationem. Porro prædestinatione Deum ea præscivisse, quæ fuerat ipse factururus. Prædestinationis adversarios, qui ad incertum voluntatis Dei deduci se nolle dicuntur, miratur malle se suæ ipsorum infirmitati, quàm firmitati promissionis Dei committere. Eisdem hac auctoritate, *Si credideris, salvus eris*, abuti commonstrat. Gratiæ ac prædestinationis veritatem relucere in parvulis qui salvantur, nullis suis meritis discreti à ceteris qui pereunt: non enim inter eos discerni ex præscientia meritorum, quæ si diutius viverent, fuerant habituri. Præclarissimum verò exemplum prædestinationis & gratiæ esse ipsum Salvatorem, qui ut Salvator & Filius Dei unigenitus esset, nullis præcedentibus vel operum vel fidei meritis comparavit. Prædestinatos vocari certa quadam electorum propria vocatione; eosque ante mundi constitutionem esse electos, non quia credituri præsciebantur & futuri sancti, sed ut tales essent per ipsam electionem gratiæ.

Posterioris libri prima parte probat perseverantiam illam, quâ in Christo perseveratur usque in finem, esse donum Dei. Hoc enim à Deo irrisoriè peti, si à Deo dari non creditur: atqui Dominica oratione nihil penè aliud posci quàm perseverantiam, juxta Cypriani expositionem; quâ quidem expositione ipsi gratiæ inimici victi sunt, ante quàm nati. Perseverandi gratiam non secundum accipientium merita, sed aliis misericordiâ dari, aliis justo ejus judicio non dari docet. Cur ex adultis ille potius quàm iste vocetur, quemadmodum & ex duobus parvulis cur iste assumatur, ille relinquatur, inscrutabile. Inscrutabilius autem, cur ex duobus piis, huic perseverare donetur, non illi: sed istud tamen certissimum, hunc esse ex prædestinatis, illum non esse. Prædestinationis mysterium Dominicis verbis de Tyriis & Sidoniis, si eadem apud illos, quæ apud Chorozaïn, signa

^a Hic pag. 853. g.
^b Pag. 787.
^c ep. 226.
^d n. 10.

^e Pag. 779.
^f ep. 225.
^g n. 1.

^d Pag. 782. ep. 225. n. 6.
^e 9.

^e Pag. 790.

^f Pag. 819.
in admonit.
& Append.
pag. 213. d
& Tom. 1.
pag. 63. not.
post Retract.

P R Æ F A T I O.

facta essent, pœnitentiam acturis, monstrari observat. Exemplum parvulorum ad prædestinationis & gratiæ in majoribus veritatem firmandam valere ostendit: atque ad locum libri sui de libero arbitrio tertii ab adversariis malè huc relatum respondet. Altera postea parte libri refellit quod illi aiunt, prædestinationis dogma utilitati exhortationis & correptionis esse incommodum. Afferit contrà, prædestinationem utiliter prædicari, ut homo non in se ipso, sed in Deo gloriatur. Quæ autem ab istis adversus prædestinationem objectantur, eadem non absimiliter vel adversus Dei præscientiam, vel adversus gratiam illam, quam ad cetera bona (excepto initio fidei & perseverantiæ perfectione) necessariam esse consentiunt, posse torqueri. Prædestinationem quippe sanctorum nihil aliud esse, quàm præscientiam & præparationem beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicumque liberantur. Verùm prædestinationem congrua ratione prædicari jubet; ac non eo modo, ut apud imperitam multitudinem redargui ipsa suâ prædicatione videatur. Postremò illustrissimum prædestinationis exemplum nobis propositum ob oculos Dominum Jesum commendat.

Hic observant, rem ab Augustino libris illis duobus contra adversarios tractatam ^a tantâ luce atque energiâ, ut non tam ingenii vires intendisse, quàm divino afflante Spiritu locutus fuisse videatur. Tam eximium opus, eorum quæ post Retractationes perfectè absolvere ipsi licuit, fortè ultimum, eximia peroratione Vir sanctus exornavit, summam illic animi sui modestiam consignatam relinquens extremis hisce verbis. ^b Qui legunt hæc, si intelligunt, agant Deo gratias: qui autem non intelligunt, orent ut eorum ille sit doctor interior, à cujus facie est scientia & intellectus. Qui verò errare me existimant, etiam atque etiam diligenter quæ sunt dicta considerent, ne fortassis ipsi errent. Ego autem cum per eos, qui meos labores legunt, non solum doctior, verùm etiam emendatior fio, propitium mihi Deum agnosco: & hoc per Ecclesiæ doctores maximè exspecto, si & in ipsorum manus venit, dignanturque nosse quod scribo.

Rerum ab Augustini obitu per tempora eidem vicina gestarum in Pelagianorum reliquias, scilicet sub pontificibus Romanis ^c Cælestino, ^d Sixto, ^e Leone, ^f Gelasio, ^g Hormisda, ^h Felice IV. & ⁱ Bonifacio II. monumenta insigniora exhibentur in Appendice, adjunctis Prosperi ^k contra eosdem hæreticos Apologeticis pro beato gratiæ Defensore.

^a Rivius lib. 4. c. 10. n. 3.

^b Hic pag. 858. c.

^c Append. pag. 130.
^d Pag. 136.
^e Ibid. d.
^f Pag. 138. c.
^g Pag. 145.
^h Pag. 157.
ⁱ Pag. 161. a.
^k Pag. 163. & seq.

EX AUGUSTINI LIBRO DE HÆRESIBUS

AD QUODVULTDEUM.

Hæresis 88.

PELAGIANORUM est hæresis, hoc tempore omnium recentissima, à Pelagio monacho exorta: quem magistrum Cælestius sic secutus est, ut sectatores eorum Cælestiani etiam nuncupentur. Hi Dei gratiæ, quâ prædestinati sumus in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, & qua eruimur de potestate tenebrarum, ut in eum credamus, atque in regnum ipsius transferamur, propter quod ait, *Nemo venit ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo*; & qua diffunditur caritas in cordibus nostris, ut fides per dilectionem operetur; in tantum inimici sunt, ut sine hac posse hominem credant facere omnia divina mandata. Cum si hoc verum esset, frustra Dominus dixisse videretur, *Sine me nihil potestis facere*. Denique Pelagius à fratribus increpatus, quòd nihil tribueret adjutorio gratiæ Dei ad ejus mandata facienda, correptioni eorum hætenus cessit, ut non eam libero arbitrio præponeret; sed infideli calliditate supponeret, dicens, ad hoc eam dari hominibus, ut quæ facere per liberum jubentur arbitrium, faciliùs possint implere per gratiam. Dicendo utique, ut faciliùs possint, voluit credi, etiamsi difficiliùs, tamen posse homines sine gratia divina facere jussu divina. Illam vero gratiam Dei, sine qua nihil boni possumus facere, non esse dicunt nisi in libero arbitrio, quòd nullis suis præcedentibus meritis ab illo accepit nostra natura, ad hoc tantum ipso adjuvante per suam legem atque doctrinam, ut discamus quæ facere, & quæ sperare debeamus: non autem ad hoc per donum Spiritûs sui, ut quæ didicerimus esse fa-

^{Ephes. 1. 5.}

^{Colos. 1. 23.}

^{Iohan. 6.}

^{65.}

^{Rom. 5. 5.}

^{Gal. 5. 6.}

^{Iohan. 15.}

^{5.}

cienda, faciamus. Ac per hoc divinitus nobis dari scientiam confitentur, quâ ignorantia pellitur: caritatem autem dari negant, quâ piè vivitur: ut scilicet cum sit Dei donum
1. Cor. 8. 1. scientia, quæ sine caritate inflat, non sit Dei donum ipsa caritas, quæ ut scientia non inflat, ædificat. Destruunt etiam orationes, quas facit Ecclesia, sive pro infidelibus & doctrinæ Dei resistantibus, ut convertantur ad Deum; sive pro fidelibus, ut augeatur in eis fides, & perseverent in ea. Hæc quippe non ab ipso accipere, sed à se ipsis homines habere contendunt, gratiam Dei qua liberamur ab impietate, dicentes secundum merita nostra dari. Quod quidem Pelagius in episcopali iudicio Palæstino damnari metuens, damnare compulsus est; sed in posterioribus suis scriptis hoc invenitur docere. In id etiam
Ephes. 5. 27. progrediuntur, ut dicant, vitam justorum in hoc sæculo nullum omnino habere peccatum, & ex his Ecclesiam Christi in hac mortalitate perfici, ut sit omnino sine macula & ruga: quasi non sit Christi Ecclesia, quæ toto terrarum orbe clamat ad Deum,
Matth. 6. 12. *Dimitte nobis debita nostra.* Parvulos etiam negant, secundum Adam carnaliter natos, contagium mortis antiquæ prima nativitate contrahere. Sic enim eos sine ullo peccati originalis vinculo asserunt nasci, ut prorsus non sit quod eis oporteat secunda nativitate dimitti: sed eos propterea baptizari, ut regeneratione adoptati admittantur ad regnum Dei, de bono in melius translati, non ista renovatione ab aliquo malo obligationis veteris absoluti. Nam etiamsi non baptizentur, promittunt eis extra regnum quidem Dei, sed tamen æternam & beatam quamdam vitam suam. Ipsum quoque Adam dicunt, etiamsi non peccasset, fuisse corpore moriturum, neque ita mortuum merito culpæ, sed conditione naturæ. Objiciuntur eis & alia nonnulla: sed ista sunt maxime, ex quibus intelliguntur etiam illa vel cuncta, vel penè cuncta pendere.

CONTENTA IN DECIMO TOMO.

<i>DE peccatorum meritis & remissione & de baptismo parvulorum ad Marcellinum, libri tres.</i>	Pag. 1
<i>De Spiritu & littera ad eundem, liber unus.</i>	86
<i>De natura & gratia contra Pelagium, ad Timasium & Jacobum, liber unus.</i>	127
<i>De perfectione justitiæ hominis, epistola seu liber ad Eutropium & Paulum.</i>	167
<i>De gestis Pelagii ad Aurelium, liber unus.</i>	191
<i>De gratia Christi & de peccato originali contra Pelagium, ad Albinam, Pinianum, & Melaniam, libri duo.</i>	230
<i>De nuptiis & concupiscentia ad Valerium, libri duo.</i>	279
<i>De anima & ejus origine contra Vincenium Victorem, libri quatuor.</i>	338
<i>Contra duas epistolas Pelagianorum, libri ad Bonifacium quatuor.</i>	411
<i>Contra Julianum hæresis Pelagianæ defensorem, libri sex.</i>	498
<i>De gratia & libero arbitrio ad Valentinum & cum illo monachos Adrumetinos, liber unus.</i>	718
<i>De correptione & gratia ad eosdem, liber unus.</i>	750
<i>De prædestinatione sanctorum ad Prosperum & Hilarium liber.</i>	790
<i>De dono perseverantiæ ad eosdem liber.</i>	822
<i>Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus, sex libros complectens.</i>	874

CONTENTA IN APPENDICE.

PRIMA PARTE,

<i>Hypomnesticon contra Pelagianos & Cælestianos, vulgò libri Hypognosticon.</i>	Pag. 6
<i>Liber suspecti auctoris de prædestinatione & gratia.</i>	50
<i>Libellus incerti auctoris de prædestinatione Dei.</i>	59

SECUNDA PARTE,

<i>Varia scripta & monumenta ad Pelagianam historiam pertinentia.</i>	63
---	----

TERTIA PARTE,

<i>Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinæ ipsius de gratia & prædestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet,</i>	
<i>Epistola ad Rufinum de gratia & libero arbitrio.</i>	163
<i>Liber contra Collatorem.</i>	171
<i>Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.</i>	198
<i>Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.</i>	207
<i>Responsiones ad excerpta, quæ de Genuensi civitate sunt missa.</i>	214
<i>Ejusdem liber sententiarum ex Augustino.</i>	223

I N L I B R O S

DE PECCATORUM MERITIS ET REMISSIONE,

LIBRI II. RETRACTATIONUM CAPUT XXIII.

* Vide supra in Prefat. n. V.

Matth. 6.
12.

Cap. 31.

VENIT etiam necessitas , quæ me cogeret adversus novam Pelagianam hæresim scribere ; contra quam prius , cum opus erat , non scriptis , sed sermonibus & conlocutionibus agebamus , ut quisque nostrum poterat , aut debebat. Misiss ergo mihi à Carthagine quæstionibus eorum , quas * rescribendo dissolverem , scripsi primum libros tres , quorum titulus est , *de peccatorum meritis & remissione* : ubi maximè disputatur de baptisinate parvulorum propter originale peccatum ; & de gratia Dei qua justificamur , hoc est , justii efficiimur : quamvis in hac vita nemo ita servet mandata justitiæ , ut non sit ei necessarium pro suis peccatis orando dicere , *Dimitte nobis debita nostra*. Contra quæ omnia sentientes illi novam hæresim condiderunt. In his autem libris tacenda adhuc arbitratus sum nomina eorum , sic eos facilius posse corrigi sperans : immo etiam in tertio libro , quæ est epistola , sed in libris habita propter duos , quibus eam connectendam putavi , Pelagii ipsius nomen non sine aliqua laude posui ; quia vita ejus à multis prædabatur : & ejus illa redargui , quæ in suis scriptis non ex persona sua posuit , sed quid ab aliis diceretur exposuit ; quæ tamen postea jam hæreticus pertinacissimâ animositate defendit. Cælestius verò discipulus ejus jam propter tales assertiones apud Carthaginem in episcopali judicio , ubi ego non interfui , excommunicationem meruerat. In secundo libro , quodam loco , *Hoc quibusdam* , inquam , *in fine largietur , ut mortem repentina commutatione non sentiant* , servans locum diligentiori de hac re inquisitioni. Aut enim non morientur , aut de vita ista in mortem , & de morte in æternam vitam celerrima commutatione tamquam in ictu oculi transeundo , mortem non sentient. Hoc opus sic incipit : *Quamvis in mediis & magnis curarum æstibus.*